

De nieuwe pest

*Twee kortverhalen en een artikelenreeks naar
aanleiding van de aanvang van de 'coronacrisis'
in 2020*

Jan Bauwens

Colofon

*Titel: De nieuwe pest. Twee kortverhalen en een artikelenreeks naar
aanleiding van de aanvang van de 'coronacrisis' in 2020*

D/2020/Jan Bauwens, uitgever

Copyright: Jan Bauwens, Serskamp 2020

Auteur: Jan Bauwens

Druk 2020

Omslagillustratie: Jan Bauwens

ISBN: 90-77532-

NUR: 730

Trefwoorden: filosofie

Inhoudsopgave

Over de verschillende graden van dood zijn - een verhaal ter inleiding.....	15
1. Virusvee.....	30
2. De Spaanse griep.....	32
3. De pest in de 14de eeuw.....	38
4. De rode pest.....	47
5. De boemerang.....	53
6. Het coronavirus en de bejaarden.....	55
7. Corona en de hongersnood.....	58
8. Van struisvogelpolitiek naar massahysterie.....	62
9. Het recht van de sterkste.....	64
10. De Gaia-hypothese.....	67
11. De angst, de ijver en de waan.....	69
12. De ultieme complottheorie?.....	71
13. Het tweede slachtoffer.....	74
14. En nu de cijfers.....	77
15. De oorlogsgriep.....	78
16. Het narrenschip	81
17. 1984.....	85
18. Abortus en de moordgriep.....	88
19. De gouden corona van koning Midas.....	92
20. Het einde van de wereld? (Een interview met Omsk Van Togenbirger).....	96
21. Een relativisering van de ellende.....	114
22. Het schijngevecht met de dood.....	116
Intermezzo: Waar zijn Chen Qiushi en Ai Fen?.....	119
23. De eindtijd.....	120
24. De derde contaminatievorm.....	123
25. De nieuwe kleren van de keizer.....	128
26. De strijd tegen de overbevolking.....	132

27. 'Wij zijn de heersers der aarde'.....	137
28. Corona en het einde van de vrijheid.....	149
29. "Een op winst beluste industrie die er alleen maar baat bij heeft als wij geloven ziek te zijn"	153
30. Ivan Illich over Intensive Care: invaliderende afhankelijkheid is de moderne armoede.....	160
31. Dood en verrijzenis.....	164
32. Honger.....	169
33. Verblindings.....	173
34. Corona en het casino.....	174
35. Coronaconditionering: minachting en slavernij (Een interview met Omsk Van Togenbirger).....	177
36. De zombiefabriek (Een interview met Omsk Van Togenbirger).....	182
37. Het coronaspel en het spel van de wereld.....	190
38. Sadisten gemaskeerd als weldoeners. Over de pest en het pesten.....	196
39. Onderwerping.....	202
40. Coronagolven.....	210
41. Corona of Corolla.....	214
42. Ziekenzorg en ziekten-industrie.....	219
43. Hoe corona het katholicisme op de helling zet.....	223
44. De strijd tegen het Kwaad.....	227
45. Exorcisme en Corona.....	232
46. Complotten rond corona.....	237
47. Zo werkt extreemrechts.....	245
48. Intermezzo: Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie - Neonazi's vandaag: zo werkt extreemrechts	248
49. Divide et impera: zo werkt extreemrechts.....	252
De Overname - een verhaal tot slot.....	256

Over de verschillende graden van dood zijn - een verhaal ter inleiding

Wij leven nog in de tijd van het primitieve denken, het ongenueanceerde denken, het zwart-wit denken dat, zoals elkeen eigenlijk wel weet, geen echt denken kan geheten worden. We 'denken' dus in termen van goed en kwaad, schoon en lelijk, waar en onwaar, alsof wij ook perfect wisten wat het goede was, alsof wij konden zeggen hoe iets moet zijn om schoon te zijn, en alsof er een simpele en absolute waarheid bestond en aldus een onmiddellijk antwoord op elke vraag die men zich maar kon stellen. Echter, de wat minder onbeschaafden onder ons weten ondertussen wel dat het ongenueanceerde helemaal geen recht heeft op bestaan: bijna niets is absoluut, en de tweedelingen van de dingen zijn slechts kostelijke grappen uit de tijd van toen. Er is geen strakke scheidingslijn tussen goed en kwaad en schoon en lelijk, er is geen waarheid absoluut genoeg opdat hij niet in twijfel zou getrokken kunnen worden en, zo ook, bestaat er helemaal geen grenslijn tussen het leven en de dood.

Wat betreft dat laatste kennen wij allen wel het probleem omtrent de definitie van het leven. 'Leven' is een woord en een begrip dat wij naar believen kunnen invullen en van zodra wij in de werkelijkheid een zaak ontmoeten die aan dat begrip beantwoordt, mogen we zeggen dat zij op grond van onze definitie leeft. Als wij

zeggen dat iets leeft van zodra het beweegt, dan leeft de aarde die tolt om haar as en die draait rond de zon. Als wij zeggen dat iets leeft als het ook eet en ademt, dan leeft een virus kennelijk niet. Bepalen wij het leven als datgene wat zich voortplant, dan stellen wij terecht de vraag of dan ook golven leven en, nog abstracter, opvattingen en ideeën. Analoog spreken we dan over sterven als een ding waarvan wij zegden dat het leefde, met bewegen ophoudt, of met eten, ademen of zich vermenigvuldigen. Toch weten wij allen dat leven en dood, hoe ook gedefinieerd, helemaal niet naast elkaar bestaan zoals bijvoorbeeld zwart en wit. Omtrent een wezen waarvan wij door de band zeggen dat het leeft, discussiëren wij over het tijdstip waarop het met leven aanvangt en ophoudt, en tussen die twee ogenblikken is het een en al verandering wat wij zien.

Ofschoon er veel discussie is over de bepaling van het leven, zal geen mens het in zijn hoofd halen om te betwijfelen dat een kind dat hier voorbij fietst, leeft, en laten we het bij die consensus houden die wij hebben zonder de diepste gronden ervan expliciet hoeven te maken. Met een heel ander paar mouwen moet worden afgerekend als een mens gekluisterd aan zijn ziekbed plotseling niet meer beweegt. Slaapt hij? Ademt hij nog? Klopt het hart? En als het antwoord op elk van die vragen negatief is, zo weten wij intussen, dan is het perfect mogelijk dat de hersenen van de zieke nog steeds werken en dat een reanimatie volstaat om de onderbreking in de andere genoemde lichaamsfuncties op te heffen. Een mens kan schijndood zijn zoals hij ook kan slapen, en soms weet niemand precies te zeggen of

een ander levend is dan wel dood. En misschien is het in dat geval ook wel zo, dat iemand eigenlijk in een toestand kan verkeren waarin hij geen van beide is: geen levende en geen dode.

Onzin, zal men hierop zeggen: wie dood is, kan immers niet meer terug worden gehaald en wie teruggehaald werd, was niet dood. En wie zo spreken, die doen dat warempel met veel overtuiging. Edoch, waar anders halen wie zo oordelen hun zekerheid dan uit de feiten nadát zij zich ook voltrokken hebben? Men kan immers pas zeggen dat iemand níet dood wás nadát die eerst weer aan het ademen ging. Maar wat zou ons verbieden om hier te spreken over graden van bestaan of dood zijn? Of over onbepaaldheid daaromtrent? Of oordelen wij dan niet op die manier als wij het hebben over bijvoorbeeld de winnaar van een duel?

Als wij zeggen over een winnaar - uiteraard nadat hij ook de kamp gewonnen heeft - dat hij de sterkste was - tijdens de kamp - dan dreigen wij daarmee twee keer niets te zeggen. Zouden wij immers na het gevecht beweren dat de winnaar minder sterk was, dan stelden de feiten zelf ons meteen in het ongelijk. Ons besluit over de sterkte van de strijders tijdens het gevecht mag dus rustig luiden dat geen van hen op dat ogenblik de sterkste of de zwakste is: zij worden dat pas nadien en wel op grond van de overwinning of het verlies die op de tweestrijd volgen.

Er is geen sterkste en er is geen zwakste totdat de strijd voorbij is, en tijdens het gevecht waren ze elk wat be-

treft hun sterkte volledig onbepaald ofschoon het zijn sterkte was die van de sterkste ook de overwinnaar maakte. Welnu, hetzelfde kon men misschien zeggen over het levend of het dood zijn van een bedlegerige die niet meer beweegt en ademt; pas als hij op een gegeven ogenblik rechtop springt, kunnen wij zeggen dat hij niet dood was, maar voor die tijd was het niet alleen zo dat wij hieromtrent onwetend waren: het was bovendien zo dat hij zich effectief niet in één van die beide toestanden bevond; hij was wat betreft zijn levend-zijn gebeurlijk volkomen onbepaald.

Vanaf welk ogenblik is iemand die door een rechter wordt berecht, ook schuldig? Het is een meer bekende, netelige vraag die ons doet nadenken en die ons met een flinke kater achterlaat, want eens wij ons bereid hebben verklaard om te erkennen dat het geweten een zaak van de gemeenschap is en van haar waarden, gaat onze schuld in feite aan het zweven op de winden die daar op dat ogenblik waaien. De uitspraak van de rechter betreft nochtans een toestand die op het moment van de veroordeling of van de vrijspraak allang aan de gang is. Zal de schuld van alles wat wij doen pas achteraf worden bepaald of, misschien nog erger: blijven wij omtrent onze schuld niet eeuwig in het duister tasten? En als onze schuld zo'n hoogst onzeker lot beschoren is, waarom dan ook niet ons bestaan zelf dat immers diep met schuld verbonden is?

Ons bestaan wordt bepaald door zaken die op hun beurt helemaal niet bestaan, of is men het verhaal van de belastingcontroleur dan vergeten? Hij controleert

slechts één van elke honderd burgers, terwijl ook de negenennegentig andere zich gedragen alsof hij hen bezoeken zal. Hij komt niet maar zijn invloed doet ons onverminderd aan en hij haalt zijn sterkte niet uit een of andere materie of uit energie doch enkel en alleen uit onze onwetendheid omtrent zijn komst - omtrent de toekomst. Onze onzekerheid maakt hem sterker dan hij op grond van zijn eigen kracht alleen kon zijn, en zo gaat het ook met alle andere instanties die erop azen ons in hun macht te krijgen. De dood is een van hen, wij weten niet of hij ons heden zal bezoeken en die onwetendheid maakt zijn invloed groter omdat zij ons verlamt. Misschien bestaat hij zelfs helemaal niet en ontleent hij alles wat hij is aan de verlamming die uit al onze onzekerheden volgt.

Wij zweven dus, wij zijn onvast, fragiel en ijl, gelijk de spoken in een niet echt gebeurd verhaal, en ons bestaan hangt enkel af van 't feit of wij door de verteller effectief worden verteld en hoe dan wel. Waar hij ons Zijn verzwijgt, daar krijgen wij wellicht het voordeel van de twijfel, zodat ons dan een leven wordt gegund dat helemaal onbepaald blijft gelijk ook het bestaan is van een kabouter in een kast: hij is daar zolang wij de deur gesloten houden, zo wordt ons namelijk verteld, en wijse-lijk houden wij ons ook aan dat verbod omdat wij niet willen hervallen in wat men ooit de erfzonde heeft genoemd. Wij stellen ons eigen Zijn niet op de proef, wij verzaken aan de test die ons in leven zijn bevestigt, wij proberen niet of wij in de stoel die wij kregen ook kunnen gaan zitten, of het voedsel dat ons werd geschonken, eetbaar is, of de beloften die ons zijn gedaan, wel

waar zijn. Dat alles laten wij wijselijk in 't midden, en zo ook blijft ons bestaan in 't midden, ons eigen leven blijft onzeker. Misschien zijn wij al dood of misschien leven wij niet meer voor de volle honderd percent, wij weten immers dat het stervensproces aanvangt bij de geboorte maar, andermaal, wij vertikken het om na te gaan hoe dood wij zijn omdat wij de confrontatie uit de weg gaan die ons van onze droom ontvreemdt waarin wij tenminste nog in het bezit zijn van de onzekerheid, dat is tenslotte onze allerkostbaarste schat: het is de hoop.

Ik heb gehoord van mensen die omtrent hun leven in de hoogste twijfel verkeerden. Vertel mij, zo zegden zij, of ik ofwel nog leef, ofwel al dood ben, maar vertel het mij niet abrupt, hou rekening met het feit dat ik een zwak hart heb dat helemaal niet bestand is tegen al te griezelige informatie. En als ik niet meer leef, vertel mij dan hoe dood ik ben, en ik bedoel: in welke graad ik dood ben. Want een mens kan slapen, lange tijd niet ademen en zonder beweging zijn, het hart kan ophouden met kloppen terwijl de hersenen intact blijven en verder denken, dromen, of ware ofwel onware veronderstellingen maken. Misschien ben ik wel dood maar blijf ik verder dromen dat ik leef: bewaar mij in dit geval dan alstublieft tegen het verlies van die vergissing en behoed mijn zoete droom daar hij, zoals gij ook wel ziet, het enige zou zijn dat ik nog had, indien dit alles het geval was.

Eens vertelde mij een man die zegde dat hij arts was - en hij was al oud, hij had veel ondervinding - dat een

mens die sterft door vele graden van het dood zijn gaat, en dat hij neerwaarts dalen kan maar ook terug kan keren. Het vlees staat stil, vertelde hij, maar dat betekent niets: het is er namelijk allemaal nog en in het vlees van onze hersenen worden onze gedachten nog vele dagen en soms jaren vastgehouden, zoals ook de inkt wordt vastgehouden op het papier van oude, afgeschreven boeken. Het vlees van lijken kan ook kazig worden en doorschijnend zoals dat van engerlingen die eens rupsen waren maar die op een dag, na jaren in een graf, weer aan 't bewegen gaan en een prachtige kever worden terwijl geen mens weet hoe ze 't doen of hoe dat mogelijk is. En dit is geen verzinzel, zo bezwoer hij mij, en hij nam me mee naar zijn spreekkamer en toonde mij daar boeken met daarin foto's van mensachtige wezens, kazig en doorschijnend, sommige met een staart en grote en gesloten ogen, op engerlingen geleken zij maar hij zegde dat zij mensen waren: het zijn foetussen, zei hij. Zij leven ergens en zij weten niet dat na hun dood daar, zij straks elders zullen verder leven.

De dood is helemaal niet mysterieuzer dan het leven, zo vertelde hij me, of om het anders uit te drukken: wat wij zo vanzelfsprekend vinden in verband met ons bestaan, is in feite ongelooflijk wonderbaar. Een individu kent een opgang en een ondergang, het groeit en vooraleer het sterven zal, stelt het een daad waarbij het zijn dood als 't ware voor is: hij plant zich namelijk voort en als de dood hem wegmaait, blijft hij in zijn nazaat voortbestaan. En die doet uiteraard hetzelfde als hij de dreiging van zijn nakend einde voelt, en zo vereeuwigd zich de mens die anders een ééndagsvlieg was geweest.

Let op, ik zeg niet zoals 't algemeen aanvaard wordt, dat een enkeling sterft en dat een nazaat een nieuw en ander individu is, neen: mijns inziens gaat van allen die zich voortplanten gewoon het eigen leven door. Wij zijn in zekere zin de genen die zich steeds herhalen, ook al bestaan we tegelijk op een heel andere manier, met name als een specifiek relatiecentrum, maar dat is een bijzonder zwaar probleem apart.

Moet je eens kijken naar die beelden, zo nodigde hij me opnieuw uit, en hij toonde me een cahier met een soort van Röntgenfoto's die mij deden duizelen. Ze hadden iets van de foto's die de NASA publiceert over de ruimte, het heelal, de melkwegstelsels en de nevels, maar 't waren beelden uit het microscopische dit keer, het waren mensjes zoals gij en ik, piepjong nog, amper één cel groot en dan een handvol cellen. Die ene cel leek al een wereld op zichzelf te zijn, een kosmos, microkosmos, duizelingwekkend ingewikkeld, welke zich ontvouwen zou tot een professor Kruithof, een mevrouw Tulp of een kabouter Pinnemuts. Ik onderbrak hem niet toen hij dit in alle ernst zo zegde, ik had ook niet de tijd, ik gaf mijn ogen nu de kost, zij zochten in de mystieke vormen van de kunstige foto's naar een andere verklaring voor ons mens-zijn dan deze die wij tot dan toe voor waar hadden gehouden. Kijk, zei hij: die ene cel in 't centrum van zijn moeder, bootst gewoon zijn moeder na: zij groeit, zij deelt zich en zij lijkt door 't lijf dat haar omhult gekneed te worden in welhaast exact dezelfde vorm. Het heeft er alle schijn van dat het moederlichaam tovert met die ene, uitverkoren cel: het bezweert ze, vormt ze, drukt ze op het hart dat zij

zichzelf is, maar dan wel een tweede keer gelijk een echo die een roep nadoet maar die dan zelf tot roep wordt, aldus de aanvankelijke kreet die wegsterft, reddend.

Wanneer zijn wij dan dood? zo vroeg ik hem tenslotte, want ik was blijven zitten met de vraag van al die graden en met de wonderbare kwestie van het onbepaalde. Was het dan werkelijk zo dat alles onbepaald blijft tot dat wij zelf het onbepaalde niet langer kunnen dragen, hysterisch worden en gaan roepen om de openbaring van de feiten?

Erger nog, antwoordde hij en hij had geen ogenblik over zijn antwoord hoeven na te denken: er zijn gewoon geen feiten, er is geen zekerheid, het leven is een droom en wie het leven échter hebben wil dan het in wezen is, die zal het zich voorwaar beklagen. Daarop keek hij me recht aan en fluisterde alsof het ging om een geheim: de dood is niet voor niets taboe. Het taboe mag niet geschonden worden. Uiteraard zijn er graden van dood zijn en laat men zich beter niet verassen. Ontelbaren ontwaken in hun graf, dagenlang, soms vele jaren nadat ze begraven werden, de toestand van de binnenbekleding van de kisten die als de huur niet meer betaald wordt, worden opgedolven, laat daaromtrent geen zweem van twijfel over. Sommigen klauwen zich een weg door 't harde hout en graven dan het begin van een tunnel naar boven, maar zij worden gedwarsboomd door de arduinen zerk die ook met die bedoeling op het graf ligt en zij stikken vooraleer zij er in slagen om zich te bevrijden. Het gebeurt wel eens dat

iemand helemaal tot boven raakt en dan een tijd op 't kerkhof ligt, want meestal zijn de spieren van de dode al zo fel geatrofieerd dat na het graafwerk door de aarde 't lichaam helemaal is uitgeput. Er zijn toch meer voorbeelden van doden die zijn opgestaan? Na drie dagen in het graf? Of nadat iemand hen eens flink door-een schudde?

Er is geen enkele reden om aan te nemen, zo ging hij verder, dat men direct na het zogenaamde sterven niets meer voelt of denkt, of dat men niet meer denken kan. Het lijf wordt weliswaar heel koud, maar ook het lichaam van een drenkeling geraakt vaak onderkoeld of-schoon het lange tijd nadat het is gezonken weer tot leven kan worden gebracht. Uiteraard kan men dan zeggen dat de drenkeling nooit dood wás, trouwens net zo min als iemand die verkeerd heeft in een diepe slaap zoals ooit Doornroosje. Het is precies de daling van de lichaamstemperatuur die ons behoedt voor de ontbinding, al moet men tegelijk ook zeggen dat ontbinding helemaal niet is wat men vermoedt.

Ik keek hem ongelovig aan en hij vervolgde: ontbinding is bevrijding, zegde hij: het is verbranding, en de verbranding wacht niet tot de dood intreedt om zijn werkzaamheden te voltrekken, daar reeds het leven zelf verbranding is. De vlam, die het licht, de warmte en het leven is, verbrandt de kaars en zet haar vaste vormen om tot ijle, grijze rook die oplost in de atmosfeer en die zich zo bevrijdt van alle enge vormen die haar tot dan toe in een keurslijf vingen. Een kaars die helemaal niet brandt, is ook haar naam niet waardig, zij is

pas kaars als zij opbrandt en hoe vuriger zij brandt, des te meer licht en warmte geeft zij ook; hoe heller zij licht en warmte geeft, of leeft, des te eerder snelt zij haar dood ook tegemoet. Maar voor het zo ver is dat een lichaam helemaal gaat ontbinden - tenminste als er geen verassing plaats heeft - blijft er die toestand van het koude vlees waarvan wij pas zullen weten of het nog steeds met ons eigen wezen samenvalt op 't ogenblik dat wij zelf tot lijk geworden zullen zijn. Maar ik zie alvast geen reden om aan te nemen dat onze onbepaaldheid op zou houden te bestaan vanaf het ogenblik van overlijden.

Dat laatste snap ik niet zo goed, zo smeekte ik hem om wat meer uitleg en hij zuchtte eens diep, stopte een pijp en stak ze op vooraleer hij met praten doorging. Het was avond geworden, in de verte achter de Schelde zakte de rode zon achter purperen wolken weg, het was ook een beetje frisser nu op het terras van het ouderlingentehuis en tijdens deze korte pauze zag ik uit de garage in de kelders van het enorme gebouw waarin wij ons ophielden, haast geruisloos een dodenwagen wegglijden tussen het lover in de richting van de stad.

Het is de onbepaaldheid waarmee wij ons redden, zegde hij: onze onzekerheid is tevens onze enige hoop, en dat wil zeggen dat wij moeten leren leven met die alldiepste twijfel aan ons eigenste bestaan omdat een alternatief volstrekt ondenkbaar is. In feite leven wij louter in de hoop en is de onzekerheid het lot van onze ziel, de onbepaaldheid is het lot van gans ons wezen.

Ik vrees dat ik het nog steeds niet snap, zei ik, en hij lachte eens en keek dan ernstig in het donkere water van de avond. Een vrachtschip dreef voorbij, er stak een felle wind op maar om de een of andere reden bleef de warmte hangen waar wij zaten, de tabak in zijn pijp had een aroma uit allang vervlogen tijden.

In feite bestaan wij helemaal niet echt, zei hij tenslotte, en ik zeg 'echt' in de betekenis van 'absoluut'. Precies om die reden kan de dood ook niet fataal zijn, en begrijpt ge nu waarom er sprake is van graden in de dood? Er zijn graden van bestaan, dat weet gij ook wel: stenen leven onbewust en dieren denken simpel, zij maken nauwelijks het onderscheid tussen wat zij beleven tijdens 't waken en de droom. Wij, mensen, leven wat bewuster, tenminste als we niet slapen, niet te jong of niet te oud zijn. De tijdstippen waarop wij geloven te voelen dat wij echt bestaan, zijn schaars, zij vallen ons te beurt middenin de bloei van onze jeugd en zonder dat wij er acht op slaan zijn deze stonden weer voorgoed voorbij. En dan verzinken wij gestaag in heel wat woeliger wateren, het licht gaat uit, wij tasten om ons heen, wij weten niet meer of het echt is wat wij nog beleven ofwel louter illusie. Het onbepaalde woekert dan, de chaos neemt toe en het is ook beter dat wij niet langer proberen om er achter te komen of het allemaal echt is wat ons lijkt te beurt te vallen. Kent gij het verhaal van Job?

Het boek *Job* uit het Oude Testament? vroeg ik. Precies, zei hij, dat bedoel ik. Job wordt gestraft terwijl hij niet kan denken waar hij dat verdiend heeft, niet? En

zo eist hij uiteindelijk van God dat Hij aan hem de reden voor zijn tegenspoed kenbaar zou maken. Hij wil als 't ware de Heer zelf berechten, want dat is juist wat iemand doet die de rechtvaardigheid van andermans beslissingen wil onderzoeken. Maar van bij het begin van dat verhaal is het voor elkeen duidelijk dat er geen recht bestaan kan los van de ultieme Rechter, men kan immers geen rechter voor de rechter dagen, het recht ligt in zijn woorden welke eerst door hem gesproken moeten worden. Wij zijn producten van een rechtspraak, ons bestaan steunt op de woorden die ons eens het leven gaven, wij hebben geen benul van recht en van de kracht van het bevel waardoor 't gesproken woord ons schiep.

Ik keek hem onbegrijpend aan en hij ging verder: of neem het verhaal van de zondeval, zei hij. Het verbod aan de allereerste mensen om van de vrucht te eten van die ene boom. Met dat verbod wordt feitelijk aan de mens zijn vrijheid geschonken, want het is pas vanaf dat ogenblik dat hij vrij kiezen kan of hij het verbod zal onderhouden ofwel of hij het zal schenden, want dat kán hij voortaan ook doen. Welnu, zolang hij zijn vrijheid niet uittest, blijft hij ze behouden. Hij verliest ze echter waar hij ook wil dat zij zich manifesteert omdat zij zich niet anders manifesteren kan dan in de overtreding van dat enige verbod.

En toen hij nu die woorden sprak, ging mij ineens een licht op. Adam en Eva, zij waren vrij, maar hun vrijheid bleef in 't onbepaalde hangen, zij vervulde hen met een onzekerheid die zij blijkbaar niet dragen kon-

den, ofschoon dat tegelijk hun enige hoop was: de hoop dat zij inderdaad vrij waren om in de eerste plaats over het eigen lot te gaan beslissen. Maar wilden ze nu echt ook wéten of ze beschikten over vrijheid, dan konden ze dat pas doen door het verbod te overtreden. En kijk, dat deden ze tenslotte, en toen zagen zij meteen dat ze vrij waren: ze waren vrij gewéést tot op dat ogenblik. Want uiteraard is het ná de overtreding van het verbod niet langer mogelijk om nog te kiezen om het alsnog te onderhouden. Uiteraard hadden zij vanaf dat ogenblik hun eigen vrijheid opgeheven.

Hadden ze gekozen voor het onbepaalde, zo ging hij door, dan hadden ze hun vrijheid ook behouden, of tenminste toch de hoop dat ze die ook bezaten. Maar zij kozen voor de zekerheid: door hun beslissing om het verbod te overtreden, ruimde het onbepaalde fataal plaats voor het bepaalde, en mét de onzekerheid verdween voorgoed de hoop; de vrijheid behoorde voortaan tot een voltooid verleden.

En zij bestonden niet meer echt? vroeg ik. Hij toonde zijn handpalmen, alsof hij zijn onschuld aan die zaak wilde bevestigd zien: waar men de onzekerheid niet meer verdragen kan, waar men bewijzen eist, moet men daarvoor een prijs betalen en uiteraard is die prijs hoog, er bestaan geen kortingen op die zaken. Maar laten we nu naar binnen gaan, zei hij, want het wordt koud, de nacht is al gevallen en morgen is er een nieuwe dag, als 't God belieft.

Zijn woorden waren nog niet koud of er ging plotseling een felle rilling door mijn rug. Ik zat tegenover hem, in 't laatste donkere licht boven de stroom en zag zijn silhouet, gebogen in de stoel, de armen stil rustend op de leuning, het hoofd wat achteruit, de blik ten hemel, de mond lichtjes opengevallen. Hij is dood. Het was de stem van een verpleegster achter mij. Ik schrok. Zij nam haar gsm en belde iemand op, zij vroeg of ik familie was, vertelde mij dat hij bij haar beste weten geen familie had. Er kwamen mensen met een rolbed en het duurde nog een hele tijd voor zij met hem vertrokken. En intussen keek ik naar het lijk en vroeg me af of hij al dood was en hoe onbepaald hij was. Heeft hij een wilsbeschikking achtergelaten? vroeg ik nog aan een verpleegster. Een testament? vroeg zij. Welnee, dat bedoel ik niet, antwoordde ik: een brief waarin hij bepaalt dat hij niet verast zal worden? Zij keek me aan: heeft dat belang? Ik geloof het wel, zei ik. Ik geloof dat hij helemaal niet verast wil worden. Hij vertelde het me zopas. Hij vertrouwde me ook toe dat hij geen zerk wilde op zijn graf. Kunt u daar rekening mee houden?¹

¹Tekst d.d. 4 juli 2011. Zie:

<http://www.bloggen.be/omskvtdw/archief.php?ID=1260205>

1. Virusvee

De mens acht zichzelf de koning van het dierenrijk en de beesten gunnen hem die titel zolang zij daar maar garen bij spinnen want vaak is het net andersom: thuis is de kat de baas en sloven de mensen zich uit. Maar nog sluwer dan de kat is het griepvirus.

Een virus zou een microbe zijn, ware het niet dat virussen als zodanig niet kunnen gerekend worden tot de levende organismen omdat zij niet aan alle vereiste criteria voldoen: zij missen een eigen stofwisseling (zij bestaan uitsluitend uit erfelijk materiaal in een omhulsel van eiwit) en zo zijn zij parasieten die niet alleen van hun gastheer smullen maar die tevens zijn metabolisme inschakelen voor eigen gebruik. Een virusinfectie is in feite een bijzonder griezelig gebeuren omdat men kan zeggen dat virussen schijndood zijn zoals vampieren en pas opnieuw tot leven komen van zodra zij hun gastheer infecteren. Net zoals vliegtuigkapers het stuur in de cockpit overnemen, schakelen virussen het celbrein van de gastheercel uit en vervangen het door hun eigen commando (RNA/DNA) en zo zijn onze geïnfecteerde cellen in feite niet langer de onze.

Een virus mist ook eigen voortplantingsorganen: het gebruikt deze van de cel waarop het parasiteert. Een virale infectie is besmettelijk omdat een virus in leven wil blijven: indien het niet zou overspringen naar een volgende gastheer zou het samen met zijn eerste gast-

heer sterven. Een epidemie of een pandemie is een bijwerking van de virale ijver tot zelfbehoud. Voor een virus zijn mensen (en/of andere levende wezens) gewoon levensmiddelen zoals onder meer het vee dat voor de mensen is.²

² Tekst d.d. 3 maart 2020.

2. De Spaanse griep

De grootste slachting van de twintigste eeuw, zo noemt Laura Spinney de Spaanse griep in de inleiding van haar drie jaar geleden verschenen boek³: een half miljard mensen of een derde van de toenmalige wereldbevolking werden door het griepvirus besmet en vijftig tot honderd miljoen mensen stierven tussen maart 1918 en maart 1920. Ter vergelijking: de Eerste Wereldoorlog maakte 17 miljoen doden, de Tweede 60 miljoen. Maar deze catastrofe werd kennelijk snel vergeten, wellicht omdat zij wetenschap, techniek en menselijke macht in het algemeen te kijk zette. Laura Spinney: *"Er wordt vaak gezegd dat de Eerste Wereldoorlog de Romantiek en het geloof in de vooruitgang de nek om heeft gedraaid, maar het is ook waar dat de wetenschap niet alleen een slachting op industriële schaal in de vorm van een oorlog mogelijk heeft gemaakt, zij heeft ook nog eens niet kunnen voorkomen dat de Spaanse griep opnieuw een slachting aanrichtte."*⁴

In het jaar 412 voor Christus schreef de beroemdste geneesheer uit de Oudheid, Hippocrates, over een hoest in de stad Perinthus en dat is wellicht de oudste gekende griepepidemie. Zeker en vast bestond de griep al lang voordien maar wellicht niet vroeger dan 12.000

3 Laura Spinney, *De Spaanse Griep. Hoe de pandemie van 1918 de wereld veranderde*, De Arbeiderspers, Amsterdam 2018. (Oorspronkelijke uitgave: 2017).

4 Ibidem, pag. 21.

jaar geleden omdat uitgerekend dan de mens evolueerde van jager naar landbouwer: een voorwaarde voor de verspreiding van griep is immers dat mensen dicht op elkaar leven omdat het virus zich verspreidt via snot (hoesten en niezen).

De griep komt uiteraard niet uit het niets: voordien vormden de dieren het reservoir voor de griepvirussen. Spinney heeft het impliciet over de arrogantie van de hedendaagse murenbouwers waar zij Epicurus citeert: *"Tegen andere dingen kan een mens zich beschermen maar waar het de dood betreft leven we allemaal in een stad zonder muur."*⁵

In 212 voor Christus werd het Romeinse leger op weg naar Syracuse vernietigd door griep en de Romeinse geschiedschrijver Livius beschrijft hoe er van alle kanten, dag en nacht, het gejammer om de doden te horen was. Ten tijde van Karel de Grote woedde de Italiaanse koorts. In 1557 stierf zes percent van de Britten ingevolge griep. Maar vooral niet te vergeten: de ontdekking van Amerika in 1492 door Columbus betekende in een mum van tijd de quasi uitroeiing van de autochtone bevolking, de Indianen, en omdat zij bestemd werden om op de plantages van de blanken te werken, dienden zij vervangen te worden door slaven die men gedurende de drie daarop volgende eeuwen ging kopen in Afrika en per schip naar Amerika bracht - twaalf miljoen in totaal.

5 Ibidem, pag. 36.

De pandemie van 1580 ging in geen tijd de wereld rond en alleen in Rome vielen achtduizend doden. Tussen 1700 en 1800 waren er twee pandemieën; in 1781 kwamen er in Sint-Petersburg per dag dertigduizend nieuwe zieken bij. De verstedelijking na de Industriële Revolutie baande in de negentiende eeuw de weg voor twee epidemieën: de griep van 1830 was even hevig als de latere Spaanse griep en wil men *De schreeuw* (d.d. 1893) van Edvard Munch begrijpen dan moet men weten dat dit werk de Russische griep van 1889 uitbeeldt, die een miljoen doden maakte en die vergezeld ging van longontsteking en zware depressies. Spinney citeert Munch: *"Ik voelde me moe en ziek (...) de zon was bezig onder te gaan, en de wolken werden bloedrood. Ik voelde een schreeuw door de natuur trekken; ik had het idee dat ik de schreeuw kon horen."*⁶

Met Louis Pasteur (1822-1895) kwam het inzicht dat ziekten veroorzaakt werden door microben en de hygiëne werd geboren, het belang van zuiver water, het wonder van de vaccinaties, de eugenetica werd toonaangevend.

Toen in 1918 de Spaanse griep kwam, die overigens in Engeland samenviel met de laatste pestuitbraak, was de dood veel minder angstaanjagend dan vandaag, de mensen waren er omzeggens aan gewoon.

De Spaanse griep kwam in drie golven: de eerste, vanaf maart 1918, was mild en men dacht dat het voorbij

6 Ibidem, pag. 41.

was. Maar in augustus overspoelde een tweede, bijzonder dodelijke golf de wereld en die bespoedigde het einde van de Eerste Wereldoorlog: drie kwart van de Franse en Britse soldaten werden ziek. In Rusland werd de griep vergezeld van vlektyfus, pokken, hersenvliesontsteking en krankzinnigheid. Bij de bevrijding op 11 november leidde de feestvreugde alom tot een explosie van de ziekte. Australië dat lange tijd de griep buiten hield door strikte toepassing van de quarantaine, verslapt de maatregelen zodat daar alsnog 12.000 griepdoden vielen.

Laura Spinney beschrijft ook hoe de griep er werkelijk uit zag tijdens de tweede en dodelijkste golf die gepaard ging met bacteriële longontsteking: *"Er verschenen twee mahoniebruine vlekken op hun jukbeenderen, en binnen een paar uur had hun hele gezicht die kleur van oor tot oor (...) Blauw verdichtte zich tot zwart. Het zwart was het eerst te zien aan de uiteinden van de ledematen - aan de handen en voeten, de nagels inclusief -, kroop dan langzaam richting lijf en trok uiteindelijk door buik en borst. Zolang je nog bij bewustzijn was, zag je de dood dus bij je vingertoppen binnenkomen en langzaam verder binnendringen. (...) 'Het lichaam begon heel snel te bederven en de borst richtte zich letterlijk op (...) Het deksel van de kist moest meteen dicht.'* Pathologen vonden gezwollen longen vol bloed, de slachtoffers verdronken in hun eigen bloed.

Op 29 september 1918 vertrok de Leviathan, een reusachtig schip, uit Hoboken (New Jersey) naar Frankrijk met 9000 militairen aan boord toen de griep er uitbrak:

tweeduizend mensen werden ziek en negentig waren bij aankomst overleden. Aan boord zaten mensen op een gepakt, besmeurd met elkanders bloed en braaksel. *"Het gekreun en geschreeuw van hen die de dood in de ogen zagen maakte de verwarring van al die mensen die om hulp riepen des te groter."*

"Het hele gestel werd aangetast. Mensen zeiden dat de Spaanse griep stonk, als beschimmeld stro. (...) 'Het was afschuwelijk' [herinnerde zich een zuster] 'Tanden vielen uit. Haren vielen uit. Er zat vergif in dat virus'."

"Sommige patiënten hadden niet één symptoom vertoond voor ze ter plekke in elkaar zakten. Een delirium was heel gewoon. 'Ze werden heel opgewonden en geagiteerd', schreef een arts in Berlijn, 'Ze moesten aan het bed worden vastgebonden om te voorkomen dat ze zichzelf iets aandeden' (...) [Een andere arts in Parijs beschreef] het kwellende gevoel dat zijn patiënten hadden dat het einde van de wereld nabij was, en hun langdurige, vreselijke huilbuien.""⁷ "Mensen maakten gewag van duizeligheid, slapeloosheid, aangetast gehoor of reukvermogen, een vlekkelig gezichtsveld. (...) kleurenblindheid (...) Maar het meest beangstigende was nog wel hoe de ziekte zich aandiende: stilletjes, zonder waarschuwing vooraf."⁸

"'In mijn straat', herinnerde een carioca zich, 'zag je uit het raam een oceaan van lijken. Mensen legden de doden met de voeten op de vensterbanken, zodat de op-

⁷ Ibidem, pag. 67-69.

⁸ Ibidem, pag. 70.

haaldienst ze zo kon meenemen. Maar dat ging allemaal erg traag, en er brak een tijd aan dat de lucht erg smerig werd; de lichamen begonnen op te zwellen en weg te rotten. Velen begonnen hun lijken gewoon op straat te gooien."^{9 10 11}

9 Ibidem, pag. 76-77.

10 Andere verwijzingen:

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Virus_\(biologie\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Virus_(biologie))

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Micro-organisme>

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Parasiet>

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Stofwisseling>

11 Tekst d.d. 1 maart 2020.

3. De pest in de 14de eeuw

In gevolge de grote pestepidemie die Europa teisterde in de veertiende eeuw, vielen tussen de 75 en de 100 miljoen doden. Dat aantal komt overeen met het aantal slachtoffers wereldwijd van de Spaanse griep uit 1918-19 dat geschat wordt op 50 tot 100 miljoen, wat vijf keer meer is dan het aantal gesneuvelden in de Eerste Wereldoorlog die eindigde middenin de tweede golf van de Spaanse griep, op 11 november 1918. De Spaanse griep kwam in drie golven en een eerste golf, beginnende in maart 1918, was eerder mild; de tweede golf, in het najaar van 1918, was echter des te dodelijker en het was toen dat de meeste slachtoffers vielen.

In 1893 publiceerde de Benedictijner monnik en historicus, Francis Aidan Gasquet (1846-1929), bij George Bell & sons in Londen een werk over de zwarte dood in de veertiende eeuw, getiteld: "The black death of 1348 en 1349".¹²

Opvallend genoeg begon ook deze verschrikkelijke pandemie in Azië en zette in Europa voet aan wal in Italië. Als reden wordt vaak aangegeven dat de grote handelsroutes uit het Oosten naar Italië voeren, denk

12 De ingescande tekst van de tweede editie (1908) van de oorspronkelijke uitgave alsook een PDF en een ePub-bestand kunnen hier gedownload worden:
<https://archive.org/stream/blackdeathof1908gasq#page/n7/mod/e/2up>

maar aan de havens van Genua en Venetië. Toch is dit nu niet langer het geval en desalniettemin blijkt alweer Italië het eerste besmette Europese land. Misschien moet men aan andere oorzaken denken, zoals de trek van vogels, vissen of nog andere dieren? Het huidige griepvirus zou volgens sommigen van een schubben-dier afkomstig zijn en sinds oudsher is het dierenrijk hoe dan ook het reservoir van allerlei virussen en dat zou mogelijkwijze ook de vele besmettingen kunnen verklaren die kennelijk niet zijn geschied via intermenselijk contact.

Ofschoon sommige historici sterk twijfelen aan de onderlegdheid en de accuraatheid van de historicus in kwestie, volgen hierna alsnog enkele citaten uit het boek van kardinaal pater Gasquet: vooreerst uit het voorwoord, vervolgens uit het eerste hoofdstuk over het begin van de pestepidemie, uit het tweede hoofdstuk over de epidemie in Italië, uit het derde hoofdstuk over het voortschrijden van de pest in Frankrijk, uit het vierde hoofdstuk over de verspreiding van de pest in de rest van Europa, uit het negende hoofdstuk over de verlatenheid in Engeland en uit het tiende hoofdstuk over enkele gevolgen van de grote sterfte:

"Het verhaal over de grote pest van 1348-1349 is nooit ten voeten uit verteld geweest. Meer bepaald werd tot op heden maar weinig aandacht besteed aan een gebeurtenis die zowel m.b.t. haar catastrofaal karakter als m.b.t. haar verrijkende gevolgen, nochtans zonder twijfel een van de belangrijkste is in de geschiedenis van ons volk.

(...) In het midden van de veertiende eeuw kent Engeland haar toppunt van glorie. De overwinning op de Fransen te Crecy in 1346, het jaar daarop gevolgd door de beleegging van Calais, brachten Edward III naar de top van zijn roem. Toen hij (...) op 14 oktober 1347 aanmeerde in Sandwich, leken de Engelsen aangestoken door het succes van zijn legers. De kroniekschrijver Walsingham meldt: "Een nieuwe zon lijkt te zijn opgestaan over het volk, in de volmaakte vrede, in de volheid van alle dingen, en in de glorie van die overwinningen. [Alle mensen bezaten allerlei spullen uit den vreemde en gingen rijkelijk gekleed] (...) Dit was het gouden tijdperk van de ridders (...) [En uitgerekend dan komt de grote pest, vandaag gekend als de 'zwarte dood']".¹³

13 Eigen samenvattende vertaling van: Francis Aidan Gasquet, *The Black death*, George Bell & sons in Londen, 1908 (The Project Gutenberg EBook of *The Great Pestilence* (A.D. 1348-9), by Francis Aidan Gasquet), pag. xiii-xiv.
 Oorspronkelijk: *"The story of the Great Pestilence of 1348-9 has never been fully told. In fact, until comparatively recent times, little attention was paid to an event which, nevertheless, whether viewed in the magnitude of the catastrophe, or in regard to its far-reaching results, is certainly one of the most important in the history of our country. Judged by the ordinary manuals, the middle of the fourteenth century appears as the time of England's greatest glory. Edward III. was at the very height of his renown. The crushing defeat of France at Crecy, in 1346, followed the next year by the taking of Calais, had raised him to the height of his fame. When, wearing the laurels of the most brilliant victory of the age, he landed at Sandwich, on October 14th, 1347, the country, or at least the English courtiers, seemed intoxicated*

"De grote pest, die Europa bereikte in de herfst van 1347, zou drie of vier jaar eerder ontstaan zijn in het Oosten [en overgebracht geworden zijn via de handelsroutes over zee om alras 24 miljoen slachtoffers te maken]. (...) [Op het hoogtepunt van de pest vielen in Cairo dagelijks 10.000 tot 15.000 doden; in China vielen 13 miljoen doden. (...)]¹⁴

by the success of his arms. "A new sun," says the chronicler Walsingham, "seemed to have arisen over the people, in the perfect peace, in the plenty of all things, and in the glory of such victories. [p-xiv] There was hardly a woman of any name who did not possess spoils of Caen, Calais and other French towns across the sea;" and the English matrons proudly decked themselves with the rich dresses and costly ornaments carried off from foreign households. This was, moreover, the golden era of chivalry, and here and there throughout the country tournaments celebrated with exceptional pomp the establishment of the Order of the Garter, instituted by King Edward to perpetuate the memory of his martial successes. It is little wonder, then, that the Great Pestilence, now known as the "Black Death," coming as it does between Crecy and Poitiers, and at the very time of the creation of the first Knights of the Garter, should seem to fall aside from the general narrative as though something apart from, and not consonant with, the natural course of events."

14 Francis Aidan Gasquet, o.c., p. 1-3, Chapter 1: *The commencement of the epidemic*. Oorspronkelijke tekst: *"The Great Pestilence, which first reached Europe in the autumn of 1347, is said to have originated in the East some three or four years previously. So far as actual history goes, however, the progress of the disease can be traced only from the ports of the Black Sea and possibly from those of the Mediterranean, to which traders along the main roads of commerce with Asiatic countries brought their merchandise for conveyance to*

"De vreselijke ziekte bereikte Italië in het begin van 1348 [via de havens van Genua en Venetië] (...) [Hoe de pest evolueerde weten we onder meer uit de inleiding tot de Decamerone van Boccaccio]"¹⁵

the Western world. Reports at the time spoke of great earthquakes and other physical disturbances as having taken place in the far East, and these were said to have been accompanied by peculiar conditions of the atmosphere, and followed by a great mortality among the teeming populations of India and China. Pope Clement VI. was informed that the pestilence then raging at Avignon had had its origin in the East, and that, in the countries included under that vague name, the infection had spread so rapidly, and had proved to be so deadly, that the victims were calculated at the enormous, and no doubt exaggerated, number of nearly four-and-twenty millions.

A Prague chronicle speaks of the epidemic in the kingdoms of China, India, and Persia, and the contemporary historian, Matteo Villani, reports its conveyance to Europe by Italian traders, who had fled before it from the ports on the eastern shores of the Black Sea. The same authority [p002] corroborates, by the testimony of one who had been an eye-witness in Asia, the reports of certain Genoese merchants as to earthquakes devastating the continent and pestilential fogs covering the land. "A venerable friar minor of Florence, now a bishop, declared," so says Villani, "that he was then in that part of the country at the city of Lamech, where by the violence of the shock part of the temple of Mahomet was thrown down.

A quotation from Hecker's "Epidemics of the Middle Ages" will be a sufficient summary of what was reported of the

"Vrijwel gelijktijdig met het uitbreken van de pest in Italië zette zij voet aan wal in het Zuiden van Frankrijk, [daar binnengebracht met schepen uit Genua]. [Binnen een maand stierven 57.000 inwoners van Marseille.]"¹⁶

plague in eastern countries before its arrival in Europe. "Cairo lost daily, when the plague was raging with its greatest violence, from 10 to 15,000, being as many as, in modern times, great plagues have carried off during their whole course. In China more than thirteen millions are said to have died, and this is in correspondence with the certainly exaggerated accounts from the rest of Asia. India was depopulated. Tartary, Mesopotamia, Syria, Armenia were covered with dead bodies; the Kurds fled in vain to the mountains. In Caramania and Cæsarea none were left alive. On the roads, in the camps, in the caravansaries unburied bodies were alone to be seen. In Aleppo 500 died daily; 22,000 people and most of the animals were carried off in Gaza within six weeks. Cyprus lost almost all its inhabitants; and ships without crews were often seen in the Mediterranean, as afterwards in the North Sea, driving about and spreading the plague wherever they went ashore."

15 Francis Aidan Gasquet, pag. 16: CHAPTER II. THE EPIDEMIC IN ITALY. Oorspronkelijke tekst: *"The great sickness reached Italy in the early days of 1348. The report at Avignon at the time was that three plague-stricken vessels had put into the port of Genoa in January, whilst from another source it would appear that at the same time another ship brought the contagion from the East to Venice. From these two places the epidemic quickly spread over the entire country. What happened in the early days of this frightful scourge is best told in the actual words of Gabriel de' Mussi, who*

"Van daaruit verspreidde zich de pest in Vlaanderen, eerst in Doornik, vervolgens in andere parochies. Er vielen tot dertig doden per dag, de lijken werden onmiddellijk begraven, zes voet diep. [In Doornik alleen vielen 25.000 doden, vooral onder de leiders en de welstellenden en ook daar waar mensen dicht op elkaar gepakt woonden. Viel er in een huis een ode, dan volg-

possessed special means of knowledge, and who has until quite recently been looked upon, but incorrectly, as a passenger by one of the very vessels which brought the plague from the Crimea to Genoa. The history of the progress of the plague may be gathered from the pages of the detailed chronicles, which at that time recorded the principal events in the various large and prosperous cities of the Italian peninsula, as well as from the well-known account of the straits to which Florence was reduced by the sickness, given in the introduction to the "Decameron" of Boccaccio."

16 Francis Aidan Gasquet, pag. 34-35: CHAPTER III.
PROGRESS OF THE PLAGUE IN FRANCE.

Oorspronkelijke tekst: *"Almost simultaneously with the outbreak of the pestilence in Italy it obtained a foothold in the South of France. According to a contemporary account, written at Avignon in 1348, the disease was brought into Marseilles by one of the three Genoese ships, which had been compelled to leave the port of Genoa when the inhabitants discovered that by their means the dreaded plague had already commenced its ravages in their city. It would consequently appear most likely that the mortality began in Marseilles somewhere about the first days of January, 1348, although one account places the commencement of the sickness as early as All Saints' Day (November 1), 1347. The number of deaths in this great southern port of France fully equalled that of the populous cities of Italy. In a month the sickness is said to have carried off 57,000 of the inhabitants of*

*den meestal ook alle andere bewoners, honden en katten inbegrepen. Stilaan werden de lijken in massagrafen geworpen. De plaag breidde zich uit naar de Balearen en op Majorca stierven binnen de maand 15.000 inwoners. In de kloosters overleefde geen enkele monnik. Bij de aanvang van 1348 kwam de pest in Spanje, Almeira en Barcelona werden ontvolkt en raakten geïsoleerd zoals ook andere steden. De naastenliefde verdween, zieken werden aan hun lot overgelaten en de doden bleven in de straten achter. J"*¹⁷

Marseilles and its neighbourhood. One chronicle says that "the Bishop, with the entire chapter of the cathedral, and nearly all the friars, Preachers and Minorites, together with two-thirds of the inhabitants, perished" at this time; and adds that upon the sea might be seen ships, laden with merchandise, driven about hither and thither by the waves, the steersman and every sailor having been carried off by the disease. Another, speaking of Marseilles after the pestilence had passed, says that "so many died that it [p035] remained like an uninhabited place."

17 Francis Aidan Gasquet, pag. 58-59: CHAPTER IV. THE PLAGUE IN OTHER EUROPEAN COUNTRIES.

Oorspronkelijke tekst: "After speaking of the evidence given by a pilgrim to Santiago, Li Muisis proceeds to relate his own experiences in Tournay in the summer of 1349. This he does in verse and prose. The poem, after speaking of the manifestation of God's anger, describes the plague beginning in the East and passing through France into Flanders. (...)

John de Pratis, the Bishop of Tournay, was one of the first to be carried off by the sickness. He had gone away for change of air, and on Corpus Christi Day, June 11th, 1349, he carried the blessed Sacrament in the procession at Arras. He left that city the next day for Cambray, but died the day after almost suddenly. He was buried at Tournay; and "time passed on,"

*"Vanuit Vlaanderen kwam de pest in Holland binnen en woedde er als nooit voorheen. De mensen vielen dood neer op straat."*¹⁸

*"Ook in Engeland stierven mensen massaal."*¹⁹

says our author, to the beginning of August, up to which no other person of authority died in Tournay. But after the feast of St. John the plague began in the parish of St. Piat, in the quarter of Merdenchor, and afterwards in other parishes. Every day the bodies of the dead were borne to the churches, now five, now ten, now fifteen, and in the parish of St. Brice sometimes twenty or thirty. In all parish churches the curates, parish clerks, and sextons to get their fees, [p052] rang morning, evening, and night the passing bells, and by this the whole people of the city, both men and women, began to be filled with fear.

(...) The bodies of the dead were to be buried immediately in graves at least six feet deep. There was to be no tolling of any bell at funerals. The corpse was not to be taken to the church, but at the service only a pall was to be spread on the ground, whilst after the service there was to be no gathering together at the houses of the deceased. Further, all work after noon on Saturdays and during the entire Sunday was prohibited, as also was the playing of dice and making use of profane oaths. (...) I have tried, says our author, to write what I know, "and let future generations believe that in Tournay there was a marvellous mortality. I heard from many about Christmas time who professed to know it as a fact that more than 25,000 persons had died in Tournay, and it was strange [p053] that the mortality was especially great among the chief people and the rich. Of those who used wine and kept away from the tainted air and visiting the sick few or none died. But those

4. De rode pest

Toen exact honderd jaar geleden de Spaanse griep was uitgewoed, had hij het derde deel van de toenmalige wereldbevolking van anderhalf miljard mensen geïn-

visiting and frequenting the houses of the sick either became grievously ill or died. Deaths were more numerous about the market places and in poor narrow streets than in broader and more spacious areas. And whenever one or two people died in any house, at once, or at least in a short space of time, the rest of the household were carried off. So much so, that very often in one home ten or more ended their lives together, and in many houses the dogs and even cats died. Hence no one, whether rich, in moderate circumstances, or poor, was secure, but everyone from day to day waited on the will of the Lord. And certainly great was the number of curates and chaplains hearing confessions and administering the Sacraments, and even of parish clerks visiting the sick with them, who died." In the parishes across the river, the mortality was as great as in Tournay itself. Although death as a rule came so suddenly, still the people for the most part were able to receive the Sacraments. The rapidity of the disease, remarked upon by Petrarch and Boccaccio in Italy, is also spoken of in the same terms by the Abbot of St. Martin's. People that one had seen apparently well and had spoken to one evening were reported dead next day. He specially remarks upon the mortality among the clergy visiting the sick, and speaks of the creation of two new cemeteries outside the walls of the town. One was in a field near the Leper House De Valle, the other at the religious house of the Crutched Friars. Strange to say Li Muisis speaks of the disfavour with which this necessary precaution of establishing new grave-yards was regarded. People, he says,

fecteerd en tussen de vijftig en honderd miljoen mensen gedood, wat 2,5 à 5 percent van de wereldbevolking betekende. Het sterftcijfer van het huidige coronavirus blijkt in dezelfde orde van grootte te liggen en als het virus niet kan ingedijkt worden zoals verhoopt, dreigt de huidige wereldbevolking van 7,77 miljard mensen terug te lopen tot 7,58 à 7,57 miljard... gesteld

grumbled because they were no longer [p054] allowed to be buried in their own family vaults. The town authorities, however, were firm, and as the pestilence increased deep pits were dug in these two common burying places, and into them numbers of bodies were constantly being thrown and covered up with a slight layer of earth.

(...) From Sicily, Sardinia, and Corsica the plague was carried to the Balearic Islands. The three streams of infection met with destructive force at Majorca. The historian Zurita declares that in less than a month 15,000 persons had perished on the island. Another writer estimates the total loss of life during the epidemic at double that number, and some ancient records have been quoted as stating that in the island eight out of every ten people must have died, a proportion, of course, exaggerated, but sufficient to show local tradition as to the extent of the misfortune. In the monasteries and convents, according to this authority, not one religious was left; and the Dominicans are said to have been obliged to recruit their numbers by enrolling quite young children.

The scourge fell upon Spain in the early part of the year 1348. It is supposed to have first appeared at Almeira, and in Barcelona whole quarters of the city were depopulated and rendered desolate by it. In May, 1348, it was already raging in Valencia, and by midsummer 300 persons a day are reported to have been buried in the city. At [p059] Saragossa, where Pedro IV. then was, the malady was at its height in September. The people here, as elsewhere, became hardened, and charity

dat de slachtoffers in één ogenblik zouden vallen. Neemt men daarentegen aan dat de griep zich spreidt over een periode van twee jaar (zoals dat het geval was met de Spaanse griep) dan moet ook de normale bevolkingstoename in rekening gebracht worden: de dagelijkse toename met 227.000 mensen betekent in twee jaar tijd 165,71 miljoen mensen erbij. In dat geval zal

died out in the presence of the terrors of death. They fled from the sick, leaving them to die alone, and abandoned the corpses of the dead in the streets. Most of the cities and villages of Spain suffered more or less severely, and the sickness appears to have lingered longer here than in most other countries. The new Queen of Aragon had been one of the earliest victims; Alphonsus XI. was one of the last. In March, 1350, he was laying siege to Gibraltar, when the plague broke out suddenly with great violence amongst his troops. He refused to retire, as his officers desired him to do, and fell a victim to the epidemic on Good Friday, March 26th, 1350."

18 Francis Aidan Gasquet, pag. 162-163: CHAPTER IX. THE DESOLATION OF THE COUNTRY. Oorspronkelijke tekst:

"From Flanders, where the pestilence was at Tournay in December, 1349, as before reported, the epidemic spread into Holland. Here in the following year its progress was marked by the same great mortality, especially among those who lived together in monasteries and convents. "At this time," writes the chronicler, "the plague raged in Holland as furiously as has ever been seen. People died walking in the streets. In the Monastery of Fleurchamps 80 died, including monks and lay brethren. In the Abbey of Foswert, which was a double monastery for men and women, 207 died, including monks, nuns, lay brethren, and lay sisters."

"So far the course of the epidemic in England has been followed from south to north. It is now necessary to consider some statistics and immediate results of the plague.

tegen 2022 de wereldbevolking bestaan uit 7,54 à 7,73 miljard mensen, wat bijna een stagnatie betekent.

Maar het nauwelijks teruglopen van het wereldbevolkingsaantal houdt niet in dat de pandemie helemaal geen invloed zou hebben op het wereldgebeuren omdat de huidige wereldeconomie onderhevig is aan de vrije

The diocese of Salisbury comprised the three counties of Dorset, Wilts, and Berkshire. The total number of appointments made by the Bishop, in his entire diocese, is said to have been 202 in the period from March 25th, 1348, to March 25th, 1349; and 243 during the same time in the year following. Of this total number of 445 it is safe to say that two-thirds were institutions to vacancies due to the plague. Roughly speaking, therefore, in these three counties, comprised in the diocese of Sarum, some 300 beneficed clergy, at least, fell victims to the scourge.

The county of Dorset may first be taken. The list of institutions taken from the Salisbury episcopal registers, given in Hutchins' history of that county, numbers 211. During the incidence of the plague ninety of these record a change of incumbent, so that, roughly, about half the benefices were rendered vacant. In several cases, moreover, during the progress of the epidemic changes are recorded twice or three times, so that the total number of institutions made to Dorsetshire livings at this time was 110. As regards the non-beneficed clergy, secular and regular, their proportion to those holding benefices will be considered in the [p163] concluding chapter. Here it is sufficient to observe that the proportion commonly suggested is far too low.

It is almost by chance that any information is afforded as to the effect of the visitation in the religious houses. All contemporary authorities, both abroad and in England, agree in stating that the disease was always most virulent and

markt, wat betekent dat zij pas kan blijven voortbestaan op voorwaarde dat zij onafgebroken groeit en daarom ook spreekt men inzake de vrije markteconomie over een suïcidale economie. Dat betekent dat een economische stilstand rampzalig zal zijn voor de westerse economie, terwijl China aan deze catastrofe ont-

spread most rapidly where numbers were gathered together, and that, when once it seized upon any house, it usually claimed many victims. Consequently when it appears that early in November, 1348, the abbot of Abbotsbury died, and that about Christmas Day of that year John de Henton, the abbot of the great monastery of Sherborne, also died, it is more than probable that many of the brethren of those monasteries were also carried off by the scourge. In the county of Wilts the average number of episcopal institutions, for three years before and three years after the mortality, was only 26. In the year 1348 there are 73 institutions recorded in the registers, and in 1349 no less a number than 103, so that of the 176 vacancies filled in the two years the deaths of only some 52 incumbents were probably due to normal causes, and the rest, or some 125 priests holding benefices in the county, may be said to have died from the plague."

19 "Francis Aidan Gasquet, pag. 194-195: CHAPTER X. SOME CONSEQUENCES OF THE GREAT MORTALITY.

Oorspronkelijke tekst: "It will be evident to all who have followed the summary of the history of the epidemic of 1349, given in the preceding chapters, that throughout England the mortality must have been very great. Those who, having examined the records themselves, have the best right to form an opinion, are practically unanimous in considering that the disease swept away fully one-half of the entire population of England and Wales.

snapt omdat dit communistisch land met 1,4 miljard inwoners een planeconomie heeft.

Deze prognose inzake de huidige pandemie mag dan wel simplistisch klinken maar niemand kan om de feiten heen en de kleur van de beurzen is vandaag al bloedrood. Een pandemie lijkt warempel een zege voor de Chinese economie en zo zal men binnenkort misschien wel spreken over de rode pest.²⁰

But whilst it is easy enough to state in general terms the proportion of the entire population which probably perished in the epidemic, any attempt to give even approximate numbers is attended with the greatest difficulty and can hardly be satisfactory. At present we do not possess data sufficient to enable us to form the basis of any calculation worthy of the name. From the Subsidy Roll of 1377—or some 27 years after the great mortality—it has been estimated that the population at the close of the reign of Edward III. was about 2,350,000 in England and Wales. The intervening years were marked by several more or less severe outbreaks of Eastern plague; and one year, 1361, would have been accounted most calamitous had not the memory of the fatal year 1349 somewhat overshadowed it. At the same time the French war continued to tax the strength of the country and levy its tithe upon the lives of Englishmen. It may consequently be believed that the losses during the thirty years which followed the plague of 1349 would be sufficient to prevent any actual increase of the population, and that somewhere about two and a half millions of people were left in the country after the [p195] epidemic had ceased. If this be so, it is probable that previously to the mortality the entire population of the country consisted of from four to five millions, half of whom perished in the fatal year."

20 Tekst d.d. 8 maart 2020.

5. *De boemerang*

Het ware geheel strijdig met de christelijke leer van de vergeving om, zoals de huidige paus doet, te geloven dat de plagen die de mensheid treffen iets konden te maken hebben met een zogenaamde 'immanente rechtvaardigheid': God wreekt zich niet en nog veel minder zal Hij onschuldigen straffen. Maar de gang van de geschiedenis brengt vandaag wel andermaal de verpletterende menselijke verantwoordelijkheid aan het licht wanneer bij het uitbreken van een pandemie de onverbiddelijkheid van de natuur gaat contrasteren met de onverschilligheid van het rijke Noorden jegens de vluchtelingen uit het arme Zuiden. De natuurlijke onverbiddelijkheid en de menselijke onverschilligheid mogen dan al gelijkaardige gevolgen hebben: door het feit dat menselijke onverschilligheid een gewilde en dus bewuste keuze is, rest de onverschilligen zelf geen enkel verhaal meer tegen de onverbiddelijkheid van de natuur.

Indien toeval bestond dan zou men kunnen zeggen dat het toeval wil dat de belangrijkste attributen van het ten hemel schreiende onrecht in natuurlijke en dus in geheel onafwendbare vormen als een boemerang zijn teruggekeerd: de oorlog onder mensen wordt een oorlog tussen mens en virus waarbij voor de mens noch transcontinentale raketten noch geavanceerde nucleaire wapens nog van enig nut kunnen zijn; de zogenaamde vluchtelingenkampen waarin zeven miljoen mensen

opgesloten werden en die in feite concentratiekampen zijn, krijgt zijn evenbeeld in de quarantaine waaraan steeds meer rijke steden zich op straffe van een snelle en algehele ondergang moeten onderwerpen; de verdrinkingsdood van zovele duizenden bootvluchtelingen in de Middellandse Zee keert terug in de longpest welke de huidige griep vergezelt en waarbij de longen zich vullen met bloed zodat de zieke in zijn eigen bloed verdrinkt en tenslotte: van bij voorbaat delen de overheden aan de bevolking mede dat de zieken niet welkom zijn bij hun huisdokters en in de hospitalen omdat er voor hen geen plaats is.²¹

21 Tekst d.d. 9 maart 2020.

6. *Het coronavirus en de bejaarden*

Mensen met een sterk immuunsysteem hebben een hogere levensverwachting, waaruit volgt dat zij beter vertegenwoordigd zijn in de categorie van de bejaarden. Nochtans blijkt vandaag (en dit was heel anders een eeuw geleden ten tijde van de Spaanse griep) de meeste slachtoffers van corona onder de bejaarden vallen. Edoch, te concluderen tot een oorzakelijk verband tussen leeftijd en sterftekans is mogelijkerwijze een serieuze misvatting: niet de ouderdom doch de leefomgeving kon wel eens de oorzaak zijn van het opvallende verschil. Het biotoop van bejaarden verschilt vandaag immers in niet geringe mate van dat van een eeuw geleden.

Honderd jaar geleden bleven de mensen thuis wonen tot aan hun dood, ze trokken bij hun kinderen in ofwel bleven hun toekomstige erfgenamen bij hen inwonen op het erf. Uit de sterftecijfers ten tijde van de Spaanse griep blijkt dat ouderen *onder*vertegenwoordigd waren bij de slachtoffers van de verschrikkelijke pandemie: het leeuwendeel van de doden trof men aan onder de jonge mensen - de soldaten. Sommigen wijten dat aan een overgeactiveerde afweer als uiteindelijke doodsoorzaak maar dit lijkt bijzonder twijfelachtig. Meer zekerheid heeft men over het feit dat hun huidige leefomgeving de bejaarden extra gevoelig maakt voor besmettelijke ziekten.

Een groot gedeelte van de bejaarden beëindigen vandaag hun leven immers in zorgcentra of tehuizen en daar zijn wel meer factoren aanwijsbaar die hen kwetsbaar maken voor infectieziekten. Het uit de vertrouwde omgeving gerukt worden van ouderlingen brengt desoriëntatie en depressie mee terwijl die psychosociale malaise een nefaste weerslag heeft op de fysieke conditie: een tekort aan levenslust ondermijnt de immuniteit van de betrokkene.

Edoch, afgezien van deze psychosociale factoren die de gezondheid onmiskenbaar kunnen beïnvloeden, zijn in de eerste plaats uiteraard de lichamelijke en de fysieke omstandigheden verantwoordelijk voor een vandaag toegenomen sterftekans onder de bejaarden.

Zorginstellingen voor ouderlingen doen vaak denken aan klinieken - soms zelfs aan gevangenissen - en waar mensen verblijven die aan dementie lijden, zijn ze dat in feite ook. Uit veiligheidsoverwegingen zijn deze gebouwen quasi hermetisch van de buitenwereld afgesloten zodat het wel lijkt dat de bewoners daar in quarantaine zitten. Alle gesofisticeerde airconditioning ten spijt, zorgen de uit voorzorg gesloten ramen dan toch voor een broeierige atmosfeer waaraan insiders wennen maar die bezoekers vaker commentariëren. Als de lichaamsbeweging bij de bewoners onvoldoende wordt gestimuleerd, vergroot niet alleen de kans op breuken maar baant de spieratrofie de weg naar een algemene verzwakking van de afweer. Vooral de onafgebroken dagelijkse in- en uitloop van medisch en paramedisch personeel - huisartsen, verplegers, diëtisten, fysiothera-

peuten, kinesisten, voeten- en handen verzorgers - vergroot de infectiekansen omdat deze beroepsgroepen onmogelijk de verspreiding van ziektekiemen onder hun patiënten kunnen vermijden.

Scholen kunnen de deuren sluiten voor de duur van de pandemie en ook crèches kunnen dat doen maar voor zorginstellingen valt dat heel wat moeilijker en is het praktisch gezien dikwijls geheel onuitvoerbaar: men kan slechts aanbevelen om de ouderen waar mogelijk voor de duur van de pandemie uit de instellingen weg te halen en bij familieleden te huisvesten.²²

22 Tekst d.d. 10 maart 2020.

7. *Corona en de hongersnood*

"Let them starve" - aldus blokten enkele jaren geleden de kranten de beruchte uitspraken van de beroemde sir David Attenborough waar hij het had over de bestrijding van de overbevolking in Afrika: laat ze verhongeren, anders blijven ze zich vermenigvuldigen!²³ En de internationaal geaccepteerde definitie van genocide indachtig, welke bepaalt dat ook maatregelen bedoeld om geboorten binnen de geviseerde groep te voorkomen als genocide moeten bestempeld worden²⁴, keken wij toentertijd aan tegen de uitlatingen van hooggeleerde heren zoals moraalfilosoof Etienne Vermeersch die via specifieke geboortebeperking zijn ideaal wenste te verwezenlijken van een wereld zonder gehandicapten, zoals hij ook een wereld zonder honger wenste te bekomen door de hongerigen over te laten aan hun bittere lot, waarmee hij de prominente David Attenborough naar de mond praatte. Beide geleerden konden alvast rekenen op enige bijval van eugenetici en wereldverbetraars in het zog van Thomas Malthus, over wie literatuurprofessor David Paroissien schrijft dat de wereldberoemde auteur en tijdgenoot van Malthus, Charles Dickens, hem middels zijn misantropische vrek Ebenezer Scrooge een veeg uit de pan geeft: in *A Christmas Ca-*

23 Zie: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2424129/Sir-David-Attenborough-Sending-food-Africa-solve-famine-barmy.html>

24 [E. Thys, *Psychogenocide*, EPO, Berchem, 2015, p. 270]

rol weigert Scrooge aalmoezen aan de bedelaars met het argument dat ze maar beter verhongeren omdat ze aldus nog meehelpen in de strijd tegen de overbevolking. Dickens haatte kennelijk deze utilitaristen, vaak van hogere komaf en zonder voeling met het volk, zoals Malthus, Bentham en Mill en in romans zoals *Hard Times* klaagt hij ze ook aan als onrechtplegers en onmenssen.²⁵ Het gaat daar in feite om de verdedigers van het inhumane kapitalisme ten tijde van de industriële revolutie in ellendige fabriekssteden zoals Manchester - toestanden welke Friedrich Engels tot zijn sociaal engagement dreven.

Behalve volstrekt immoreel zijn deze schandalige uitspraken ook wetenschappelijke onzin. Immers, waar ondervoeding heerst, wapent zich de natuur via vooralsnog onbekende mechanismen door meer meisjes te laten geboren worden zodat een vermenigvuldigings-*toename* ontstaat waarmee de soort de sterfte en de onvruchtbaarheid probeert te compenseren.²⁶

Maar niet alleen op biologisch vlak, ook socio-economisch gezien kan een oplossing van vermeende overpopulatie in streken waar armoede heerst enkel bestaan in een versterking van de sociale zekerheid en in het

25

[https://en.wikipedia.org/wiki/Thomas_Robert_Malthus#In_popular_culture]

26 Zie: De Standaard d.d. 10 april 2012: "Honger levert extra dochters op":

<https://www.standaard.be/cnt/h33ohd2h> , alsook:

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Hongersnood#Gevolgen> .

bijzonder door het garanderen van pensioenen zodat ouderen m.b.t. hun overleving niet langer moeten terugvallen op hun kinderen.

Last but not least is vermeende overbevolking allereerst een ecologisch probleem en precies omdat overbevolking een probleem is omwille van de ecologische voetafdruk²⁷ terwijl de afdruk van de armen verwaarloosbaar is, snijdt het verwijt van overbevolking van de rijken aan de armen helemaal geen hout: die leugen is een puur repressiemiddel dat behoort tot de meest cynische vormen van machtsmisbruik ooit.²⁸

Nu het ernaar uitziet dat de huidige pandemie wel eens zou kunnen zorgen voor een terugloop van de aangroei van de wereldbevolking, zal echter niet in de eerste plaats het aantal coronadoden daarvoor verantwoordelijk zijn. Het is weliswaar zo dat het te verwachten aantal slachtoffers van deze pandemie - gesteld dat zij niet tijdig kan ingedijkt worden - de prognoses zoals die in de media bekend werden gemaakt ver zal overtreffen. Het zogenaamde 'geruststellen' van de bevolking waarin onverantwoordelijke beleidsvoerders zich bij de aanvang van elke grote ramp welhaast lijken te verkneukelen, verkapt vaker een catastrofaal minimaliseren van de ernst van de toestand en zo blijkt men bij de eerste voorspellingen helemaal geen rekening te hebben gehouden met de incubatietijd van de ziekte. Omdat al-

27 Het verbruik van een rijke westerling is vaak het duizendvoudige van dat van een Indische paria.

28 <http://www.bloggen.be/tisallemaiet/archief.php?ID=3183513>

leen mensen met ziektesymptomen op de aanwezigheid van het virus worden getest, tonen de navenante statistieken niet de huidige besmettingstoestand doch de situatie zoals deze was over een periode gelijk aan de incubatietijd - bijvoorbeeld twee weken. Maar dat houdt dan ook in dat de statistieken de verspreiding van het virus van *twee weken geleden* weergeven. En de *actuele* verspreiding is dan gelijk aan het aantal gevallen *dat binnen twee weken zal gemeten worden*. Telt men bijvoorbeeld vandaag 100 gevallen terwijl men weet dat de ziektegevallen zich dagelijks verdubbelen en dat de incubatietijd twee weken bedraagt, dan moet daaruit afgeleid worden dat het actuele aantal besmettingen niet 100 is doch $100 \times 2^{14} = 1638400$.

Maar wellicht zullen niet zozeer de coronadoden verantwoordelijk zijn voor een inperking van de wereldbevolking (die, zoals eerder aangegeven, uitsluitend op grond van de genoemde factoren wellicht zou stagneren) maar veeleer de slachtoffers van de onafwendbare hongersnood die zeer binnenkort zal toeslaan zoals dat ook gebeurde bij eerdere pandemieën. Omdat de complexiteit van een samenleving recht evenredig is met haar kwetsbaarheid terwijl de wereldgemeenschap al maar complexer wordt door toenemende specialisatie en interdependentie, moet men zich ervoor hoeden de gevolgen te onderschatten.²⁹

29 Tekst d.d. 11 maart 2020.

8. *Van struisvogelpolitiek naar massahysterie*

Wie zich de ramp herinnert van 26 april 1986 met de kerncentrale in het Oekraïense Tsjernobyl waarbij 31 mensen ter plekke stierven, zal weten dat het 33 uur duurde vooraleer met de evacuatie begonnen werd en toen op 2 mei van dat jaar een zeer hoge radio-activiteit gemeten werd in België, verplichtte toenmalig minister Miet Smet de weerman Armand Pien om daarover te liegen - het uiteindelijke aantal slachtoffers ligt momenteel om en bij de 200.000. Toen op Tweede Kerst 2004 een tsunami in de Indische Oceaan een vloedgolf veroorzaakte, was aanvankelijk sprake van enkele tientallen doden maar het werden er uiteindelijk 230.000. In zijn roman *La peste* uit 1947 verhaalt Nobelprijswinnaar voor de Literatuur Albert Camus hoe men het in de besmette stad Oran op de lange baan schuift om het kwaad bij naam te noemen en het woord 'pest' valt dan ook pas na vele hoofdstukken vol struisvogelpolitiek. De pest maakte miljoenen slachtoffers, de pokken 5 miljoen, de Spaanse griep tussen de 50 en de 100 miljoen.³⁰

Wanneer een kwaad ongewone proporties aanneemt, hebben wij de neiging om aan struisvogelpolitiek te gaan doen, alsof het überhaupt mogelijk was dat het ook zou verdwijnen door de andere kant op te kijken.

30 Voor een overzicht, zie: <https://vimeo.com/134233380>

Uiteraard is dat onmogelijk maar wat daarentegen wel kan gebeuren, is dat een al te bruuske jobstijding een nog groter kwaad veroorzaakt en zo vervalt men van de struisvogelpolitiek in het andere uiterste van de massahysterie. Een brand in een cinemazaal is gevaarlijk maar voor de tol aan mensenlevens is niet zelden veeleer de paniek dan de brand zelf verantwoordelijk; een vermeende brand met vals alarm kan dodelijker uitpakken dan een echte vuurzee.

Massahysterie dreigt ook dit keer te zorgen voor talloze slachtoffers via de impact van het gebeuren op de menselijke psyche en op de economie die een ontwrichting te wachten staat. Zal net zoals ten tijde van de Spaanse griep andermaal moeten blijken dat, als het er echt op aan komt, de wetenschappen machteloos staan? Zullen bij deze historische gebeurtenis net zoals ten tijde van de ondergang van de Titanic, ethiek en heldendom droombeelden blijken terwijl egoïsme en cynisme brandhout zullen maken van de hoogdravende leuzen van de christelijkheid en de humaniteit?³¹

31 Tekst d.d. 14 maart 2020.

9. Het recht van de sterkste

Zeventienduizend, dat is het aantal **abortussen** dat jaarlijks wordt uitgevoerd in België, een land met twaalf miljoen inwoners. Als onder alle acht miljard wereldburgers even ijverig geaborteerd wordt als in België, betekent dat jaarlijks:

$17.000:12.000.000 \times 8.000.000.000 = 11,3$ **miljoen doden per jaar.**

Het aantal van **honger** omkomende kinderen bedraagt:

30.000 per dag of $30.000 \times 365 = 11$ **miljoen per jaar.**

Het aantal **vluchtelingen** wereldwijd bedraagt **60 miljoen.**

Het aantal **slaven** wereldwijd bedraagt **42 miljoen.**

Het aantal mensen dat sterft aan **pandemieën** die 50 tot 100 miljoen slachtoffers maken terwijl zij een keer in een eeuw opduiken, bedraagt **een half tot 1 miljoen per jaar.**

Foetussen zijn levende wezens van de menselijke soort, alleen hebben zij geen burgerrechten. Het gemak - de straffeloosheid - waarmee men hen doodt, hangt samen met de idee dat men pas mens is - en dat men pas mensenrechten heeft - als men burger is en daarover kunnen de 'sans-papiers' of de 'illegalen' meepraten: zij zijn op de vlucht of worden gevangen gehou-

den in concentratiekampen opgericht met smeergelden. Foetussen, illegalen, slaven en verpauperde kinderen zijn sociaal dood.

Terwijl men jaarlijks wereldwijd met een obligate minuut stilte de eenmalig drieduizend slachtoffers van de aanval op het Wereld Handels Centrum blijft herdenken waar, tussen haakjes, de wereldeconomie geregeld wordt en waar kennelijk wordt toegestaan dat aan die wereldeconomie dagelijks dertigduizend kinderen worden geofferd met de hongerdood, worden de dagelijkse dertigduizend hongerdoden met gemak genegeerd. Een ongeschreven wet zegt dat iemands rechten gelijke tred houden met zijn bezit - waarmee hij die immers kan afdwingen. Foetussen, vluchtelingen, slaven en verpauperde kinderen hebben geen geld en kunnen derhalve geen rechten afdwingen. Het recht is een koopwaar geworden en is dus veranderd in een onrecht. Rechtspraak is *de facto* corrupt. Bezitslozen zijn sociaal dood. De cijfers omtrent de slachtoffers van onrecht kunnen de plegers van dat onrecht kennelijk niet raken. Onder mensen heerst het recht van de sterkste.

Het aantal slachtoffers van pandemieën is een peulschil vergeleken bij het aantal slachtoffers van allerlei vormen van bewuste moord. Zij doen diegenen duizelen die zich er door bedreigd voelen. Het drama is dat niet het verrichten van kwaad de mens zorgen baart maar slechts het ondergaan ervan. Maar inzake pandemieën is helemaal geen sprake meer van recht en onrecht, goed en kwaad: zij bevinden zich *jenseits von Gut und Böse*. Rijk en arm, geborenen en ongebornen, vrijen

en slaven, gegoede burgers en paupers: allen worden wij overgeleverd aan de willekeur van een onooglijk wezentje dat alleen maar gebruik maakt van het recht van de sterkste. En daartegen heeft de huidige 'beschaving' uiteraard geen verhaal.³²

32 Tekst d.d. 15 maart 2020.

10. De Gaia-hypothese

In 1969 formuleerde de Britse scheikundige en geneeskundige vorser James Lovelock de zogenaamde Gaia-hypothese: de wetenschappelijke theorie die stelt dat de aarde een zichzelf regulerend systeem is, een super-organisme: de aarde zelf is een levend wezen dat bij verstoringen zichzelf terug in evenwicht brengt, zoals ook elk ander levend wezen tracht te doen en wat 'homeostase' wordt genoemd. Het Gaia-model is complex en wordt nog niet helemaal doorgrond. Lovelock alarmeerde de wereld inzake de algehele opwarming van de planeet ingevolge het broeikas-effect maar toonde zich een voorstander van kernenergie, een uiteraard nog aanslepende discussie omdat men nog steeds niet weet waarheen met het radioactief afval.

Toen Lovelock afgelopen zomer honderd jaar oud werd, publiceerde hij het boek "Novaceen" waarin hij een beetje fantastisch stelt dat robots het (ecologisch) bestuur over de aarde van mensen zullen overnemen om haar te redden. Het klinkt inderdaad een beetje fantastisch en het doet ook denken aan de betogen van Harari maar robots of computers zijn instrumenten van menselijke makelij: zij voeren uit wat mensen programmeren en niet wat Gaia wikt en beschikt. Het lijkt er daarom eerder op dat niet menselijke instrumenten of robots maar veeleer Gaia's eigen instrumenten zouden kunnen pogen om het evenwicht van de planeet te herstellen. Wellicht is dat nu gaande. Alvast blijkt nu

reeds dat (alle menselijke ellende buiten beschouwing gelaten) uitgerekend op dit kritieke moment van opwarming en dreigende catastrofe, onze aarde wereldwijd gebaat blijkt met het nieuwe coronavirus: de catastrofale luchtvervuiling houdt op, de overproductie en de overconsumptie worden een halt toegeroepen en onze suïcidale economie met haar vrije marktmodel en moordende concurrentie krijgt eindelijk de klappen die zij allang verdient.^{33 34}

33 Zie ook: <https://edition.cnn.com/2020/03/16/asia/china-pollution-coronavirus-hnk-intl/index.html>

34 Tekst d.d. 17 maart 2020.

11. De angst, de ijver en de waan

In België zijn er ongeveer 350 sterfgevallen per dag waarvan 100 mensen sterven aan hart- en vaatziekten, 95 aan kanker, 34 aan longziekten, 21 sterven een niet natuurlijke dood (ongevallen, zelfmoorden en moorden), 24 sterven aan een andere natuurlijke doodsoorzaak en de overige 76 aan ziekten van de spijsvertering, het zenuwstelsel, parasitaire aandoeningen en nog andere kwalen. Ongeveer 1 Belg sterft om de andere dag aan griep.³⁵

Ten tijde van de Spaanse griep stierven in 2 jaar tijd nog eens 2,5 percent van de bevolking, wat in het huidige België met zijn 12 miljoen inwoners, zowat 500 extra sterfgevallen per dag zou betekenen of dus nog iets meer dan een schijnbare verdubbeling van het aantal sterfgevallen. Maar uiteraard zouden deze extra doden in de jaren daarop geen schijn van kans meer maken om andermaal te overlijden, zodat het aantal overlijdens in de daarop volgende decennia zou dalen met een aantal gelijk aan het aantal griepdoden. Wonder genoeg vallen op de lange termijn dus uiteindelijk evenveel doden mét als zonder griep: de Spaanse griep, de corona griep of de pest maken uiteindelijk geen extra doden, ze vervroegen slechts een deel van de overlijdens, ze bezorgen aan mensen die anders door andere

35 https://leif.be/data/press-articles/2016/Het_Nieuwsblad_-_Dit_zijn_de_belangrijkste_doodsoorzaken_in_Belgie_18-01-17.pdf

ziekten sterven, door ongelukken of door hoge ouderdom, een andere doodsoorzaak. Maar andermaal: noch de Spaanse griep, noch het nieuwe coronavirus, noch ongeacht welke andere doodsoorzaak kan het aantal overlijdens doen toenemen: er sterven altijd exact evenveel mensen als er geboren worden - uiteraard: de ten hemel opgenomenen niet te na gesproken.

Ofschoon wij hiermee instemmen, kunnen wij ons hierover alsnog enigszins een ogenblik verbazen en dat geschiedt omdat wij ons niet realiseren dat de dood van elk van ons altijd het enige nimmer ontvreemdbare bezit is. Het naartige temmen van 'het virus' brengt ons in de zoete waan dat wij warempel de dood zelf verslaan.³⁶

36 Tekst d.d. 17 maart 2020.

12. De ultieme complottheorie?

Miljoenen Syrische oorlogsvluchtelingen, in kampen opgesloten aan de grenzen van de EU, wachten al jaren ofwel op het einde van een zoveelste aanslepende oorlog tussen Oost en West, ofwel op de toestemming voor een doorreis naar Europa. Jammer genoeg is de Europese bevolking onder de invloed van gewetenloze populistten die enkel op eigen gewin uit zijn, danig geëvolueerd naar een extreem rechts gedachtegoed, dat zij enkel nog politici verkiezen die beloven om de grenzen gesloten te zullen houden.

In Turkije waar zich de miljoenen vluchtelingen ophouden in kampen, regeert een corrupte dictator die nu door de EU betaald wordt om de oorlogsslachtoffers daar gevangen te houden en uiteraard zet hij deze onschuldigen als menselijk wapen of als chantagemiddel.

Geleerden ter zake hebben vergaderd over de toestand en meer bepaald rond de vraag of de xenofobe bevolking van het rijke westen tot andere gedachten kon gebracht worden en hoe dan wel. Het grootste probleem, waarvoor Primo Lévi die de concentratiekampen onder de nazi's overleefde, al waarschuwde, is immers dat van de onverschilligheid.

De meeste mensen immers blijven onverschillig voor het leed van anderen zoals Stanley Millgram en in zijn spoor nog vele anderen dat ook wetenschappelijk heb-

ben aangetoond. Men is alleen gevoelig voor het eigen leed en nadeel.

Misschien, aldus bedisselden de geleerden, heeft de Europese bevolking alleen maar geen idee van wat het is om zo lang in kampen opgesloten te moeten blijven, zij hebben immers nooit een oorlog meegemaakt. Dat was anders in de Tweede Wereldoorlog, toen mensen vrijwillig en op gevaar voor eigen leven aan de vervolgte Joden onderdak gaven: dikwijls hadden zij zelf nog die Eerste Wereldoorlog meegemaakt. Kunnen wij aan het ongevoelige westerse volk die ervaring dan niet openbaren? - zo hebben zich de geleerden afgevraagd.

Boeken, documentaires, zelfs getuigenissen op film brachten geen aarde aan de dijk, geen empathie: het publiek bekijkt die dingen alsof ze een eeuwigheid geleden zijn, alsof ze van de andere kant van de wereld komen, uit een andere wereld en helemaal ondenkbaar in de onze. Daarom besloten de geleerden om de bevolking van het westen de ervaring van de vluchtelingen in de kampen zélf te laten ondergaan. Maar hoe zet men zoiets in de praktijk op touw?

Welnu, de rijke westerling is niet alleen blasé, hij is ook lichtgelovig. De religie mag dan al afgedaan hebben, de cultus van vedetten tiert nog welig en de geneesheren hebben de plaats ingenomen van de biechtvaders nu niet langer de duivels en het hellevuur worden gevreesd doch de ziekte, de pijn en de dood. Laten wij onze artsen verkondigen dat iedereen in quarantai-

ne moet door een hoge noodzaak, zo hebben de geleerden besloten.

Aan politici zal uiteraard geen kat nog gehoor willen geven maar laten we de maatregelen aan de bevolking voorzeggen op televisie door de vedetten van de dag. Wellicht volstaan amper een paar weken om mensen te doen inzien dat quarantaine geen lachertje is en als wij daarna de vraag stellen aan de Unie of zij bereid is om de miljoenen ongelukkigen op te vangen, zullen de neuzen hopelijk allemaal in dezelfde richting staan en zullen de mensen zeggen: laat de vluchtelingen gauw binnen, die mensen hebben al genoeg moeten doorstaan, wij zullen goed voor hen zorgen! Mooi meegenomen is dan bovendien de schone lucht, wereldwijd.

Kunnen geleerden zo verstandig zijn? Misschien, als zij onooglijk klein zijn en bijna niet bestaan, zoals ook de wezens uit de sprookjes.³⁷

37 Tekst d.d. 18 maart 2020.

13. Het tweede slachtoffer

Ook bij corona is het eerste slachtoffer altijd de waarheid, zo blokten amper een week geleden de kranten, want de onzin en het bijgeloof tieren weer welig op alle sociale media.³⁸ Maar jammer genoeg is de waarheid niet het enige slachtoffer en hebben de sociale media niet het monopolie over de onzin: twijfel wordt ook gezaaid door specialisten en maakt ook een slachtoffer van de geloofwaardigheid van wetenschapslui. Ten onrechte want bij uitstek wetenschappers doen hard hun best maar de zaak is dat als puntje bij paaltje komt, de uitdrukking 'wetenschappelijke waarheid' alles behalve verzekerd werkt: hij dreigt af te zwakken naar het niveau van de theologische waarheid of de geloofszekerheid. Het tweede slachtoffer is de (illusie van) zekerheid of de rust. Samen met de morgenzon klimt voortaan de onrust ten hemel. Daar daagt de schuld.

Als het waar is dat alle stenen altijd naar beneden vallen dan zullen wie deze waarheid kennen, elkaar hierin ook altijd kunnen bijtreden. Spreken zij elkaar echter tegen terwijl zij beweren de wetenschap te beoefenen, dan lijkt hun geloofwaardigheid op die van de theologen wiens neuzen immers in uiteenlopende richtingen staan. Maar de geneeskunde is nu eenmaal geen exacte wetenschap, veel kennis steunt op gissen en

38 https://www.standaard.be/cnt/dmf20200313_04888617

missen en dit corona-experiment is nieuw en uitdagend: het mensdom zelf wordt het proefkonijn, helaas.

Reeds had de wetenschap de plaats van de religie ingenomen, zij bood ons alvast een nieuwe zekerheid, doch die 'Verlichting' blijkt niet te zijn wat velen verhoopden: als er geen waarheid is, dan ook geen zekerheid.

Geen waarheid zonder eerlijkheid en gelukkig koppen de kranten vandaag dat virologen bekennen dat zij zich vergisten en dat men de scholen nooit had mogen sluiten.³⁹ De zaak is dat in tegenstelling tot de Belgische vorsers, de Nederlanders en de Britten meer krediet geven aan de factor 'groepsimmunitet': als het virus wat speelruimte krijgt, worden mensen besmet, ze maken antistoffen en van zodra zowat zestig procent die hebben, slinkt de besmettingskans.

Het nadeel is wel dat aldus vele doden vallen: de sterfte in Italië bedraagt 7 percent. Toch zouden die wellicht ook vallen waar met strenge quarantaine wordt gewerkt, zij het op langere termijn... tenzij intussen een geneesmiddel verschijnt maar wie kan dat voorspellen? Wil men zeker spelen dan is die spreiding op langere termijn wel nodig om te vermijden dat velen ziek zijn op hetzelfde moment.⁴⁰ En dan komt er misschien licht aan het einde van de tunnel.

39 <https://www.hln.be/de-krant/interview-marc-van-ranst-en-steven-van-gucht-geven-toe-we-hadden-scholen-nooit-mogen-sluiten~a0f64930/>

40 <https://www.ad.nl/binnenland/over-groepsimmunitet-en-het-nederlandse-coronabeleid-het-virus-blijft-hier~aa55d987/>

Blijkt immers plotseling dat kinderen het virus wel dragen en doorgeven doch er zelf niet ziek van worden: misschien kunnen zij worden 'ingezet' als buffer om te zorgen voor die reddende groepsimmunititeit?

Sommigen spreken van Russische roulette. De dreiging van een onbedoelde 'genosuïcide'? Het is eens wat anders dan een wereldoorlog. Met de mensheid als proefkonijn kan geen grotere verantwoordelijkheid worden bedacht dan deze die nu rust op de schouders der geleerden en wie zei ook weer dat de schuld pas intreedt met de pretentie van kennis?

Geen eeuw geleden waren het de veldmaarschalken op wie de volkeren alle hoop moesten stellen. Hoe anders zijn nu de vijand en de strijd! En men herinnere zich de woorden van moraalfilosoof Jaap Kruithof: als een ramp dreigt, zullen wij nog van geluk spreken als de verantwoordelijkheid daarvoor niet bij ons berust.

Maar het noodlot strибbelt tegen en het verdict is hard: de verantwoordelijkheid voor de afwending van de ramp blijft onafwendbaar.⁴¹

41 Tekst d.d. 19 maart 2020.

14. En nu de cijfers...

Coronadoden vallen er in China kennelijk niet meer: vandaag 19 maart 2020 geen enkel nieuw geval, zo melden de kranten. Het virus heeft in de volksrepubliek China in 3 maanden tijd 3245 slachtoffers geëist. Op welgeteld 1,4 miljard inwoners en dat is uitgerekend 2,3 doden op 1 miljoen mensen op drie maanden tijd of bijna 10 per jaar. Ter vergelijking: aan de 'gewone' griep bezwijken jaarlijks wereldwijd 80.815 mensen en dat is 10 op 1 miljoen...^{42 43}

42 <https://www.hln.be/wetenschap-planeet/medisch/bijna-3-000-coronadoden-versus-80-800-aantal-slachtoffers-gewone-griep-nog-altijd-veel-hoger~aedc3cda/>

43 Tekst d.d. 19 maart 2020.

15. De oorlogsgriep

Wie Wikipedia raadpleegt - het kost amper vijf minuten - weet dat de gewone griep jaarlijks aan 250.000 tot 500.000 mensen het leven kost.⁴⁴ Momenteel hebben we drie maanden of dus een kwartaal van een jaar het coronagriepvirus gehad met wereldwijd ruim 6000 doden. Over een jaar zijn er dat dus vier keer meer ofwel vijftientigduizend - wereldwijd.

De coronagriep maakt vijftientigduizend doden per jaar en dat is tien tot twintig keer minder dan de gewone griepvirussen die ons jaarlijks treffen. Corona lijkt dus helemaal geen erge griep. Maar waarom dan al die heisa? Waarom die maatregelen die het leven grondig ontwrichten en die ons opzadelen met torenhoge schulden?

Het antwoord kon simpel zijn: zoals gewoonlijk wordt aan het volk de waarheid onthouden. Het lijkt erop dat de maatregelen die getroffen worden - ophokplicht op straffe van hoge boetes, isolering, gedwongen werkloosheid, sluiting van bedrijven, rantsoenering van voedsel binnenkort en zo meer -, niet anders kunnen geïnterpreteerd worden dan als voorbereidselen op een oorlogstoestand.

44

https://nl.wikipedia.org/wiki/Griep#Aantal_griepgevallen_en_mortaliteit

Iedereen weet intussen dat de gevechten in Syrië een oorlog zijn tussen de Russen en de Navo of moet men zeggen de Amerikanen. De Syrische president Assad wordt door Poetin gesteund en de Turken maken deel uit van de Navo. Een navenante vluchtelingenstroom verlamt Europa. Sinds Poetin in 2004 zonder veel moeite de Krim innam, is het westen bang dat hij hetzelfde zal doen met Oekraïne, Polen, Roemenië, de Baltische staten, Finland, Oost-Duitsland en noem maar op: de gewezen agent van de KGB wil de vroegere landen van het Oostblok terug. En Europa staat niet langer vijandig tegenover Rusland (en China) sinds het van het oosten afhankelijker werd voor gas en andere levensnoodzakelijke producten. Amerika ziet in Europa een overlopende klant.

De vijandschap tussen het communistische werelddeel en het zogenaamde vrije westen is niet nieuw: het gaat om twee levens- en wereldvisies die lijnrecht tegenover elkaar staan en die elkander radicaal uitsluiten. De daaruit voortspruitende conflicten bestaan onophoudelijk en wereldwijd. Nu en dan komt het tot een grote uitbarsting en het ziet er naar uit dat het binnenkort weer tot vuurwerk zal komen. Een andere verklaring voor de corona-gekte is er vooralsnog niet.

Dat China en Lombardije zoveel griepgevallen kennen, komt alleen hierdoor dat daar relatief weinig kinderen zijn. Die vormen namelijk een natuurlijke immuniteitsbron: zij krijgen het virus, worden niet ziek maar bouwen wel een groepsafweer op. In Afrika en in Zuid-Amerika zijn corona en andere vormen van griep eerder

zeldzaam om diezelfde reden: de bevolking daar is arm en armen houden zoveel mogelijk kinderen omdat hun oude dag niet anders dan door het eigen kroost verzekerd wordt.⁴⁵

45 Tekst d.d. 19 maart 2020.

16. *Het narrenschip*

In het jaar 427 voor Christus werd in Athene de wijsgeer Plato geboren die in zijn *Politeia* de verschillende staatsvormen bespreekt en als de democratie aan de beurt is, vergelijkt hij deze met een narrenschip. Hij vraagt zijn publiek zich in te beelden dat zij zich op een schip bevinden waarvan de stuurman weliswaar charmante, welbespraakte of opvallende figuren zijn maar zij weten helemaal niets af van de stuurmanskunst; zij worden door de meerderheid van de opvarenden aangeduid om het schip te besturen maar dan omwille van eigenschappen die met zeevaartangelegenheden niets te maken hebben. Tegelijk krijgen bekwaame stuurman zelfs geen kans om aan het roer te gaan staan omdat zij bij de meerderheid niet in de smaak vallen: zij worden prompt als nietsnutten aan de kant geschoven. Plato zegt vervolgens dat men de (democratisch verkozen) politici van dat ogenblik gerust mag vergelijken met de matrozen van dit narrenschip en dat in een democratie de bekwaame stuurman verplicht aan wal moeten blijven toezien hoe het dat narrenschip ver gaat.⁴⁶

Dat het narrenschip dreigt te zinken, moet men niet proberen onder stoelen of banken te steken: het systeem van de suïcidale vrije markteconomie en de

46 Zie: Plato, *De staat*, VI, 478-488. Zie ook: [Het narrenschip](#).

moordende concurrentie toont in tijden van oorlog, schemeroorlog en crisis haar grenzen en dat systeem moet dan (tijdelijk) opgeheven worden en plaatsmaken voor solidariteitsbeginselen welke door de concurrentiële economie geschuwd worden als de pest. Dat terwijl de westerse economie zelf een ernstige en besmettelijke ziekte blijkt of althans haar ideale voedingsbodem.⁴⁷

Van de planeconomie uit het Oosten kan het Westen aardig nog wat opsteken, zoals heden blijkt: China overwon het moeilijke griepvirus in amper drie maanden tijd en het totaal aantal slachtoffers aldaar is kleiner dan het aantal doden die jaarlijks te betreuren vallen ingevolge een 'gewone' seizoensgriep. Om dat te presteren in een land met anderhalf miljard inwoners, mogen inderdaad geen narren aan het roer staan en ofschoon China momenteel geregeerd wordt door een figuur aan wie dictatoriale trekken worden toegeschreven, moet anderzijds ook erkend worden dat het communistische systeem erover waakt dat haar politici kennis van zaken hebben. Veel kwaad schuilt in de communistische leer die immers de staat belangrijker *acht* dan de personen die haar burgers tenslotte zijn maar het is tegelijk alvast niet de dictatuur van de meerderheid die er de poppen laat dansen en die zich in het westen als de ultieme macht *manifesteert*.

Inzake de coronacrisis werd en wordt alvast hier te lande al te onnadenkend geïmproviseerd door al dan niet vermeende experts. De beelden uit China van op straat neerstuikende burgers die op het internet circu-

47 Zie: [Van ruilmiddel tot god](#).

leerden werden door de autoriteiten alhier als nep-nieuws van de hand gedaan terwijl niet veel later bleek dat ook in onze contreien de raadselachtige ziekte zich op deze wijze manifesteerde. Het oordeel van geleerden dat skireizen naar Lombardije onschuldig waren, moest binnen de paar dagen plaatsmaken voor een waarschuwing en een reisverbod. Over de plaats en de rol van kinderen in het hele virusverhaal bleken de specialisten in het duister te tasten, zij spraken elkaar tegen, sloten de Belgische scholen maar moesten al gauw moeten toegeven dat dit wellicht een zeer tegendoelmatige strategie zou blijken. In dezelfde lijn werden ook de wereldkaarten met een zonneklaar overzicht van de spreiding van het virus, verkeerd geïnterpreteerd: er werd een oorzakelijk verband gelegd tussen bevolkingsdichtheid en besmettingsgraad terwijl aldus de afwezigheid van het griepvirus in onder meer het Afrikaanse continent geheel onverklaard bleef: de link met nochtans voorhanden zijnde demografische kaarten inzake het aantal kinderen per land werd niet gelegd, terwijl het allang duidelijk moest zijn dat niet zozeer de bevolkingsdichtheid maar vooral de concentratie aan kinderen per regio de cijfers beïnvloedt: China als land bij uitstek van de politiek der geboortebepanking is niet toevallig de bron van allerhande griepvirussen en in Europa is Lombardije zowat de regio met het geringste aantal kinderen.

Menselijke samenwerking is een welkome factor bij de pogingen om uit deze hel te herrijzen, maar medicamenten en vaccins zullen opnieuw het werk van (teams van) bijzondere enkelingen zijn omdat, een vluchteling

van destijds - Spinoza - indachtig, het voortreffelijke
nu eenmaal even moeilijk als zeldzaam is.⁴⁸

48 Tekst d.d. 20 maart 2020.

17. 1984

In zijn dystopische roman *1984* verhaalt George Orwell over een leugenachtige éénpartijstaat die het gedrag van de burgers volledig controleert, de waarheid monopoliseert en de geschiedenis herschrijft. De dictator - 'Big Brother' - heeft het brein van de burger uitgeschakeld, denkt in zijn plaats en eist onderwerping. De staat verdeelt de levensmiddelen en beknot de vrijheden. Het hoofdpersonage wordt verliefd en overtreedt de regels door met zijn lief naar bed te gaan maar Big Brother brengt de geliefden er middels marteling toe elkaar te verraden. De waarheid is niet langer wat men ziet maar wat Big Brother gebiedt wat men moet zien. Het volk wordt arm en dom gehouden en de Denkpolitie bespioneert iedereen en schakelt dissidenten uit zonder vorm van proces. Men leert leugens te geloven en feiten te vergeten. Allen worden gecontroleerd op verboden emoties. De ganse natuur wordt door de staat beheerst. Dissidenten zijn geestesziek en de therapie luidt: hersenspoeling.

In de corona-update van vandaag 21 maart gebiedt de woordvoerder van het Nationaal Crisiscentrum Yves Stevens letterlijk: *"Volg eerst en vooral enkel het officiële nieuws op. Ga niet verder op geruchten, vals nieuws, enzovoort, enzovoort. Dat kan alleen maar onzekerheid veroorzaken."* Alsof er iets was dat meer onzekerheid kon zaaien dan het verbod op vrije mening, want dat is het verbod op kritische bedenkingen en het

stellen van vragen. En meteen voegt hij daar aan toe dat een speciaal opgeleid team psychosociale steun zal verlenen aan burgers die met onzekerheden kampen.

Die zullen ons immers vertellen dat het risico op besmetting voor skiërs in Noord-Italië quasi nihil is om daags nadien alle reizen van en naar Lombardije ten strengste te verbieden. Dat men meer moet testen om het dan 's anderendaags al te hebben over een tekort aan testkits. Dat men de kinderen van school moet houden om daarop te onderwijzen dat kinderen natuurlijke buffers vormen tegen elke griep en daarna weer dat het onmogelijk is om die ophokplicht voor de jeugd terug te schroeven - hoezo onmogelijk? Zullen zij ons vertellen ook hoe men kaarten moet lezen waarop de verspreiding van de griep wordt uitgelegd en rara waarom Afrika gespaard is gebleven en waarom China en Italië het meest getroffen zijn. De Britten kennen blijkbaar het antwoord wel maar waar blijft dan de *universitas* waarvan de wetenschapslui almaar gewagen?

De totalitaire staat is geboren en hij strekt zich over de hele wereld uit. De dictator is geen *Big* maar daarentegen een *Little Brother* - een onooglijk virus waarover hetzelfde gezegd kan worden als over de despoot. De autocraat schakelt het verstand van de burger uit en legt hem zijn eigen waarheid op zoals het virus het celbrein van de gastheercel herprogrammeert maar ook de mens als zodanig én het mensdom in zijn geheel. In de greep van de nieuwe pest blijven mensen gedesoriënteerd achter. Zij herprogrammeren zichzelf: wat mag, wat niet mag en wat moet, veranderen grondig individu

en staat en wereld. Ter plaatse blijven, niet samenscholen, afstand houden, quarantaine, elke zot in zijn kot op straffe van reusachtige boetes en het ergste is nog: het kan voortaan niet anders meer op straffe van de algehele dood.

Een legioen van superkleine partikels verslaat het legioen van de wereldheersers met een wapen dat elk verstand te boven gaat. De bedoeling, als die er al is, is lang niet in zicht, alleen de dood doemt nu op, de man met de zeis die in het gezicht uitlacht wie tegenstribbelen met de woorden dat zij er nog niet klaar voor zijn. In Hongkong is reeds de tweede golf in opmars en zij zal zich herhalen, ons nu en dan wat ademruimte schenkend, zoals ook diegenen doen die martelen, omdat zij heel goed weten dat de doden niet langer lijden kunnen. Waar staat het ook weer geschreven en wanneer zal het geschieden dat de levenden de doden zullen benijden? Ja, ook het delirium is een symptoom van deze fantasmagorische zoönose.⁴⁹

49 Tekst d.d. 21 maart 2020.

18. Abortus en de moordgriep

Als de zogenaamde groepsimmunititeit een wetenschappelijk gegeven is, wat inhoudt dat het afweersysteem van kinderen in volle ontwikkeling op een voortreffelijke wijze antistoffen kan aanmaken tegen sommige virale infecties, dan wordt niet alleen duidelijk waarom de coronagriep ontstaan is in China en zozeer woedt in Noord-Italië - twee plekken waar weinig kinderen zijn - maar dan kan aan het 'Ministerie van Waarheid' ook nog een andere vraag worden gesteld. Een vraag die zich bijzonder moeilijk laat stellen omdat de hele kwestie nogal gevoelig ligt wegens het door velen aan moorddadigheid gerelateerd karakter ervan en meer bepaald het feit dat het daar gaat om een algemeen geaccepteerde vorm van massadoding welke intussen door een aanzwellend deel van de wereldbevolking zowat beschouwd wordt als een verworven recht.

Men herinnere zich dat de officiële afschaffing van de slavernij in Noord-Amerika zozeer stuitte op verzet vanwege de bevolking van de Zuidelijke staten dat dezen zich als een zelfstandige Confederatie afscheurden van de rest van de Unie. Dit leidde tot de beruchte Amerikaanse burgeroorlog die woedde van 1861 tot 1865 en die aan meer dan een half miljoen Amerikanen het leven heeft gekost.

De eigenlijke reden tot de onlusten bestond hierin dat de gigantische rijkdom van de Amerikaanse groot-

grondbezitters en boeren aan die slavernij te danken was, terwijl het houden van slaven stilzwijgend beschouwd werd als een verworven recht. De slavernij was daar in feite een praktijk die sinds de ontdekking van Amerika door Christoffel Columbus in 1492 en mede door toedoen van de toenmalige paus Adrianus VI gangbaar was geworden en waarbij, gespreid over een periode van een drietal eeuwen, zowat dertien miljoen Afrikaanse slaven met grote zeilschepen naar het Noord-Amerikaanse continent werden verscheept om daar gebruikt te worden als onbetaalde werkkrachten op de suikerriet- en katoenplantages waar zij, hetzij door het harde labeur, hetzij door mishandeling en moord, heel dikwijls binnen een termijn van luttele jaren omkwamen, als zij al de oversteek van de Atlantische Oceaan overleefden.

Het verzet voor het behoud van het verworven recht op het houden van slaven was dermate hardnekkig en bloedig omdat het in wezen ging om een strijd om het behoud van een voorrecht dat in de eerste plaats een *onrecht* was. En zoals die strijd om het behoud van een onrecht leidde tot een burgeroorlog met meer dan een half miljoen doden, mag verwacht worden dat ook elke poging tot de afschaffing van vergelijkbare vormen van onrecht, op een vergelijkbare tegenstand zal botsen en navenante consequenties kan hebben.

Welnu, de zaak die hier ter tafel ligt, is aan de boven beschreven kwestie verwant in die zin dat zij door menigeen eveneens als een verworven onrecht wordt beschouwd en dat derhalve elke poging om dit onrecht te

veroordelen naar alle waarschijnlijkheid gevolgen zal hebben waarvan de ernst vergelijkbaar is met deze welke resulteerden uit de acties van de abolitionisten destijds gedaan ter afschaffing van de slavernij.

Om welk verworven recht het hier gaat, mag intussen duidelijk wezen. Want als het inderdaad zo is dat groepsimmunititeit een wetenschappelijk gegeven is, dan kan ook niet worden betwist dat een verstoring van het natuurlijke aantal van de geboorten tenminste een medeoorzaak zou kunnen zijn van de wereldwijde sterfte door de huidige pandemie. In wat andere bewoordingen: indien behalve de georganiseerde praktijk van de geboorteregeling ook de praktijk van abortus (gepleegd op van mensenrechten gespeende want nog ongeborn mensen) niet had bestaan, dan zou een natuurlijkerwijze tot stand gekomen geboortecijfer met dus een groter aantal kinderen tot gevolg, wellicht de groepsimmunititeit tegen het coronavirus hebben verzekerd en dan zouden de slachtoffers die vandaag onder de (mensenrechten genietende) burgers moeten vallen, wellicht niet hebben bestaan in de orde van grootte waarin dat nu wel het geval is. Wie aldus beweren dat geboortebeperking de sterfte kan indijken die plaatsgrijpt ingevolge de hongerdood, kunnen dit keer niet ontkennen dat een dergelijke verstoring van de natuurlijke gang van zaken geheel tegendoelmatig blijkt.

Over de moraliteit van het probleem worden hier alsnog geen verdere uitspraken gedaan. Want in dit licht zou het zogenaamde 'hoogste morele gezag ter wereld' de pandemie die vandaag de wereld treft, gemakkelijk

een zaak van 'immanente rechtvaardigheid' hebben kunnen noemen in analogie met het beruchte en mens-onwaardige 'verdict' over de aids-epidemie. Dat de huidige paus van Rome dit vooralsnog niet deed, zal (naast het feit dat dit oordeel zou botsen op zijn arbitrair karakter omdat de ook kerk bepaalde vormen van geboortebeperking toestaat) veeleer te maken hebben met een tekort aan moed dan met een tekort aan een dat vermeende inzicht waarvan hij eerder het bezit verreesde; het is immers veel makkelijker om aan een groep mensen de schuld te geven als zij een minderheid vormen: het uitdagen van de meerderheid, daar zij in het bezit is van het recht van de sterkste, is, zoals de geschiedenis voortdurend aantoonde, een heel ander paar mouwen. De paus blijft dezer dagen overigens veilig in zijn kot, precies zoals een van zijn illustere voorgangers, namelijk Clemens VI, die ten tijde van de zwarte dood (in de veertiende eeuw) rondom zijn residentie in Avignon grote vuurhaarden liet aanleggen voor de redding van zijn onfeilbaar vel.⁵⁰

50 Tekst d.d. 22 maart 2020.

19. *De gouden corona van koning Midas*

Als ons nog een toekomst wacht, zal hier van het historische jaar 2020 gezegd worden dat de lente haar intrede deed, hand in hand met de dood. Het bevreemdende koppel wandelt onrustbarend kalm door een tot stilstand gekomen land en het Ministerie van Waarheid waarschuwt het publiek bij monde van de woordvoerder van het Nationaal Crisiscentrum, uitsluitend het officiële nieuws te aanhoren en zich met zijn vragen te richten tot een speciaal door de Denkpolitie opgeleid team. Voortaan mag niemand zich nog verplaatsen, elk-een moet ter plekke blijven en aldaar verstenen zoals ook alles ogenblikkelijk in het moment zelf bevroor wat door koning Midas werd aangeraakt, alsof zijn dwaasheid het einde van de tijd had ingeluid.

In het elfde boek van zijn *Metamorphoses* verhaalt de grote Romeinse dichter Ovidius, tijdgenoot van Jezus Christus, over een dwaasheid van de Frygische koning Midas die, nadat hij de sater Silenus had gered, van de wijngod Dionysos een wens mocht doen en in versvorm klinkt het als volgt:

"Toen hem vergunde de God, voor het weerzien
zijn pleegvaders dankbaar, zelf zich te kiezen
een gunst: onnut die verkiezing zou blijken!
Hij, die de gift zou misbruiken, toch zegt:
„Maak, dat wat met mijn lichaam 'k aanraken

zal, zich terstond in glinsterend goud zal verand'ren!""⁵¹

Voortaan veranderde alles wat Midas aanraakte terstond in goud, wat de koning verblijdde maar die vreugde was van korte duur. Midas' eten en drinken werd veranderd goud en ook zijn dochter veranderde in een beeld van goud:

"Door 't onverwachte verschrikt van die ramp, tracht die rijk is en tevens arm, aan dien rijkdom te ontkomen. Hij haat wat zoo juist hij begeerde. Want al die overvloed hem den honger niet stilt. Droog de dorst hem brandt in de keel: door het hatelijk goud wordt naar recht hij gefolterd."⁵²

De wens om alles wat en allen die men aanraakt in goud te veranderen, blijkt een dwaze want tegendoelmatige verzuchting omdat daar de middel-doelomkering in het geding is, welke de motor vormt van de westerse suïcidale vrije-markteconomie die concurrentie is of strijd en in wiens verlengstuk derhalve niets anders kan opdoemen dan uitzichtloze oorlog. De aanbidding van de mammon die de afgod bij uitstek is geworden, zelfs aanbeden in het hart van de kerk, zoals

51 Publius Ovidius Naso, *Metamorphoses*, boek XI, verzen 85-145, vertaling van Mr. H.J. Scheuer uit 1923, Uitg. Boekhandel v/h P.M. Wink, Zalt-Bommel. Zie: <http://www.koxkollum.nl/ovidius/metamorphoses/scheuer11.htm>

Zie ook: <https://www.bloggen.be/dzeus/archief.php?ID=54>
52 Ibidem.

Frédérick Martel verhaalt in *Sodoma*, zijn jongste boek over het Vaticaan, ontsteekt in de aanbidders de wens om aan hun idool gelijk te worden: zij apen hem na en zij worden van goud, het vlees wordt van goud, de ziel wordt van goud, terwijl goud, ofschoon het blinkt als de zon er op schijnt, een ijzig koud en levenloos metaal is. In het spoor van Faust heeft de mensheid haar kloppend hart geruild voor het goud van de wereld. Mephistopheles of de duivel, de wereldheerser, in de theologie omschreven als de niet-persoon, de zielloze of de dood, wil in zijn afgunst de plaats van het leven innemen en zo acht het middel zich doel en wordt het dode geld het jammerlijke eindpunt van elke hunker:

"(...) De vermeende vruchtbaarheid die aan het geld wordt toegedicht, is feitelijk even bedrieglijk als het wezen zelf van het geld, dat enkel bestaat op grond van afspraken... die alleen maar nageleefd worden uit dwang en die overtreden zullen worden van zodra die dwang om de een of andere reden wegvalt. Het beleggen van geld bij een bank wordt vergeleken met het zaaien van graan op een akker, maar die voorstelling is hoogst verfoeilijk en leugenachtig: geld vermenigvuldigt zichzelf niet, het leeft immers niet, en banken zijn geen vruchtbare akkers. Akkers schenken hun rijke bodem aan het graan en laten het op die manier ook groeien, maar munten zijn geen graantjes en banken geven niet omdat ze alleen maar worden opgericht omwille van zichzelf: niet om te geven maar om te ontnemen. De gehele voorstelling van het bankwezen, de kredietinstellingen, de beleggingsmogelijkheden en alles wat daarmee te maken heeft, is een fantoom dat

*zich bedient van de vormen van het levende, maar dat in wezen nog doder is dan het stof en de stenen. En het bankwezen is niet zomaar dood: het zuigt bovendien het leven uit zijn misleide klanten weg, die zich immers ten dienste stellen van wat een middel hoort te zijn. (...)"*⁵³

Dit alles om te zeggen dat het nog steeds niet is doorgedrongen tot de woordvoerders van deze crisis dat het punt in deze tijd waarop wij heden beland zijn iets onomkeerbaars heeft. Wij bevinden ons niet in een pauze, een kleine hapering van de gewone gang van zaken welke zich na deze netelige doch hopelijk zeer kortstondige onderbreking voortzetten zal. Het gebeuren dat het hele mensdom treft, kan met geld niet ongedaan worden gemaakt en ook al klinken de beloofde miljarden die ter bestrijding van deze 'crisis' gepompt zullen worden in de economie, de industrie en alle andere activiteiten, velen als muziek in de oren: het geld vermag slechts wat datgene vermag dat het per afspraak vertegenwoordigt. De waarde van het geld beperkt zich strikt tot de reële waren en de waarden waardoor het gedekt wordt en eenmaal die onderliggende werkelijkheid verdwijnt - *een noodlottig proces dat reeds aan de gang is zoals een kar op een helling* - is het geld nog slechts een fantoom, een ijdel getal, een sprookje of een verre herinnering, een teleurstelling, een straf zoals deze die Midas te beurt viel.⁵⁴

⁵³ Zie: J.B., *Van ruilmiddel tot god. Enkele bedenkingen over het geldwezen*, 2014.

⁵⁴ Tekst d.d. 23 maart 2020.

20. Het einde van de wereld? (Een interview met Omsk Van Togenbirger)

- Omsk Van Togenbirger, ik hoop dat u het niet erg vindt dat het gesprek buiten moet plaatshebben, de winter is nog maar pas voorbij en het is nog fris en kunt u mij goed verstaan met die obligate afstand?

OVT: Geen probleem.

- Zullen we dan maar van wal steken?

OVT: Ga uw gang!

- Een nieuwe pest treft het land en de hele wereld, de mensen vallen als vliegen, alle strenge wetten ten spijt die sinds kort de handel en wandel van elke burger beperken. Ik had graag van u vernomen of het einde van de wereld nu werkelijk in zicht is.

OVT: Mijn beste! Uiteraard is het einde van de wereld in zicht, en dit sinds geruime tijd, maar niet ingevolge de coronacrisis! Als wij straks ophouden te bestaan, moeten wij een *mea culpa* slaan: de milieuverloedering zal het einde inluiden, niet deze griep, die overigens banaal is zoals elke andere!

- Een banale griep? Maar de feiten leren ons... de sterftecijfers zijn gigantisch!

OVT: Massahysterie! Hysterie van de internetmassa! De televisie- en de radiomassa! De gsm-massa! De moderne mediamassa! Het is een hype!

- Een hype?

OVT: Mag ik Wikipedia citeren? *"Een hype is een verschijnsel dat tijdelijk bovenmatige media-aandacht krijgt en daardoor belangrijker lijkt dan het in werkelijkheid is."*⁵⁵ Het is een zichzelf versterkend mechanisme: groeit de vraag, dan ook het aanbod en andersom.

- Minimaliseert u de ziekte nu niet? In Italië vallen dagelijks duizend doden, het leger moet worden ingezet om de lijken weg te halen!

OVT: Maar, mijn beste: televisie is theater! Griepdoden waren er vroeger ook! Ik las vorige week nog in de krant *Het Laatste Nieuws* dat de gewone seizoensgriep van de jaar al meer dan 80.000 slachtoffers geëist heeft, 80.815 om precies te zijn, en het is pas half maart. De Coronagriep maakte tot nu toe niet meer dan 13.000 doden. Het is inderdaad zo dat de coronagriep dezer dagen in Italië zijn piek heeft maar iedereen weet dat dit zeker niet zal blijven duren, kijk maar naar China, daar lijkt deze griep al helemaal voorbij en hoeveel slachtoffers heeft hij gemaakt? Drieduizend! Drieduizend doden op een bevolking van anderhalf miljard mensen. Een gewone griep maakt jaarlijks wereldwijd tussen de 200.000 en de 500.000 doden. Ik las zopas nog op de blog van een topdokter, dat als men deze

55 <https://nl.wikipedia.org/wiki/Hype>

griep met rust had gelaten, er wereldwijd wellicht niet meer dan 200.000 griepdoden waren geweest en ik citeer... kijk zelf maar, ik heb de lei bij me, hier staat het, lees het zelf maar voor, alstublieft! Toe, lees maar, luidop!

- *"Het zou best kunnen dat het pas verdwijnt als iedereen de besmetting heeft opgedaan, laten we zeggen over pakweg twee jaar, en zó lang duurt het wellicht vóór er een vaccin is gevonden. Tegen die tijd echter zal ongeveer drie procent van de wereldbevolking, zijnde zo'n 200 miljoen mensen, aan de "coronagriep" gestorven zijn, en zullen alle anderen door de ziekte zelf immuun geworden zijn."*⁵⁶ Maar... hij twijfelt toch?

OVT: Uiteraard, alle wijzen twijfelen. Maar tweehonderdduizend, mijn beste: dat is minder dan het aantal doden dat een gewone seizoensgriep eist, ook dat kan iedereen op Wikipedia lezen, kijk maar, hier staat het, lees dat ook maar voor, alstublieft!

- *"Toch veroorzaakt de griep jaarlijks 3 tot 5 miljoen ernstige zieken en 290.000 tot 650.000 doden".*⁵⁷

OVT: A propos: deze informatie is afkomstig van de Wereld Gezondheids Organisatie, de World Health Or-

⁵⁶ Zie: <http://www.bloggen.be/pierpont/archief.php?ID=3209102>

⁵⁷

https://nl.wikipedia.org/wiki/Griep#Aantal_griepgevallen_en_mortaliteit

ganisation, de *WHO*, zoals u hier kunt zien.⁵⁸ Ziet u het?

- *Ja, daar staat het, inderdaad...*

OVT: Vandaar ook zeg ik: het is een hype, punt!

- *Maar dan worden wij voor de gek gehouden?*

OVT: De mensen houden zichzelf graag voor de gek! Weet u, een hype brengt het hoofd van de massa op hol en er zijn dan altijd gewiekste lieden die daar gretig hun voordeel mee doen: getuigen van Jehova, farmaceutische bedrijven, populistische politici, activisten van extreem rechts en morgen ook de paus van Rome die hoopt om met een kippevel-moment de afvalligen terug te winnen, diegenen dus die na de ongelooflijke openbaringen van ontelbare klokkenluiders eindelijk hebben ingezien dat het Vaticaan en het christendom evenveel met elkaar gemeen hebben als Christus en Lucifer!⁵⁹ Vergelijk het met een kermis: de mensen zijn van nature spaarzaam maar als de molens staan te draaien, slaan ook de hoofden van de mensen een beetje op hol en de bezoekers van de kermis drinken een glas, zij vergeten hoe hard ze moeten werken voor hun centen en zij geven geld uit. Een kermis doet de economie draaien en wat men er ook van zegt: deze corona-

58

[https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(17\)33293-2/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(17)33293-2/fulltext)

59

<http://blogimages.bloggen.be/tisallemaiet/attach/93208096418.pdf>

kermis doet precies hetzelfde, let maar eens op: in verband met de toekomstige vaccinaties heeft men het nu al over miljarden stuks. Die smulpapen rijden niet in Toyota Corolla's. En weet u wat het betekent als de regeringen zeggen dat zij, om na de crisis de economie weer op gang te trekken, miljarden voorbehouden om die te injecteren in onze bedrijven? Dat wil zeggen dat ons zuur verdiende belastinggeld zomaar zal weggeschonken worden aan de werkgevers, de grootverdiener en de bezitters van het productie-apparaat! Herinner u de bankencrisis van enkele jaren geleden: de banken moesten worden gered, zo luidde het toen, en wat deden de regeringen alom ter wereld? Zij hebben massaal de burgers beroofd en hun bezit aan de rijken verdeeld die immers met hun aandelen de banken bezitten. Op de koop toe bleken die banken helemaal niet blut: klokkenluiders brachten uit dat zij hun fortuinen geparkeerd hielden op eilanden in de Stille Zuidzee! En worden zij gestraft? De klokkenluiders worden gestraft! En die bezittende klasse slaat vandaag een splinternieuwe slag die kan tellen: ziektekassen, verzekeringsinstellingen, werkgevers, kortom: alle kapitalisten zullen als slachtoffers afgeschilderd worden en zij zullen andermaal beslag leggen op het resterende geld van ons allen. De verzekeringsmaatschappijen zullen hogere bijdragen eisen, allerlei nieuwe verzekeringen zullen verplicht worden, de ziekteverzekering zal onbetaalbaar worden en toestanden zoals in de *States* zullen niet lang meer op zich laten wachten. Alleen de rijken zullen daarvan profiteren - a propos: mag ik u trouwens aanraden eens na te lezen hoe Europa groot en rijk

werd?⁶⁰ Nu reeds wordt via radio en televisie de maatregel verspreid dat ouderlingen met corona die in tehuizen verblijven, geen ziekenhuiszorg meer zullen krijgen. Wel, ge moest maar eens in hun schoenen staan! Stel u voor dat ge dat via het radionieuws moet vernemen, en ik verzeker u dat dit het geval is voor elke niet-demente bejaarde in elk tehuis want het radiootje is dikwijls zijn trouwste gezelschap; ge wordt ziek en ge hoeft niet naar de kliniek: dan weet ge uiteraard dat ze u afgeschreven hebben, ja, op die manier wordt ge bedankt voor een leven van hard labeur, maar uitgerekend dàt noemt men een menswaardig levens-einde! En nu hebben we het nog niet gehad over wat de verdere gevolgen van die maatregel kunnen zijn, want als de zieken in de tehuizen blijven, in die vaak slecht verluchte aquariums, bokalen of hoe moet ik het noemen, dan worden onze oudjes - wat zeg ik? Onze ouders! - in een mum van tijd uitgeroeid. Het doet warring denken aan de ophefmakende uitspraken van die moraalprofessor van weleer, die zomaar op televisie kon verkondigen ten aanhore van alle mensen die zelf of in hun kring met het syndroom van Down te maken hebben en die dagelijks hard moeten knokken tegen een steeds meer gevoelloze, gewetenloze en hardleerse massa, dat een wereld zonder 'mongooltjes' een betere wereld zou zijn. De professor vertelde hetzelfde over de armen: een wereld zonder armen is een betere wereld, zo meende hij, er helemaal geen reke-

60 Zie:

<http://blogimages.bloggen.be/tisallemaiet/attach/93208098663.pdf>

ning mee houdend dat de levensstandaard van elke rijke westerling door zowat veertig slaven in de derde en vierde wereld wordt gegarandeerd, en ten tijde van de aardverschuivingen in Haïti stelde hij voor om aan de vruchtbare vrouwen 50 euro te schenken in ruil voor hun sterilisatie en hij voegde eraan toe: zij zullen dat niet weigeren want hun kinderen hebben honger! De arme man beseftte wellicht niet goed wat hij zegde maar zij die hem een publiek van miljoenen toehoorders schonken, wisten maar al te goed dat stommiteiten vuurwerk geven, de kijkcijfers omhoog jagen en geld in het laatje brengen! Wel, ik voorspel u: de beheerders van privé-zorginstellingen zullen tegen die nieuwe schikking in opstand komen: niet zozeer uit medelijden maar omdat die oudjes klanten van hen zijn, niemand immers laat zich zijn inkomen zomaar afpakken, laat staan zijn goudmijn, en zeker niet door leugenachtige maatregelen die allerlei dubbele agenda's verraden!

- Omsk Van Togenbirger, ik dank u voor de uiteenzetting maar het wordt al donker en ik moet nog ver rijden met de fiets... mag ik nog eens terugkomen binnenkort?

*OVT: Zeer zeker, altijd welgekomen! En een goeie rit nog, het is prachtig weer, de lucht is zuiver nu, er zijn minder zieken ook door bloedpropfen vanwege fijn stof, de straten zijn veilig, kon het maar zo blijven!*⁶¹

61 Tekst d.d. 24 maart 2020.

- *Omsk Van Togenbirger, gij hebt daar geciteerd uit een geschrift van een topdokter die de ernst van de toestand eigenlijk relativeert, de wijze man twijfelt weliswaar, alle wijzen twijfelen, zei u...*

OVT: Vindt u dat niet grappig?

- *Wat dan wel?*

OVT: De uitspraak dat alle wijzen twijfelen! Dat is uiteraard een volstrekt zinledige uitspraak, dat is toch evident?

- *Hoezo?*

OVT: Maar mijn beste: als ik nu beweer dat ik er sterk aan twijfel of die uitspraak wel waar kan zijn... snapt u?

- *U bedoelt dat de uitspraak zichzelf de das omdoet? Ja, nu begrijp ik het. Hij klinkt zoals het gezegde dat er geen zekerheden bestaan. Maar dan is ook dat niet zeker en kunnen ze wél bestaan...*

OVT: Ziet u wel: zinledig is die uitspraak. Uiteraard zijn er heel wat mensen die daarmee schermen in een poging om aan anderen te laten blijken hoe wijs zij wel zijn en soms slepen zij er zelfs grote figuren uit de wijsbegeerte bij! Maar dat is hier uiteraard niet aan de orde, de filosofische twijfel is een heel complex ding, daar gaat het hier uiteraard niet over.

- *Bedoelt u dan dat twijfel uit den boze is?*

OVT: Een hype ontstaat uit twijfel! Twijfel maakt mensen hysterisch en hysterie leidt tot het overroepen van die dingen en dat is nu ook het geval met dit griepvirus, zoals ik zei. Met twijfel schieten wij niet op, wij moeten daarentegen het zekere voor het onzekere nemen, vandaar die strenge maatregelen. Maar zij dienen nog een ander doel, een moreel hoogstaand doel, iets dat ons onderscheidt van figuren zoals Hitler en Trump.

- *Hoezo?*

OVT: Als wij niet weten of er zeer binnenkort een vaccin zal gevonden worden, dan moeten wij uiteraard handelen alsof dat niet zo zal zijn. Als u een straat oversteekt en u weet niet of er een auto kan komen aanrijden, dan moet u handelen alsof dat wel het geval kan zijn, en uit uw doppen kijken. Dat is één bedoeling achter al die voorzichtigheid en die maatregelen.

- *En het morele aspect?*

OVT: Wij kiezen voor het verdedigen van de zwaksten! Als men de ziekte op zijn beloop laat, zijn het immers de zwaksten die het niet zullen overleven. Adolf Hitler zou dat hebben toegejuicht, zeer zeker zou hij een taaltje hebben gebruikt in de zin van "twee vliegen in één klap": geen maatregelen, zodat de economie blijft draaien en dat het land zich tegelijk bevrijdt van de zwakste burgers die toch maar een lastpost vormen, is dan mooi meegenomen. Hitler!

- *Het is inderdaad mooi als het beschermen van de zwaksten de beweegreden is van het huidige handelen inzake de protectiemaatregelen. Maar waar vandaan dan uw achterdocht? U had het toch over de plundering van de armen door de rijken, het azen van de farmaceutische industrie op gigantische winsten?*

OVT: Ja, maar het gaat hier wel om selectieve verontwaardiging. Is het u nog niet opgevallen dat men de wereld stillegt voor een griepje dat een aantal onschuldigen kon treffen, terwijl het rinkelen van de alarmbel gedurende vele decennia voor het milieu helemaal niets teweeg brengt? Ziet u het bijvoorbeeld gebeuren dat elke dag op de middag in alle landen ter wereld een panel van geleerden en politici die samen het crisiscentrum vormen - nationaal of internationaal - de bevolking waarschuwen om thuis te blijven op straf van hoge boetes en dat uit voorzorg, ter bescherming van de vele kinderen die dagelijks sneuvelen in het verkeer?

- *Nu u het zegt...*

OVT: Het verkeer, het milieu, de vervuiling, kernenergie, noem maar op. En dan hebben we het nog niet over het lot van de miljoenen vluchtelingen, de slaven, de hongerdoden...⁶²

62 Tekst d.d. 25 maart 2020.

OVT: Selectieve intolerantie hangt nauw samen met het scheppen van valse werkelijkheidsbeelden in functie van het plegen van onrecht.

- *Verklaar u nader.*

OVT: Wel, in wat andere bewoordingen: door middel van selectieve verontwaardiging wordt een kwaad of een onrecht in de verf gezet en dat heeft tot gevolg dat een ander kwaad of onrecht bijna kritiekloos verdonkeremaand kan worden: het is een afleidingsmaneuver, ook vaak gebruikt door politici, die als zij het niet meer kunnen beredderen, een gat in de lucht springen als zich een of andere ramp voordoet. Vandaag heeft men alle aandacht op een griep gericht en het zou bijna hypocriet zijn om niet te erkennen dat onze regeringsleiders het eigenlijk wel mooi meegenomen vinden dat de bestaande staatsschuld die iedereen al torenhoog achtte, nu in het niets verdwijnt vergeleken bij de schuldenberg die oprijst ingevolge een crisis die ingezet werd schijnbaar buiten alle menselijke verantwoordelijkheid om.

- *En dat is onrecht?*

OVT: Neen, men kan hiervan niemand de schuld geven: de politici die verantwoordelijk waren voor de opgelopen staatsschuld hebben omzeggens 'geluk', ziet u, maar het is een vreemd soort van geluk, het is 'chance', zoals de Fransen zeggen: het gaat om het voordeel dat sommigen ondervinden ingevolge het ongeluk van anderen en daaraan is uiteraard niemand schuldig. Wij zeggen toch ook niet dat het geluk van begrafenison-

dernemers te danken is aan het ongeluk dat alle mensen delen? Of dat dokters hun geluk te danken hebben aan het feit dat mensen ziek kunnen worden? Weliswaar zouden begrafenisondernemers en artsen honger lijden zonder doden en zieken maar dat maakt nog niet dat zij verantwoordelijk zijn voor onze kwetsbaarheid en sterfelijkheid. Maar louter theoretisch gezien bestaat er uiteraard wel een kans dat bijvoorbeeld begrafenisondernemers mensen zouden gaan vermoorden om de kas te spijzen of dat dokters opzettelijk mensen ziek zouden maken om daar dan rijk van te worden.

- *Maar dat is louter theorie?*

OVT: Indien wij ons een praktijk zouden indenken welke overeenstemt met die theoretische mogelijkheid, dan zou het gaan om perversie.

- *En mensen zijn niet pervers?*

OVT: Dat is een bijzonder moeilijk te beantwoorden vraag. Perversiteit, en dan speciaal de zeer misdadige perversiteit die de moord is, bestaat gelukkig bij een kleine minderheid van de mensen, het is niet iets algemeen, laat staan iets vanzelfsprekend. Maar tegelijk laten de feiten ons zien dat er zoiets bestaat als geïnstitutionaliseerde perversie.

- *Geïnstitutionaliseerde perversie?!*

OVT: In vele vormen! De andere kant opkijken, bijvoorbeeld, kan grote gevolgen hebben, denk maar aan wat bijna alle getuigen van de concentratiekampen ten tijde van de nazi's deden, de paus inclusie: "Wir haben

es nicht gewuszt", zou bleven zij achteraf beweren, terwijl intussen werd aangetoond dat quasi iedereen het wist. Of: mensen foppen, mensen voor de gek houden. Het lijkt plezierig en plaaggeesten krijgen dikwijls een grote aanhang van mensen die opgaan in leedvermaak en die daarom zwijgen als het dan misloopt, maar wij kennen intussen de gevolgen van pesten. En wat gezegd van dokters die hun patiënten uren laten wachten in een volle, onverluchte wachtzaal waarin allerlei zieken samenzitten, ze hoesten en kuchen, ze besmetten elkaar met virussen en bacteriën, terwijl het toch de artsen zijn die hun inkomen danken aan al die kwalen? Men kan uiteraard niet zeggen dat zij dit opzettelijk laten gebeuren maar moeten zij dan geen maatregelen nemen om dan toch zoveel mogelijk te verhinderen dat hun wachtzaal een oord van besmetting wordt? Waar ligt de grens? Als een fietsenmaker een stuk ofwel moet repareren ofwel moet vervangen en hij twijfelt over het risico, hij weegt de voor- en nadelen van de keuze onderling af: speelt dan het voordeel van zijn persoonlijke winst bij de zaak ook mee? Nu, dit is niet aan de orde omdat die mensen sowieso al met overwerk kampen, maar wat gezegd van een fabrikant die gebreken inbouwt in uw fiets zodat gij binnen de kortste keren naar zijn winkel terug moet keren met nieuwe problemen? Ik heb gehoord dat vandaag vrijwel alle apparatuur zodanig gefabriceerd wordt dat zij kort na de garantietermijn zal versleten zijn. En hier gaat het dan toch over de perversie waarover wij het hadden? Zij blijkt dus helemaal geen uitzonderingstoestand zoals we eerst geneigd waren om aan te nemen: zij is al-

gemeen! Zij is eigen aan een economie die vooral op winst jaagt en geen enkele sector ontsnapt eraan want alles hangt onderling samen. Jawel: geïnstitutionaliseerde perversie! Mijn buurman bijvoorbeeld werkt in de farmacie, hij heeft in zijn voortuin een Jaguar staan, ik bedoel het automerk, hij is een beste kerel en zeker geen dief, zo complex is het wel allemaal geworden. Maar nu stel ik u de vraag: zoudt gij het pervers vinden om te gaan veronderstellen dat middenin een op maximale winst gerichte economie, de gezondheidssector geen uitzondering was? En dat ook die sector, jawel, onvermijdelijk in de klappen deelt? Dat de geïnstitutionaliseerde perversie ook daar gelijk een worm het goede hout opvreest waaruit de geneeskunde in beginsel dan toch gesneden is?⁶³

OVT: En dan is er vandaag nog een belangrijke verschuiving welke meespeelt in dit hele theater: god is dood!

- *Wat bedoelt u daarmee?*

OVT: God is dood en de nieuwe god is de mens, die nu voor zichzelf verantwoordelijkheid opneemt: de Verlichting!

- Wat verwijt u dan aan de Verlichting? U kunt toch niet menen dat het er ten tijde van de alleenheerschappij van de kerk beter aan toe ging? Toentertijd had men gewis en zeker de mens beschuldigd inzake die ramp-

63 Tekst d.d. 26 maart 2020.

spoed en de navenante boete had wellicht bestaan in het opdragen van missen voor beterschap tegen betaling of veel erger nog...

OVT: Wat dat betreft hebt u volkomen gelijk. Ik bedoel slechts te zeggen dat ook de Verlichting ontspoord is, precies zoals het Christendom ontspoorde toen men geloofde het te kunnen institutionaliseren met de katholieke kerk. De kerk is mijns inziens een perversie van het christendom en wel in de zin waarin de grote Russische romanschrijver Fjodor Dostojevski dat heel gevat uitlegt in de beroemde vertelling over de grootinquisiteur van Sevilla.⁶⁴ Op analoge wijze is ook de Verlichting vaker ontspoord en bij uitstek het nazisme met zijn gruwelijke uitroeikampen is daar een schrijnend voorbeeld van.

- *In welke zin dan wel?*

OVT: In twee woorden: de monnik Gregor Mendel ontdekte in 1866 erfelijkheidswetten welke konden worden toegepast voor de veredeling van een ras, in dat geval ging het om erwten. Rond de eeuwwisseling raakte zijn werk bekend en dan gingen geesten die zichzelf verlicht achtten de idee uitbreiden naar de mens toe, zij wilden nu ook aan de mens gaan sleute-

⁶⁴ *De parabel van de grootinquisiteur van Sevilla* is een raamvertelling in de beroemde roman *De gebroeders Karamazov* van F. Dostojevski. Voor een PDF van het boek, zie:
https://www.dbnl.org/arch/dost001gebr03_01/pag/dost001gebr03_01.pdf

len, ja, het leek hun plicht om dat te doen, nu god dood was en de mens alleen nog op zichzelf kon rekenen.

- *Is het dan niet terecht dat de mens verantwoordelijkheid opneemt voor zichzelf? Men kan toch niet beweren dat bijvoorbeeld de geneeskunde een kwaad is?*

OVT: Uiteraard niet maar bij tijden is de zaak ontspoord. Professor Gie van den Berghe schreef een lijvig boek over vooruitgang en maakbaarheid. Een kritisch geschrift, onder meer over eugenetica en zijn aberraties, de moeite van het lezen meer dan waard.⁶⁵

- *De mens als proefkonijn?*

OVT: Onvermijdelijk! Wat anders rest ons nog als wij definitief zijn afgestapt van de naïeve gedachte dat er zoiets bestaat als de 'wijze natuur', de 'apotheek van god' of het 'recht van de sterkste'?

- *De Gaia-hypothese spreekt u niet aan?*

OVT: Moeder Aarde als levend organisme is een leuk idee en er zit vast veel waarheid in dat verhaal maar de hypothese houdt niet in dat de mens nu zijn verstand op nul moet zetten want dat zou betekenen dat men ervan uitgaat dat de zogenaamde geest tegennatuurlijk was. Wij mogen, of beter: wij moeten aan geneeskunde doen, wij moeten onderzoeken hoe ziekteverwekkers bestreden kunnen worden maar wie kan u verzekeren

65 Gie van den Berghe, *De mens voorbij. Over vooruitgang en maakbaarheid. 1650-2050*, Meulenhof/Manteau 2009. Een PDF van het boek is voorhanden op het internet - zie: <http://www.serendib.be/boeken/De-mens-voorbij.htm>

dat het nooit zal gebeuren dat een kapper gek wordt en zijn scheermes gebruikt om een klant de hals over te snijden? Er doen zich nu eenmaal oorlogstoestanden voor en dat speelt ook in de wetenschappen: instrumenten die bedoeld zijn om mensen te helpen kunnen ook als moordwapen worden ingezet. Experimenten kunnen mislukken. Virussen van menselijke makelij kunnen net zoals wilde dieren uit het circus ontsnappen als een oppasser per ongeluk het hek van de kooi vergeet te sluiten. *ISIS* kan een viroloog gijzelen of de portier van een labo. Gisteren nog vertelde iemand op *CNN* dat sommige onderzoekers uit Hong Kong beweren dat het nieuwe coronavirus van menselijke makelij is. Er zijn ontelbare complottheorieën maar ook de geschiedenis van de geneeskunde stemt dikwijls tot nadenken: reeds een halve eeuw geleden schreef de Zwitsers-Amerikaanse filosoof Ivan Illich een lijvig werk over de *ziekmakende* werking van de *geneeskunde* en het eerste hoofdstuk heet heel toepasselijk *De epidemie van de moderne geneeskunde*. Dat hoofdstuk telt vier paragrafen: *Het nut van de artsen - een illusie*, *Nutteloze medische behandelingen*, *Kwalen veroorzaakt door artsen* en *Weerloze patiënten*. De titels van de volgende hoofdstukken klinken zo mogelijk nog hallucinanter.⁶⁶ Ik zei het al: ook de zorgsector ontsnapt niet aan de middel-doelomkering van onze kapitalistische economie.

66 Ivan Illich, *Medical Nemesis. The expropriation of health*, Pantheon books, New York 1976 (1975). Een PDF van het boek is beschikbaar hier: <https://ratical.org/ratville/AoS/MedicalNemesis.pdf>

- *Wat moeten we dan uit de hele historie besluiten?*

OVT: Niet zo haastig, mijn beste: ze is nog aan de gang!⁶⁷

OVT: En wij vernemen zopas via het vrt-radionieuws van 12 uur dat een kat werd gedetecteerd met corona. Het zou gaan om een alleenstaand geval, zo zegt men, maar er werd wellicht nog maar één kat getest... Hebben de katten het zoals de mensen? Misschien kan men er een opportuniteit van maken en nu bijvoorbeeld alle katten gaan inenten met het virus zelf om groepsimmu-niteit te kweken want daaraan is er een tekort ingevolge het tekort aan kinderen. Zei men niet dat men om die reden de scholen niet had mogen sluiten? Men heeft er alvast een niet-menselijk proefkonijn bij. Of zit de oude Van Togenbirger er nu héél ver naast?⁶⁸

67 Tekst d.d. 26 maart 2020.

68 Tekst d.d. 27 maart 2020.

21. Een relativering van de ellende

In het tiende deel van zijn *Gesprekken over de natuurlijke godsdienst* schrijft de Schotse filosoof David Hume op zeker ogenblik het volgende:

"Indien plotseling een vreemdeling in deze wereld zou terechtkomen, en hij zou mij vragen naar een voorbeeld van het kwaad, dan zou ik hem een kliniek vol zieken tonen, een gevangenis vol misdadigers en schuldenaren, een slagveld overdekt met lijken, een vloot die vergaat op zee of een land dat gebukt gaat onder tirannie, honger of de pest. Zou hij mij dan ook vragen hem de prettige kant van het leven te tonen en hem een idee te geven van het plezier van de wereld, waarheen zou ik hem dan moeten brengen? Naar een bal? Naar een opera? Naar het hof? En het ware helemaal niet onredelijk indien hij dan zou denken dat ik hem alleen

maar een andere vorm van leed en verdriet liet zien."⁶⁹
70

⁶⁹Dit is een eigen vrije vertaling. De oorspronkelijke tekst luidt: *"If an alien suddenly arrived in this world, I would show him, as a specimen of its ills, a hospital full of diseases, a prison crowded with criminals and debtors, a field of battle with corpses all over it, a fleet of ships sinking in the ocean, a nation suffering under tyranny, famine, or plague. To turn the cheerful side of life to him and give him a notion of its pleasures, where should I take him? to a ball, to an opera, to court? He might reasonably think that I was only showing him other kinds of distress and sorrow."* (David Hume, *Dialogues concerning Natural Religion*, part 10, fragment).
70 Tekst d.d. 27 maart 2020.

22. Het schijngevecht met de dood

Het probleem van de pandemie gaat gepaard met een paradox die het begrip daarvan lelijk parten speelt. De pandemie ontleent haar ernst namelijk aan de combinatie van twee incommensurabele entiteiten: enerzijds is er de ernst van de realiteit van de dood en anderzijds is er de ernst inzake de grote hoeveelheid mensen die erdoor getroffen worden en die twee gegevens zijn onvergelijkbaar omdat ze zich elk in een andere wereld bevinden.

Spreekt men over de 'objectieve' wereld van de bijna acht miljard mensen, dan heeft men daarin te maken met slechts een schaduw van de dood: de dood treedt er slechts op als de man met de zeis die tekeer gaat in de massa en die een aantal mensen wegmaait; de dood lijkt minder erg als de mensen oud worden, niet door ziekte omkomen of niet massaal sneuvelen en hij lijkt erger als de pest uitbreekt en de mensen vallen gelijk vliegen. Spreekt men daarentegen over de reële en derhalve de subjectieve ervaring van de dood, dan is de wereld waarin de stervenden geteld worden heel ver af want dan gaat het over de fataliteit van de eindigheid als zodanig en zijn in dat verband de manieren waarop men sterft of het tempo waarin mensen sneuvelen van secundaire betekenis.

Omdat men de twee genoemde werelden nooit op een geheel relevante manier onderling in verband kan bren-

gen, vergist men zich ook in het denken over het probleem van (in dit geval) de pandemie. In *Das Problem des Todes in der Philosophie* schrijft Georg Scherer: "In de dood wordt duidelijk dat elkeen zijn eigen leven moet leven omdat elkeen zijn eigen dood alleen voor zichzelf moet sterven."⁷¹

Scherer spreekt over de eenzaamheid van het sterven en op dat punt komt ook in de huidige pandemie de aangehaalde paradox aan het licht: het wezenlijke van de dood en de sterfelijkheid als zodanig heeft in feite niets te maken met de verschrikking van de massale sterfte die een pandemie meebrengt en die betrekking heeft op demografische aangelegenheden. Het begin van de pandemie laat het uitschijnen alsof de dood pas dan zijn intrede doet en het einde van de pandemie geeft ons de valse indruk dat op dat ogenblik de dood overwonnen wordt. Als de virologen bij de dagelijkse tellingen van het aantal sterfgevallen bijna triomfante-lijk uitroepen dat zij het virus bij het nekvel hebben, lijkt het wel alsof zij zeggen dat zij de dood zelf een hak hebben gezet maar uiteraard is dat in de verste verte niet het geval en dat zal ook nooit het geval zijn: iedereen die geboren wordt, zal ooit moeten sterven en aan die tragiek zal nooit een einde komen.

71 Georg Scherer, *Das Problem des Todes in der Philosophie*, Wissenschaftliches Buchgesellschaft, Darmstadt 1988 (1979), pag. 18. De oorspronkelijke tekst luidt: "In Tode wird deutlich, dasz jeder sein eigenes Leben zu leben hat, weil jeder seinem Tod allein und für sich sterben musz."

Op het toneel van de mensenwereld doet zich een gevecht voor dat zich lijkt te presenteren als een gevecht dat het leven zelf voert met de dood en al te graag gelooft men dat dit het geval is omdat aldus de illusie wordt gevoed dat het leven in staat zou zijn de dood te overwinnen. Het gevecht dat gevoerd wordt is niet dat tussen leven en dood en zelfs niet dat tussen twee levensvormen - de mens en een virus. In het onderhavige gevecht probeert de mens alleen maar om één van zijn ontelbare doodsoorzaken af te wenden. Slaagt hij daarin, dan kan hij weliswaar (voor korte tijd) het gevoel hebben de dood zelf overwonnen te hebben maar niets is minder waar: andere doodsoorzaken staan aan te schuiven, ja, zij drummen elkaar weg zoals erfgenamen dat doen of opvolgers van machthebbers, hiermede eer brengend aan het bekende gezegde: "De ene zijn dood is de ander zijn brood".⁷²

72 Tekst d.d. 29 maart 2020.

Intermezzo: Waar zijn Chen Qiushi en Ai Fen?

De Chinese dokter Ai Fen is directeur van de spoeddienst van het Centrale Ziekenhuis van Wuhan en zij was de eerste arts die de epidemie van het coronavirus openbaar maakte nadat zij er op 17 december 2019 mee te maken kreeg bij een patiënt van haar. Op 27 december kreeg zij een tweede patiënt met corona die geen enkel contact had gehad met de beruchte markt waar het virus zagezegd vandaan kwam. Ze sloeg alarm maar de autoriteiten ontkenden het probleem. Ze gaf er een interview over in een Chinees tijdschrift-nummer van 10 maart 2020 dat 3 uur na het verschijnen door de autoriteiten uit de markt werd genomen en vernietigd maar gecodeerd op het internet bewaard bleef. Over dokter Ai Fen werd niets meer vernomen.⁷³ De advocaat en publicist Chen Qiushi onderging hetzelfde lot.^{74 75}

⁷³ https://en.wikipedia.org/wiki/Ai_Fen

⁷⁴ Zie: <https://www.hln.be/nieuws/buitenland/chinese-journalist-verdwenen-die-zich-kritisch-uitliet-over-aanpak-coronavirus-in-wuhan~a17475ed/> en

<http://www.bloggen.be/tisallemaiet/archief.php?ID=3208253>

⁷⁵ Tekst d.d. 31 maart 2020.

23. *De eindtijd*

Heuse psychiaters worden toegevoegd aan het panel van experten dat verondersteld wordt om het volk te guideren doorheen de duisternissen van de *lockdown* welke in een mum van tijd de wereld omgeturnd heeft tot een plek waarvan men kennelijk nog steeds niet in staat is in te zien dat zij niets minder is dan de hel, jawel: het Gehenna, de onderwereld of het schimmenrijk welke de hedendaagse theologen kenschetsen als die plek waarin men definitief van alle anderen gescheiden is.

De kat komt echter op de koord waar wij ontdekken moeten dat die psychiaters er worden bij te pas gebracht om ons op te zadelen met de valse hoop dat die isolatie welke leidt tot claustrofobie, depressie, psychose en tal van andere en nog veel gruwelijker geestesziekten, *niet* definitief is; alleen zou niemand weten wanneer het einde van de tunnel dan in zicht zal komen.

Ofschoon vermaard, soms wereldwijd, vergeten deze zielenknijpers - wellicht omdat zij nu eenmaal handlangers zijn van het allerminst onschuldige establishment - om van deze uitnemende gelegenheid gebruik te maken om het volk erop te wijzen dat de tijdelijke *lockdown* - die vandaag overigens voor iederéén moet gelden zodat men zich met zijn gevangenschap dan toch niet echt zo eenzaam weten kan - voor sommige

groepen van mensen wél definitief het lijf van vlees en bloed herleidt tot ijle schim. En die dood die men springlevend ondergaan moet, wordt dan helemaal niet veroorzaakt door de domme dreiging van een nare virusziekte tegen welke men bezwaarlijk verzet aantekenen kan, maar - wat dit euvel veel erger en meteen misdadig maakt: deze heuse moord wordt gewis gepleegd door mensen die er bewust voor kiezen om die kwade streek met anderen uit te halen en wel met mensen op de leeftijd dat zij nog weerloos kind zijn en waarvan de vorming aan hen werd toevertrouwd: het zijn bij uitstek de beleidsvoerders van de zogenaamde religies die bijvoorbeeld aan de homo's onder hun biechtelingen diets maken dat zij hun tegennatuurlijke neiging maar beter voor zichzelf kunnen houden als het eeuwig leven hen lief is en als zij niet zoals de door Dante beschreven sodomiers eindeloos moeten rennen over hete kolen en onder een regen van vuur.

En daar gaat ze dan op slot, de kast: de sleutel wordt uit het slot getrokken en in het diepste van de zee gegooit, dat koud en donker gapend reusachtig graf waarover eeuwenlang de zeilschepen geladen met miljoenen negerslaven voeren. Mensen - kinderen nog - kisten: dat is wat bij uitstek katholieken doen en wel in samenspraak - zij het in den duik- met extreem-rechtse politici waar ze die ook maar vinden kunnen en die er dan voor zorgen dat dezen voor wie de hel in het hiernamaals dreigt, alvast ook al hier op aarde geen schijn van kans maken om aan de bak te komen, als zij al niet verhangen worden, als zij al niet middels karaktermoord voorgoed worden ge-excommuniceerd: het stig-

ma van pervers krijgen zij in het vel gebrand, uitgesloten worden zij van werk en van alle andere verdere deelname aan het maatschappelijke en sociale leven. Alleen van diegenen die zich laten ketenen in ommuurde kloosters, kerken en spelonken waar zij eeuwig murmelend rondwaren onder donkere kappen, de dwalende blik gericht naar de aarde totdat die hen opslorpen zal - alleen van hen wordt het lijf gespaard maar dan in ruil voor levenslange medewerking aan de satanische praktijken waarvan zijzelf het weerloze slachtoffer moesten worden - men leze de illustratie *Sodoma* van Frédéric Martel.

Experten-psychiaters vergeten ons erop te wijzen dat wij misschien enig soelaas zouden kunnen vinden voor onze *lockdown*-pijntjes door eens te gaan peilen bij de miljoenen vluchtelingen die wij vandaag vervloeken daar de concentratiekampen waar zij met vrouw en kinderen door het over mensenrechten palaverende werelddeel in opgesloten werden, onze vakantie-oorden bezetten.

Maar kijk: de hemel zelf komt de weerlozen in de zichtbare én onzichtbare concentratiekampen ter hulp en keert de gang van zaken binnenste buiten: de eersten worden nu gewis de laatsten. Overal zijn straten en pleinen leeggelopen, alle mensen zitten gevangen in hun eigen hel, alleen wie geen dak hebben, lopen nu vrij rond, en de Zaligsprekingen uit Mattheüs (5:1-11) weerklinken vanuit de vier windstreken van de aarde zoals het luide geschal van bazuinen.⁷⁶

76 Tekst d.d. 3 april 2020.

24. De derde contaminatievorm

Van contaminatie of besmetting is sprake waar een microbe in een levend wezen is binnengedrongen om zich daar te vermenigvuldigen. Mensen kunnen besmet worden met fysieke ziekteverwekkers maar ook psychosociale ziekten kunnen ons contamineren. In dat laatste geval betreft het bijvoorbeeld een contaminatie met angst, een overigens zeer gevreesde en soms dodelijke ziekteverwekker, waarvan de drager geen microbe is maar wel een meme: een idee of een ideologie. Memen bestaan analoog met genen: de laatsten geven informatie door via het DNA, de eersten via de cultuur. Zoals contaminatie met een microbe gebeurt via fysiek contact, zo gebeurt contaminatie met een ideologie via psychisch contact maar omdat het weliswaar psychische karakter van woorden vaak gepaard gaat met het fysieke spreken, lopen de beide vormen van contaminatie dikwijls door elkaar zodat men eigenlijk kan stellen dat de contaminatie met ideologieën en deze met microben dikwijls hand in hand gaan en bij uitstek is dat het geval in de negatieve zin, namelijk waar wij weten dat bijvoorbeeld religieuze overtuigingen, regels en gebruiken ingegeven werden uit hygiënische overwegingen. Of dit laatste 'voordeel' van in dit geval een religie de nadelen ervan overtreft, valt nog te bezien want vaak zijn religies duizenden jaren oud en hebben zij betrekking op gebruiken en omstandigheden die niet langer bestaan terwijl de ziekmakende werking

van angst - die vooral wordt veroorzaakt door godsdiensten - een niet gering probleem is.

Angst is niet alleen psychisch: het is een toestand met lichamelijke symptomen, een toestand die ziekmakend en zelfs letaal kan zijn. Angst verraaft zich in iemands gelaatsuitdrukking maar ook in zijn gedrag en in zijn opvattingen. Angst heeft een verregaande weerslag op de lichamelijke gesteldheid: de polsfrequentie stijgt, evenals de bloeddruk en de productie van adrenaline. De 'bedoeling' is dat men zich fysiek voorbereidt op een lichamelijke activiteit, hetzij de aanval hetzij de vlucht. Gaat het echter om verschrikkingen waarvoor men niet op de vlucht kan gaan, zoals de dreiging van het hellevuur, dan richt de opstand van het lichaam zich tegen zichzelf en wordt de betrokkene ziek: herhaalde hartkloppingen en verhoogde bloeddruk of algemene stress veroorzaken een hartaanval of allerlei systemische ziekten waaraan de betrokkenen dikwijls voortijdig sterft. Nu is het de bedoeling van een godsdienst dat zij via de angst het gedrag van mensen kan sturen, dat zij het brein van de gelovige bezet en zijn wil overneemt, zodat de gecontamineerde niet langer vrij is maar slaafs doet wat de godsdienstregels hem opdragen op straffe van bijvoorbeeld de eeuwige verdoemenis in de hel. En waar hebben wij dit nog gehoord? Inderdaad: godsdiensten veroorzaken in het menselijk brein wat virussen doen in het celbrein: *"net zoals vliegtuigkapers die het stuur in de cockpit overnemen, schakelen virussen het celbrein van de gastheercel uit en vervangen het door hun eigen commando (RNA/DNA) en zo zijn onze geïnfecteerde cellen in*

feite niet langer de onze."⁷⁷ En de analogie gaat nog verder: net zoals een virus dat eigen voortplantingsorganen mist en dat daarom de voortplantingsorganen moet gebruiken van de cel waarop het parasiteert, zo ook planten de priesters zich niet voort - zij zijn hier te lande overigens allemaal van het mannelijk geslacht - maar gebruiken zij de voortplanting van hen op wie de betrokken godsdienst parasiteert. Net zoals een epidemie of een pandemie *"een bijwerking is van de virale ijver tot zelfbehoud en net zoals voor een virus mensen gewoon levensmiddelen zijn (zoals het vee dat is voor mensen)"*⁷⁸, zo ook is een godsdienst een instrument tot zelfbehoud van een welbepaalde sociale klasse, namelijk de zogenaamde priesters.

Zoals gezegd zijn de voertuigen van de angst die evengoed ziek kan maken als microben, bepaalde memen of ideeën, opvattingen, gedragsregels welke gesanctioneerd worden in het hiernamaals of reeds in het heden - meer bepaald door sociale uitsluiting van de 'zondaars' - en daarom zijn de voertuigen van die angst in feite dreigementen: religies zijn in wezen (angstaanjagende) dreigementen, het zijn verhalen die van mensen, als zij die geloven, een gewenst gedrag afpersen, zoals bijvoorbeeld het storten van geld op de rekening van de schatbewaarder van de betrokken godsdienst. Waar mensen en culturen naïef of primitief zijn of wegens armoede en kans op chantage gevoelig zijn voor afper-

⁷⁷ Zie: *Virusvee*:

<http://www.bloggen.be/tisallemaiet/archief.php?ID=3208253>

⁷⁸ Ibidem.

sing, zoals dat het geval was in ons eigen verleden, gebeurde zulks vrij letterlijk met bij voorbeeld het handeltje van de aflaten dat immers neerkomt op de dreiging: "Als jij ons geen geld geeft, zult jij branden in de hel", wat gelijkt op de gekende bedreiging: "Uw geld of uw leven!" Worden de culturen verfijnder en de mensen verstandiger, dan verdwijnt de godsdienst alderminst: zij volgt de trend en transformeert tot meer gesofisticeerde vormen van bedreiging en afpersing. Zij verfijnt haar theologie en past deze aan de nieuwe wetenschappelijke en ethische inzichten aan en zij probeert al te aperte inconsistenties binnen het geloof en de geloofsartikelen weg te werken. Als Jahweh op een gegeven ogenblik via een engel aan Abraham die op het punt staat zijn zoon Isaak te offeren, zegt dat dit voortaan niet meer nodig is en dat god vrede zal nemen met een offerdier, gaat het om een aanpassing aan de menselijke overtuiging dat een jaloerse god die ten bewijze van de vroomheid van zijn gelovigen eist dat zij voor Hem hun eerstgeboren zoon slachten, ongeloofwaardig is geworden. Maar uiteraard verraadt de aanpassing tegelijk dat de aanbeden godheid een product is van de menselijke geest in plaats van andersom.

En hier zijn we beland bij een gloednieuw verschijnsel. Waar het virus aanvankelijk een natuurlijke ziekteverwekker is - een eerste vorm van contaminatie - en de godsdienst geheel van menselijke makelij - een tweede vorm van contaminatie - geeft de hedendaagse kennis ons vandaag de mogelijkheid tot een derde contaminatievorm: virussen kunnen worden gemaakt zoals men ooit godsdiensten heeft gemaakt. En dit machtsmiddel

geeft aan de uitvinder ervan wel het enorme voordeel dat geen van de gecontamineerden nog in staat zal zijn om de indringer af te weren. Wie te maken krijgen met de meme van een godsdienst, zijn alsnog in staat om de angst of de psycho-sociale dreiging die ervan uitgaat, te verwerpen maar wie met een virus gecontamineerd worden, verliezen compleet de troef van hun vrije. En de vraag of het dan mogelijk is dat het mensdom heden te maken heeft met een nieuwe priesterklasse die zich van het beschreven oppermachtige instrument zou bedienen, kan helaas niet langer terzijde worden geschoven als een loutere samenzweringstheorie: daarvoor hebben onverbloemde uitspraken van een steeds tallozer wordende club van vooraanstaande en machtige geleerden en politici in het recente verleden gezorgd met als koprijder sir David Attenborough met zijn alom getolereerde "Let them starve!" Over de gruwelijke ontsporingen ter zake in het recente verleden moet nog een woordje worden gezegd.^{79 80}

79 Zie o.m.: Gie van den Berghe, *De mens voorbij. Over vooruitgang en maakbaarheid. 1650-2050*, Meulenhof/Manteau 2009. Een PDF van het boek is voorhanden op het internet - zie:

<http://www.serendib.be/boeken/De-mens-voorbij.htm>

80 Tekst d.d. 4 april 2020.

25. *De nieuwe kleren van de keizer*

De Britse invloedrijke misantroop en predikant Thomas Malthus (1766-1834), die professor economie was in Cambridge stuurde tweehonderd jaar geleden de waarschuwing de wereld in dat de productie van voedsel geen gelijke tred kan houden met de bevolkingstoename en dat dit zou uitlopen op een catastrofe. Malthus was gekant tegen een sociaal systeem met armenzorg dat volgens hem het aantal hongerlijders alleen maar kon doen toenemen: de staat zou moeten verhinderen dat de armen zich nog kunnen voortplanten.

Ofschoon Malthus op menig vlak ongelijk kreeg (de industriële revolutie plaatste zijn catastrofe in de koelkast, de dichtst bevolkte gebieden hebben kennelijk de hoogste levensstandaard en de bevolkingsaan groei blijkt spontaan te stabiliseren) en ofschoon hij veel kritiek oogstte vanwege zijn immorele principes (van onder meer de geëngageerde schrijver Charles Dickens), kreeg hij heel wat aanhangers en dan vooral bij de onnadenkende welgestelde burgerij die vreesde dat een toename van het aantal armen haar nadeel zou berokkenen terwijl het, geheel andersom, uitgerekend de (loon)slavernij is die de exuberante levensstandaard van de bezittende klasse garandeert.

Tal van plannen werden sindsdien alom door leden van een egoïstische economische toplaag gesmeed om een liefst zo onzichtbaar mogelijke genocide te plegen op

het arme volk. Los van de maatregelen die vandaag ingang hebben gevonden, zoals de ter beschikking stelling van voorbehoedsmiddelen, abortus en euthanasie, werden in de afgelopen eeuwen meermaals veel ingrijpender plannen op touw gezet en ook uitgevoerd met het oog op het uitdunnen van de mensenmassa, waarbij dan uiteraard de armen werden gevisieerd, wat overigens geheel tegendoelmatig is omdat het overbevolkingsprobleem, als het er al zou zijn, een kwestie is van ecologische voetafdruk terwijl de voetafdruk van de armen vaak duizend keer kleiner is dan die van de rijken.

Veruit de bekendste geplande massamoord heeft zich voltrokken onder het regime van de nazi's in het Duitsland van de jaren 1933-1945 onder de waanzinnige Adolf Hitler die zich tot doel stelde om de 'rotte appels' uit de mand te verwijderen (de joden, de roma-zigeuners, de homo's, de zwak- en krankzinnigen, de 'on-Duitse' kunstenaars en intellectuelen, de minderwaardige rassen...) en een superras te kweken dat dan de wereld zou overheersen. Maar daarnaast werden nog talloze gelijkaardige plannen bekokstoofd en ook uitgevoerd: geplande oorlogen - genociden - en dan vooral in derdewereldlanden ook de beruchte infertilisatieprogramma's.

Een opsomming van de vele immorele ingrepen waarbij de mens god speelt (althans wat betreft zijn vermogen om ongestraft medemensen om te brengen), ligt niet in de bedoeling van deze artikelenreeks: daarvoor verwijzen wij naar het reeds geciteerde werk van Guy

van den Berghe. Wel stellen wij ons de vraag wat de meest voor de hand liggende oorzaak mag zijn van de huidige 'pandemie'. En zoals reeds hoger aangestipt, valt er wel wat te zeggen voor de these dat hier wellicht helemaal geen sprake is van een biologische oorlog maar veeleer van een economische oorlog maar dan wel een bijzonder sluwe oorlog, spitsvondiger nog dan deze die wij kennen als de klimaatoorlog.

Over de klimaatoorlog, die ook in China zijn oorsprong vond, moet gezegd worden dat hij bedoeld was om de industriële productiviteit in het Westen stokken in de wielen te steken - een opzet welke grandioos mislukte nadat de Amerikaanse Al Gore de wereld rondreisde om te bepleiten dat de boosdoener moest gezocht worden in de uitstoot van CO₂ en derhalve in landen zoals China. Maar de Chinezen sloegen kennelijk terug en hoe vernuftig hebben ze dat gedaan! Gebruik makend van het sprookje van de nieuwe kleren van de keizer, wisten zij een gewone griep uit te vergroten tot een ware pestepidemie die in geen tijd de ganse wereld hypnotiseerde en verlamde. Hypnotiseerde: onze eigen viroloog Marc Van Ranst vertelt ons dat het aantal slachtoffers van het coronavirus gelijke tred houdt met het aantal doden gemaakt door een normale seizoensgriep. Echter, de zieken liggen dit keer niet in hun bed, waar zij gebeurlijk ook overlijden als zij hoogbejaard zijn, maar zij worden allen naar klinieken gebracht om daar de bedden te bezetten en te functioneren als bij een dagelijks dodental op te tellen entiteiten. Omdat bepaalde sectoren binnen de gezondheidszorg daar uiteindelijk heel wel bij varen (en wij doelen

hier allerm minst op de heldhaftige verpleging!), bestaat er weinig weerstand tegen deze tenslotte bijzonder misleidende gang van zaken: waar een zieke met griep in vroegere jaren enkele of zelfs geen enkel doktersbezoek kostte, brengt hij in de huidige aanpak fortuinen in het laatje van het medisch bedrijf. Hebt u er enig idee van, waarde lezer, wat een ziekenhuisbed per dag kost? Welnu, ofschoon de gezondheidssector beter weet, blijft omwille van deze opportuniteit de kritiek op deze aanpak achterwege, zodat de list van China om de westerse economie te verlammen en er uiteindelijk geheel onderuit te halen, met veel brio lijkt te zullen slagen. En de massapsychose doet de rest.⁸¹

81 Tekst d.d. 5 april 2020.

26. De strijd tegen de overbevolking

Maar stel nu eens dat niet China de boosdoener is en dat er geen economische oorlog woedt. Is het mogelijk dat het neomalthusianisme de harten van de heersers van de aarde heeft veroverd en dat zij heden dapper bezig zijn met het terugdringen van het bevolkingsaantal? Hoe dan ook werden in de voorbije tweehonderd jaar al verschillende dergelijke grootschalige plannen uitgevoerd. De genoemde en bekendste 'Endlösung' - wat 'oplossing' betekent (!) - is immers geen unicum en heeft een lange voorgeschiedenis alsook een vervolg tot op de dag van vandaag.⁸²

Het onderhavige vraagstuk betreft de kwestie van de dood van god en zijn opvolging door de mens: de mens is er achter gekomen dat hij geen schepsel is van god maar dat, geheel andersom, god een creatie is van de hem, wat hem niet alleen het recht geeft maar ook de plicht om verantwoordelijkheid op te nemen voor het reilen en zeilen in de wereld (politiek) en op aarde (m.b.t. de biosfeer). In die visie kan en mag de mens niet langer rekenen op een of andere goddelijke voorzienigheid maar moet hij daarentegen het heft in eigen handen nemen en dat houdt uiteraard het risico in op falen. Het lot van de wereld maar ook dat van de aarde is niet langer in handen van een alwetende schepper

82 Zie: Guy van den Berghe, *De mens voorbij*, Meulenhof/Manteau 2009, pp. 9-12: *Woord vooraf*.

maar wordt behartigd door de feilbare mens. De mens is zijn eigen proefkonijn geworden en daar kan hij zelfs niet aan onderuit omdat niets ondernemen hetzelfde is als handelen. Met betrekking tot het al dan niet vermeende probleem van de overbevolking houdt dat in dat de volgelingen van Malthus hoe dan ook zullen proberen om de mensenmassa in te perken en inzake de eugenetica weerklinkt voortaan de stelling dat het absurd zou zijn om toe te staan dat de mens de planten en het vee zou veredelen terwijl hij het eigen ras zomaar op zijn beloop zou laten.

Van die activiteit van de menselijke zelfverbetering (of alvast een poging daartoe) is de geneeskunde een mooi voorbeeld en dan vooral de preventieve gezondheidszorg en de zorg voor de volksgezondheid: bij maatregelen om de algemene gezondheid van het volk te bevorderen heeft elkeen belang, wat een reden is om mensen te sensibiliseren of zelfs te verplichten om zekere regelingen bij te treden, zoals inenting tegen allerlei ziekten. Maar het gaat ook verder dan dat.

Naast het vragen van de vrije en bewuste medewerking van het volk aan bijvoorbeeld wereldwijd op touw gezette vaccinatieprogramma's, acht de overheid het ook noodzakelijk om in te grijpen op terreinen waar zij vermoedt te zullen botsen op tegenstand vanwege de 'patiënten' en zo blijken vanwege de overheid programma's op touw gezet te worden waar omtrent het volk helemaal niet wordt ingelicht en waarvan de infertilisatieprogramma's in derdewereldlanden de bekendste voorbeelden zijn.

Mensen worden onvruchtbaar gemaakt, niet alleen zonder dat zij toestemming hebben gegeven maar ook zonder dat naar hun toestemming werd gevraagd en dus buiten het eigen medeweten om en de (niet publiek gemaakte en derhalve eigenlijk ongeldige) verantwoording van de overheid luidt dat de maatregel de honger bestrijdt en dus geschiedt in het belang van de betrokkenen. Mensen worden gevaccineerd buiten het eigen medeweten om, waarbij al dan niet makkelijk determineerbare risicogroepen (mensen die sterven aan het vaccin zelf) niet worden ontzien en de vraag rijst of de boven onze hoofden om aangebrachte 'verbeteringen' ook de verbeteraars zelf niet boven het hoofd gaan, want het valt altijd af te wachten wat de effecten zullen zijn van hetzij de geneesmiddelen die wij 'vrijwillig' slikken, hetzij de ingrepen op ons leven waarvan wij helemaal niet op de hoogte worden gebracht. Het verschil tussen de twee is overigens niet heel groot omdat ook inzake de ingeburgerde geneesmiddelen bezwaarlijk sprake kan zijn van echte vrijwilligheid als diegenen die ze slikken helemaal niet begrijpen hoe ze werken... àls ze al werken.

Het vertrouwen dat vanwege de overheid gevraagd wordt aan de bevolking is niet langer een 'vertrouwen' van zodra het wordt *geëist*: het is dan brute dwang. Weliswaar mogen ouders hun kinderen dwingen tot gehoorzaamheid als men er mag vanuit gaan dat zij het goed voor hebben met hun kroost maar beweren dat een overheid het recht heeft op een dergelijk verregaande vorm van paternalisme betekent niets minder dan het geven van carte blanche aan de dictatuur.

Maar bepaalde mensen doen kennelijk niets liever dan spelen met macht en beslissingen nemen over het lot van anderen: zij spelen niet met de kaarten, met woorden, met duiven of met paarden zoals 'gewone' mensen dat doen: bepaalde mensen zijn dermate blasé dat alleen nog maar het spel met mensenlevens hen kan prikkelen en als atoomwapens een oorlog waarbij zij zichzelf in veiligheid kunnen brengen, onmogelijk maken, rest alsnog het spel met mensenmassa's buiten het medeweten van die mensen om.

De grote Russische romanschrijver Fjodor Dostoevski heeft ons met zijn parabel van de grootinquisiteur van Sevilla geleerd dat het uitgerekend dit is wat bij uitstek de katholieke kerk sinds tweeduizend jaar geheel ongestraft met intussen het derde deel van de wereldbevolking doet: spelen, bedriegen, voorliegen... 'voor het eigen goed van'. Geef de mens brood, beheers zijn geweten, heers over de wereld. De waarheid is, aldus Dostoevski, dat de hogere clerus zelf niet gelooft wat zij aan het volk voorliegt: de bisschoppen liegen bewust, zij vertellen aan het volk dat er een voortbestaan wacht na de dood en zij doen dit om het volk gelukkig te maken; zij menen dat zij met dit bewuste bedrog een offer brengen voor het welzijn van de mensheid.

Maar nieuwe heersers hebben vandaag de fakkel overgenomen van de verouderde religie: nu god dood is en de mens zichzelf tot god heeft uitgeroepen, gaat hij uiteraard door met spel van de zogenaamde 'plaatsvervanger van god op aarde'. Neen, het is niet ondenkbaar dat dit spel gespeeld wordt en de geschiedenis toont

aan dat machtswellustelingen er echt verslingerd op zijn - ten koste van het leven van ontelbaren.⁸³

⁸³ Tekst d.d. 6 april 2020.

27. 'Wij zijn de heersers der aarde'

*"Velen, ook Charles Darwin zelf, vreesden dat de beschaving de natuurlijke selectie grotendeels tenietgegaan had en de evolutie van de soort mens tot stilstand was gekomen. Dringende en dwingende maatregelen waren noodzakelijk. De niet-fitten, de zich ongebreideld voortplantende minderwaardigen, moeten aan banden gelegd worden. Geesteszieken en criminelen moeten afgezonderd worden, van voortplanting uitgezonderd."*⁸⁴ Aldus hebben de 'heersers der aarde' beslist⁸⁵ die met de Verlichting hun intrede deden: zij die zich laten leiden door het licht van de rede; de Bijbel wordt vervangen door de *Encyclopédie*; kennis zal het mensras perfectioneren. *"Wil men bevolking en voedselvoorraad beter op elkaar afstemmen, dan moet ofwel de bevolkingstoename worden afgeremd ofwel moeten de zwakke leden worden geëlimineerd"*, zo zegt Malthus⁸⁶: *"De armenwetten creëren de armen die ze bijstaan."*⁸⁷ van den Berghe schrijft: *"Anderhalve eeuw*

84 Guy van den Berghe, *De mens voorbij*, Meulenhof/Manteau 2009, p. 16.

85 "Wij zijn de heersers der aarde, de koningen van de zee", aldus vangt het refrein aan van een strijdlied uit de nazitijd waarvan het auteurschap verborgen wordt gehouden - in het Duits getiteld: *Der mächtigste König im Luftrevier*. (Zie ook: <https://www.neues-deutschland.de/artikel/8297.wir-sind-die-herren-der-welt.html>)

86 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 122.

87 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 123.

*lang zullen Malthus' populatieprincipe en de politieke consequenties die hij eraan vastknoopte worden overgenomen door sociaaldarwinisten, eugenetici, geleerden, politici en racisten. Met telkens weer de boodschap dat de in sociaal, economisch, intellectueel, biologisch of genetisch opzicht minderwaardigen zich veel sneller voortplanten dan de meerwaardigen. Proletariër versus bourgeois, unfit versus fit, abnormaal versus normaal, jood versus ariër."*⁸⁸ Er is degeneratie maar wie de maatschappij verontreinigen, moeten weggezuiverd worden en in dat proces zullen artsen een hoofdrol spelen.⁸⁹ *"De gezondheidszorg werd steeds centraler georganiseerd, en stukje bij beetje werd de hele westerse maatschappij gemedicaliseerd."*⁹⁰ *"De inenting tegen pokken was de eerste grootschalige, door de staat georganiseerde, succesrijke gezondheidscampagne. Maar de strijd was nog lang niet gestreden. De uit Azië overgekomen cholera richtte vanaf 1830 ware slachtingen aan. Epidemieën golfdan over Europa (...) Er kwamen quarantainemaatregelen, militaire versperringen en medische controles voor wie uit besmet gebied kwam. Eind 18de eeuw voerden enkele Duitse staten een soort medische politie in om epidemieën te bestrijden."*⁹¹ *"Gezondheid werd stilaan een obsessie."*⁹² *"Medici werden steeds vaker betrokken bij*

88 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 125.

89 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 138.

90 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 138.

91 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 140.

92 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 141.

het bevolkings- en gezondheidsbeleid (dalend geboortecijfer, epidemieën).⁹³ "De grote massa werd gemedicaliseerd. In 1883 voerde Bismarck als eerste de verplichte ziekteverzekering in, met artsen in overheidsdienst en gratis behandeling."⁹⁴

Eind 19de eeuw werd in Duitsland een medische identiteitskaart ingevoerd en een ministerie van volksgezondheid opgericht. G. Hoffman schrijft over een medisch utopia in zijn *Moraal van de macht*: *"De bevolking in Hofmanns denkbeeldige staat wordt jaarlijks aan een grondig medisch onderzoek onderworpen. Zieken en gehandicapten worden doorverwezen naar de medische politie; kanker en tbc worden behandeld door middel van 'euthanasie'. Geesteszieken en gehandicapten vormen een te zware economische last en worden van bij de geboorte uitgeschakeld. De mensheid van ellende bevrijd, luidde een aantal jaren later de titel van een ander geschrift van dezelfde auteur."⁹⁵ "In De Toverberg (1924) belicht Thomas Mann het medisch utopia heel wat kritischer. In het sanatorium waar de roman zich afspeelt, een wereld van medische afzondering waarin men in plaats van een foto een röntgenopname van de geliefde koestert, bepalen artsen of iemand ziek is, kan men alleen in naam gezond zijn. Patiënten moeten voortdurend 'temperaturen', krijgen ziekte aangepraat, worden geneeskundig betoerd. Alles is onder medische controle. De zich beaat*

93 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 142.

94 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 142.

95 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 143.

overleverende patiënten worden in fysieke en psychische kabinetten doorgelicht met röntgenstralen en psychoanalyse."⁹⁶

Darwin treedt Malthus bij met zijn strijd om het bestaan en de natuurlijke selectie en hij inspireert Samuel Butler die in 1863 schrijft over de nakende machts-greep van de machines en in 1872 volgt de utopische roman *Erewhon; or, Over the Range*, "een bijna profetische visie waarin zaken als organicisme (de maatschappij als menselijk lichaam), sociaaldarwinisme, artificiële intelligentie, DNAonderzoek en transhumanisme verwerkt zijn of aangekondigd worden."⁹⁷ Men wil liefdadigheid afschaffen die immers de natuurlijke selectie tegenwerkt en "de Franse antropoloog, filosoof en socialist Georges Vacher de Lapouge (1854-1936) stelde voor een grootstad in te richten met gratis alcohol en voorbehoedsmiddelen, een oord waar alle menselijke wrakhout zou aanspoelen en zichzelf in geen tijd te gronde zou richten. In een in 1913 verschenen essay over eugenetica in de oudheid omschrijft Allen G. Roper, een Engels classicus, urbanisering als een nieuw en efficiënt wapen van de natuur **om de unfit door snelle verspreiding van ziekte te elimineren.** Anderen wilden niet aan de maatschappij, maar aan de mens zelf sleutelen. Eigen volk of de soort mens verbeteren door goede geboorten te bevorderen en slechte te beperken: eugenetica."⁹⁸

96 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 143-144.

97 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 145-146.

98 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 153.

*"Het angstbeeld van een op sterven na dood volkslichaam hield in dat de beroepsexpert, de arts, de patriottische plicht had tussenbeide te komen. Slecht functionerende cellen, schadelijke individuen die het staatslichaam verzwakken en uitputten, moeten verwijderd, geëlimineerd, en waar mogelijk voorkomen worden. (...) alle sociaal onaangepasten en ongeneeslijken chirurgisch weggesneden worden, als de zieke appendix uit een gezond lichaam. Wie helen wil, moet soms vernietigen. De bereidheid van staat en arts om tussen te komen groeide. De paradox tussen genezen en doden vervalt als al wie van de norm afwijkt, al wie abnormaal is, als ziektekiem wordt gezien. Het rotte deel wegsnijden wordt een therapeutische noodzaak, een goede daad, een verdienste."*⁹⁹

En dit was reeds lang voor de nazi's in de USA aan de gang: *"Medici (...) zullen een vooraanstaande rol spelen in de eugenetische beweging (...). Begin 20ste eeuw zullen artsen de zuiverheid en gezondheid van de jonge Amerikaanse natie bewaken door alle fysiek en mentaal minderwaardig lijkende immigranten de toegang tot de nieuwe wereld te ontzeggen. Al even vanzelfsprekend zullen ze als selectieheren van de volksgezondheid ijveren voor massale sterilisatie van zwakzinnigen, geesteszieken en criminelen. Zoals ze enkele decennia later, in nazi-Duitsland, mensen zullen selecteren voor sterilisatie, 'genadedood' en gaskamer."*¹⁰⁰

99 Guy van den Berghe, o.c., p. 156.

100 Guy van den Berghe, o.c., p. 156.

*"Eind 19de eeuw al voerden artsen in Duitse kolonies medische experimenten uit op in kampen opgesloten inboorlingen. Ze transplanteerden kankerweefsel, brachten wormen in bij kinderen, infecteerden gezonde mensen. In Duitsland zelf werd toen ook op prostituees geëxperimenteerd, onder meer door Emil Adolf von Behring, de man die de serumtherapie tegen difterie bedacht. Behring spoot mensen in met syfilis in de hoop dat er immuniteit zou ontstaan."*¹⁰¹

De Schotse industrieel en filosoof William Rathbone Greg (1809-1881) schrijft: *"Een samenleving die toelaat en mogelijk maakt dat erfelijk minderwaardigen huwen en zich voortplanten, is ziek. De staat (...) moet drastisch optreden, zoals een tuinier onkruid wiedt om rozen ruimte te geven."*¹⁰² Thomas Henry Huxley (...) stelt in 1893: *"dat de overheid de natuurlijke groei moet leiden en cultiveren, levensomstandigheden verbeteren en 'zwakken en misvormden verwijderen zoals een tuinman de minder goede planten uittrekt'."*¹⁰³ *"Eind 19de eeuw al pleitten sommige artsen en politici voor de „genadedood“ voor ongeneeslijk zieken. Gedaan met leed en pijn, verzorging en kosten. (...) stelde Alfred Jost in 1895. (...) Controle over leven en dood komt aan het sociaal organisme toe. Jost bedacht ook het begrip negativen Lebenswert, dat de rechtvaardiging van medisch gedirigeerde „genadedood“ in zich draagt. Aanvankelijk (...) mochten ongeneeslijken zelf*

101 Guy van den Berghe, o.c., p. 157.

102 Guy van den Berghe, o.c., p. 157-158.

103 Guy van den Berghe, o.c., p. 158.

*kiezen of ze eruit wilden stappen. Maar geleidelijk verschoof de klemtoon naar abnormaliteit, waardeloosheid, kostprijs en gevaar voor de maatschappij."*¹⁰⁴

Reeds Plato (in *De Staat*) bepleit dat paarvorming en voortplanting niet aan het toeval mogen overgelaten worden¹⁰⁵ en in zijn Utopia neemt de grote humanist Thomas Morus (1478-1535) die ideeën over: *"Euthanasie voor terminaal zieken mag, huwelijk en voortplanting zijn rationeel geregeld."*¹⁰⁶ Dit en nog veel meer is voorafgegaan aan het nazisme en pas *"midden jaren 1920 tekent Adolf Hitler in Mein Kampf op dat 'indien men kans zag om slechts zeshonderd jaar lang alle lichamelijk gedegenereerde en geestelijk zieke individuen buiten staat te stellen en de kracht te ontnemen om kinderen te verwekken, men de mensheid niet alleen van een geweldige last zou bevrijden, maar daarmee ook een herstel mogelijk maken zoals men zich heden ten dage bijna niet kan voorstellen'."*¹⁰⁷

Maar Eugenetica bestond dus ook in de VS: onder leiding van de *natavists* werden kruistochten georganiseerd tegen sociale en hygiënische wantoestanden. De mormonen ontrieden het ouderschap aan ongezonde individuen. De profeet Noyes stichtte een commune (*Oneida*) waar mensen wetenschappelijk 'gekweekt' werden door selectie. Op de Indianen, de autochtone Amerikaanse bevolking, werd een genocide gepleegd.

104 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 158.

105 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 160.

106 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 161.

107 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 177.

Racistische wetten werden gestemd. Chinese immigranten werden ervan beschuldigd de builenpest te hebben veroorzaakt die in 1900 uitbrak op Honolulu. In die tijd ontstonden bewegingen zoals *'Clean up America'* die aan geboortebeperking deden en inentingen verplichtten en de *'Race Betterment Foundation'* (gesticht in 1906). In 1905 introduceerde de Amerikaanse psycholoog Goddard een IQ-test om ongeschikte individuen te detecteren: idioten, imbecielen en debielen over wie hij schrijft: *"Al deze waardeloze zielen kosten pakken geld aan de gemeenschap. Ze moeten geïdentificeerd worden en morons moeten gesteriliseerd worden."*^{108 109}

De wetenschap werd gebruikt als legitimatie voor de uitsluiting en de verminking van de armen. De voortplanting van mensen met slechte genen werd gecriminaliseerd en moest sterilisatie onder dwang verantwoorden. De dwangwet van Harry Laughlin uit 1922 stond model voor de nazisterilisatiewet.¹¹⁰ Guy van den Berghe schrijft: *"De Amerikaanse natie moest op wetenschappelijke en legale wijze behoed en gezuiverd worden van mensen van het verkeerde slag. Weinigen vroeger zich af of dat zomaar kon in een democratie, integendeel, velen vonden dat absoluut noodzakelijk. Geen wonder dus dat er onder de dictatuur zoveel*

108 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 231.

109 Tekst d.d. 6 april 2020.

110 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 238.

meer zal kunnen."¹¹¹ Sterilisatie onder dwang werd ingevoerd in Vaud (Zwitserland) in 1928, in Denemarken (1929), in Alberta (Canada) (1928), in British Columbia (Canada) (1933), in Zweden en Noorwegen (1934), in Finland en Danzig (1935), in Estland (1936). *"In Zweden werden in de periode 1935-1976 minstens zestigduizend jonge vrouwen tegen hun wil gesteriliseerd. Mentaal en fysiek gehandicapte vrouwen die niet in staat waren om voor hun kinderen te zorgen, maar ook mensen met een zeer slecht zicht of een 'ongezonde seksuele appetijt."*¹¹²

Eugenetica betekent dat een land zich van zijn *unfits* moet ontdoen en ter verantwoording wordt zelfs de Bijbel erbij gehaald (Exodus 20:5).¹¹³ In de jaren 1920-1930 werd op Amerikaanse handelsbeurzen reclame gemaakt voor eugenetica met waarschuwingen tegen rassenvermenging en degeneratie.¹¹⁴ van den Berghe citeert een redenering die reeds bij Darwin gangbaar was: *"Hoe lang zullen wij Amerikanen, die zo zorgvuldig omspringen met de stamboom van onze varkens, kippen en vee, het ouderschap van onze kinderen aan toeval en 'blind' sentiment overlaten?"*¹¹⁵

Op het door o.m. Winston Churchill bijgewoonde eerste internationaal congres over eugenetica o.l.v. Leonard Darwin op 24 juli 1912 in Londen, uit politicus

111 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 241.

112 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 241

113 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 243

114 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 244

115 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 244-245

Arthur Balfour de volgende kritiek: *"We zeggen dat de fitten overleven. Maar het enige wat dat betekent is dat zij die overleven fit zijn."*¹¹⁶ van den Berghe: *"De blijvende eugenetische bezorgdheid dat 'de biologisch fitten in aantal afnemen door daling van het geboortecijfer' moet volgens de doctrine van natuurlijke selectie verkeerd zijn. Want als families van hoger opgeleiden hun aantal niet op peil kunnen houden, betekent dat natuurlijk niets anders dan dat ze niet fit zijn."*¹¹⁷

Maar de eugenetica radicaliseert: zwakzinnigen worden afgezonderd en gesteriliseerd en huwelijkskandidaten moeten een gezondheidsattest voorleggen.¹¹⁸ En men wil ook de armen weg: *"Een oppervlakkig meevoelend mens geeft de bedelaar een aalmoes; wie dieper meevoelt, bouwt een armenhuis; wie radicaal meevoelt zorgt ervoor dat de bedelaar niet geboren wordt."*¹¹⁹ De Franse eugeneticus Charles Richet die deze sociale selectie bepleit en die zelfs aan pasgeborenen het recht op leven ontzegt, krijgt er in 1917 zelfs de Nobelprijs voor de Geneeskunde voor!¹²⁰ *De Mental Deficiency Act* uit 1913 ontzegt zelfs aan mensen die niet in staat zijn hun zaken fatsoenlijk te regelen het recht op vrijheid.¹²¹

116 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 245

117 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 245

118 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 246

119 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 248

120 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 249-250

121 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 253

"Tien jaar later [in 1926] zal politieke agitator Adolf Hitler in het korte nawoord bij Mein Kampf schrijven dat 'een staat die zich in het tijdperk van de rassenvergiftiging aan de verzorging van de beste elementen van zijn ras wijdt op een goede dag meester moet worden over de aarde'".¹²² En daar weerklinkt het Nazi-strijdlied:

"De machtigste koning van storm en van wind/is de arend geweldig en groot./De vogels zij sidderen en beven van angst/voor zijn snavel en klauwende poot./Als de leeuw verheft zijn gebrul des nachts/dan verschrikt hij de dieren ter wereld./Ja, we zijn de heersers der aarde, de koningen van de zee./Tiralala, tiralala, tiralala, tiralala, hoi hoi./Ja, we zijn de heersers der aarde, de koningen van de zee."¹²³

Er is kritiek op de verregaande manipulatie van het volk, onder meer in *Brave New World* van Aldous Huxley (1894-1963) maar men blijft pleiten voor eugenetica, rassenhygiëne, sterilisatie en vandaag is dat consumptie-eugenetica geworden, een 'kind op maat', genen tegen woekerprijzen, 'egg freezing service', 'create your own genetically healthy child online' of de stunt van de eerste mannelijke zwangerschap.¹²⁴

122 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 254

123 <https://www.neues-deutschland.de/artikel/8297.wir-sind-die-herren-der-welt.html>

124 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 339-340

Maar het gaat gestaag richting staatsinmenging: *"Op termijn kunnen trends in de gezondheidszorg, zoals de uitbreiding van genetische testen tot de hele bevolking en de alarmerende kosten-batenanalyses, tot meer centraal gestuurde eugenetica leiden. Biomedisch onderzoek en supervisie worden almaar grootschaliger, met steeds meer staatsinmenging."*¹²⁵ Met alle gevolgen vandien: *"De Franse bioloog en geneticus Jacques Testart (...) verzette zich tegen bepaalde vormen van onderzoek omdat hij ervan overtuigd was dat ze tot nieuwe eugenetica zouden leiden. Hij (...) wijst erop dat eugenetica steeds meer in dienst komt te staan van het liberalisme en dat de tijd niet ver meer af is dat mensen geselecteerd zullen worden op concurrentievermogen."*¹²⁶

Uit deze uitweiding moge blijken dat in de menselijke zoektocht naar het goede beheer van de aarde, abberaties altijd al van de partij zijn geweest en dat de hypothese dat de huidige pandemie hier op de een of andere manier mee te maken heeft, allerminst moet beschouwd worden als een complottheorie maar veeleer als een reële mogelijkheid.¹²⁷

125 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 341

126 Guy van den Berghe, *o.c.*, p. 342

127 Tekst d.d. 7 april 2020.

28. *Corona en het einde van de vrijheid*

Naar aanleiding van de golf van terreuraanslagen die van elke mens de rust stal en hem in de plaats opzadelde met een toestand van onzekerheid welke de aanhoudende dreiging van de dood begeleidt, werden alom ter wereld veiligheidsmaatregelen getroffen welke gebaseerd zijn op wantrouwen omdat zij nu eenmaal niet efficiënt kunnen zijn als zij er niet van uitgaan dat iedereen een potentiële terrorist is. Maar in het kielzog van de als noodzakelijk voorgestelde veiligheidsmaatregelen kwam er naast het gevaar van terreur heel ongewenst doch onafwendbaar een secundaire dreiging, namelijk die van de verdachtmaking.

Waar nu de terreurdreiging de natuurlijke dreiging van de dood heel dichtbij bracht om de kwetsbaarheid van de mens te onderstrepen, bracht de tweede dreiging - die van de verdenking - een zekere kwetsbaarheid van de burger aan het licht: terwijl eertijds quasi niemand werd verdacht van kwaad, stond voortaan niemand nog buiten verdenking met betrekking tot eventueel kwaad of kwaad dat door hem gepleegd *kon* worden in de toekomst. En terwijl iedereen zich kan assureren tegen kwaad dat hem in de toekomst kon worden aangedaan, is niemand in staat om zich te verzekeren tegen de verdenking dat hijzelf in de toekomst kwaad zou kunnen plegen omdat, tragisch genoeg, de onafwendbaarheid van die verdenking de betekenis heeft van een noodzaak.

Het spoor van de enkele door de terreur gemaakte slachtoffers is niets vergeleken bij het spoor van angst en dreiging dat aanleiding gaf tot maatregelen die het bestaan van alle overlevenden van de aanslagen voor- goed aan banden hebben gelegd. Zij die alsnog ont- kwamen aan de kogels en de bommen werden met an- dere woorden van hun rust beroofd en zij leven voort- aan nimmer zonder de vrees van wat ook hen gebeur- lijk nog te wachten staat. Maar vandaag rust de verden- king niet zozeer op terroristen en het zijn ook niet de veiligheidsmaatregelen van eigen makelij die de bur- gers treffen: het kwaad van heden is de pest die immer toeslaat als de welvaart groot is, het land in vrede rust en de kracht van het leven zich in alle vrijheid uitstrekt over de gehele aarde.

Het kwaad dat heden door de wereld waart, is gekend van in de vroegste tijden en doemt ook op in sagen en legenden die wij in tijden van gezondheid en van kracht voor onnozel en lachwekkend houden: het leven bloeit en van de dood is nergens sprake. De nacht valt en de mensen slapen maar de zoete dromen worden aangetast door bijna onhoorbare geruchten: in de zer- ken in hun kerkers onder de Karpaten waarvan de wan- staltige vormen altijd al onheil hebben verraden, ont- waken vleermuizen: de tijd van de vampieren is weer daar, de bloeddrinkers die zich bezatten aan de levens- kracht, het ganse volk tenslotte levenloos achterlatend.

Onzin, waarde lezer? Kijk nu door het raam naar bui- ten: gij ziet niets dan lege straten. En op het scherm, het is geen fictie: massagraven. Want de mensen, zij

vallen heden zoals vliegen. Hier, bij onze burens, overzee en aan de andere kant van deze ongedroomde aarde. De terreur die zonder dat het echt tot ons wil doordringen, reeds een nieuw tijdperk heeft ingeluid, ontspringt aan de boosheid van een geest die zich bedient van ontelbare onooglijke microben die elke levende cel van ieder wezen op de aarde binnendringen en naar hun hand zetten.

Edoch, nog erger dan de slachting die het virus aanricht, is het navenante angstspoor dat met voorzorgsmaatregelen elke beweging controleert, verlamt en speent van vrijheid. Maar het mysterie is dat de gevangenschap die daaruit volgt, in wezen aan de hele plaag *voorafgaat*.

Bedenk immers dat deze pandemie een spook is - maar: *true is what works*. Een griep die tot op heden minder doden maakte dan de seizoensgriep die ons telkenjare aandoet. Gewoonlijk ziekten de mensen uit in het eigen bed en als zij hoogbejaard waren en aangetast door vele kwalen, stierven zij niet zelden en werden zij begraven op het kleine kerkhof van hun eigenste parochie. Edoch, als de vrijheid van de wereld ongehoord uitbundig woekert, ontwaakt een aloude natuurwet die ervoor zorgt dat zij zichzelf de das omdoet: er is helemaal geen pest, geen pandemie, geen epidemie maar de perceptie zorgt er wel voor dat zij als spook alsnog ons leven in de quarantaine plaatst en ketent in ons eigen kot.

Doordat wij heden in paniek de zieken naar klinieken in de steden loodsen, lijkt het wel alsof hun aantal niet te tellen is. De stervenden liggen niet langer verspreid elk in hun eigen bed maar een massapsychose maakt dat wij hen samendrijven op gigantische zalen in de valse rust van het bezwerende gezoem van allerlei elektronische apparaten. Dezelfde zieken die eertijds heel ongemerkt in het eigen bed het leven lieten, drommen zich nu samen en in de hospitalen stapelen zich lijken op, zij worden dodenhuisen, massagraven. Het theater van de televisie, de jacht op nieuwssensatie, het winstbejag van farmareuzen, het op de loer liggen van kersverse dictaturen en verdwaaldheid van de menselijke soort in de labyrinten van vermaak en spel, zwingen de carrousel danig aan dat het ganse mensdom in die alles verzwelgende dronkenschap valt en pas als het uit het delirium zal ontwaken, zal zien hoe het aan de slang gelijk was die in de eigen staart bijt.

Geen vrijheid meer en geen soelaas: hoe gesofisticeerd hoogdravend de cultuur ook verder schrijdt: de werkelijkheid van de dood zal voortaan nimmer weggemoffeld kunnen worden, de geest is immers uit de fles en de kennis van de boom van goed en kwaad is even onomkeerbaar als de tijd: wat eenmaal is geweten, kan nimmer worden ongedaan gemaakt. De vrijheid zal onder de controle die het leven alom terroriseren zal, voorgoed verdwijnen en deze dwang verslindt uiteraard ook goed en kwaad. *Brave new world*, van fictie naar feit.

29. *"Een op winst beluste industrie die er alleen maar baat bij heeft als wij geloven ziek te zijn"*

Meer dan 2500 jaar geleden schreef Herakleitos van Efeze: *"De geneesheren, die snijden en branden, doen er hun beklag over, dat ze geen waardige beloning ontvangen, terwijl ze hetzelfde bewerkstelligen als de ziektes."* Dat laatste heeft de moderne filosoof Ivan Illich herhaald in zijn *'Grenzen aan de geneeskunde'* waarvan de ondertitel luidt: *'Het medisch bedrijf - een bedreiging voor de gezondheid?'* - een rapport uit 1975 waarover toentertijd de Volkskrant schreef: *"Het medisch bedrijf heeft van pijn, ziekte en dood een technisch probleem gemaakt. Niemand heeft dit briljanter aan de kaak gesteld dan Ivan Illich."* Zijn openingszin herinnert aan de menselijke contrateleologie uit de Helleense tragedies: *"Het medisch bedrijf is langzamerhand een grote bedreiging van de gezondheid geworden."*¹²⁸ en meteen legt Illich ook uit waarom dit het geval is: de gezondheidszorg wordt gesponsord door machtige bedrijven die vooral op winst uit zijn en daaruit volgt een vertrouwenscrisis. De gezondmaking van de geneeskunde is derhalve vooreerst een politieke

¹²⁸ Ivan Illich, *Grenzen aan de geneeskunde. Het medisch bedrijf - een bedreiging voor de gezondheid?* Het Wereldvenster, Baarn 1978. (Oorspronkelijke titel en uitgave: *Medical Nemesis - The Expropriation of Health*, Marion Boyars, Londen 1975).

zaak. *"In de loop van de vorige generaties heeft het monopolie van de gezondheidszorg zich ongelimiteerd kunnen uitbreiden en heeft dit onze vrijheid met betrekking tot ons eigen lichaam aangetast."*¹²⁹ Wij zijn met andere woorden ook op het gebied van de gezondheidszorg onze autonomie aan het verliezen en dat is geen goede zaak voor onze gezondheid. *"Een gezondheidspeil kan slechts dalen als overleving voorbij een zeker punt gaat afhangen van de heteronome (anders gerichte) regulatie van de homeostase van het organisme."*¹³⁰ Zoals een teveel aan verkeer onze mobiliteit in de weg staat, een teveel aan onderwijs ons verhindert om zelf te leren en een teveel aan communicatie alleen maar voor verwarring zorgt, zo ook bedreigt overdreven medicalisering onze gezondheid: zoals zoveel sectoren in onze industriële samenleving wordt ook de geneeskunde antiproductief - alleen de industrie wordt hier beter van. Wij moeten het vermogen herwinnen om zelf voor onze gezondheid te zorgen in plaats van die in handen te geven van **een op winst beluste industrie die er alleen maar baat bij heeft als wij geloven ziek te zijn** en pillen slikken.

Over de illusie van doelmatige doktershulp geeft Illich het voorbeeld van de aanpak van epidemieën: *"Een bestudering van de evolutie van ziektepatronen levert als bewijs op dat artsen in de laatste honderd jaar epidemieën niet sterker beïnvloed hebben dan priesters in vroeger tijden. Epidemieën kwamen en gingen, door*

129 Ivan Illich, *o.c.*, p. 12.

130 Ivan Illich, *o.c.*, p. 13.

beiden verwenst, maar door geen van beiden beïnvloed. Ze zijn even ongevoelig voor de rituelen die in medische klinieken uitgevoerd worden, als voor die welke bij religieuze altaren gebruikelijk waren. Het is wellicht nuttig een bespreking van de toekomst van de gezondheidszorg met de erkenning van dit feit te beginnen."¹³¹ Waar vroegere ziekteverwekkers verdwijnen, komen er andere in de plaats, onder meer door artsen en medicijnen veroorzaakte letsels bij weerloze patiënten.¹³²

Waar vroeger de geneeskunde de helende werking van de natuur probeerde te versterken, werkt ze vandaag de natuur steeds vaker tegen in de beknotting van de natuurlijke vruchtbaarheid, de onderdrukking van de natuurlijke afweer, het wegnemen van de alarmerende pijnsignalen, het verdoven van de natuurlijke rouw of empathie, kortom: het manipuleren van leven en dood op bestelling.¹³³

In 1975 schreef Illich over een beginnende trend om zoveel mogelijke mensen in ziekenhuisbedden te krijgen als "*(...) de nieuwerwetse voorliefde voor ziekenhuisverzorging die kapitalen kost*"¹³⁴ en over een geneesmiddeleninvasie: "*Elke cultuur heeft haar vergiften, medicijnen, placebo's en de rituele entourage voor de toediening ervan. (...) Krachtige medicamenten (...) doen de gezondheid gewoonlijk meer kwaad dan goed*

131 Ivan Illich, *o.c.*, p. 21.

132 Ivan Illich, *o.c.*, p. 26-44.

133 Ivan Illich, *o.c.*, p. 45.

134 Ivan Illich, *o.c.*, p. 58.

en scheppen uiteindelijk een nieuwe attitude waarin het lichaam gezien wordt als een machine die met schakelaars bediend kan worden."¹³⁵ Er ontstaat een overconsumptie van geneesmiddelen waarvan de (woeker)prijzen bepaald worden door de vrije markt en mensen worden van voor hun geboorte tot patiënten gemaakt waardoor zij hun zelfstandigheid verliezen.¹³⁶ Daarentegen: *"Voor een groot aantal ziektebeelden geldt dat degenen die weinig of geen behandeling krijgen, waarschijnlijk het snelst weer beter worden. 'Voor een zieke', zei Hippocrates, 'is het minste het beste' (...): hem aan het verstand brengen dat hij met zijn kwaal moet leren leven, (...) voor hem doen wat grootmoeder zou hebben kunnen doen en voor het overige de natuur haar gang laten gaan.*"¹³⁷

Illich klaagt ook de trend aan om ouderen in instellingen onder te brengen: *"Het sterftecijfer in het eerste jaar van opneming is duidelijk hoger dan het cijfer van diegenen die in hun eigen vertrouwde omgeving blijven. Scheiding van het eigen huis is van invloed op het ontstaan van ernstige en fatale ziekten. (...) Afhanke-lijkheid is altijd pijnlijk en dat geldt in versterkte mate voor ouden van dagen."*¹³⁸ Hoe rijker de maatschappij, hoe vaker armen uitgestoten en opgesloten worden.¹³⁹

135 Ivan Illich, *o.c.*, p. 72.

136 Ivan Illich, *o.c.*, p. 88-89.

137 Ivan Illich, *o.c.*, p. 91.

138 Ivan Illich, *o.c.*, p. 95.

139 Ivan Illich, *o.c.*, p. 95.

En dan zijn er nog de stigmata. Naast de stigmata 'geneeslijk' en 'ongeneeslijk' is er nu ook een derde stigma: wie 'slechte genen' heeft, kan veroordeeld worden om een promotie te mislopen of zelfs om niet geboren te worden.¹⁴⁰ Op grond van medische parameters zoals bloeddruk- en cholesterolwaarden wordt de levensverwachting voorspeld en wordt men aan levenslange medische behandelingen onderworpen terwijl de waarde van die voorspellingen enkel van statistische aard is en behandelingen gebeurlijk voor heel wat mensen rampzalig zijn. Er wordt abstractie gemaakt van de schadelijkheid van medische test zoals radiografieën en ook de bijwerkingen van therapieën worden geminimaliseerd. Alleen al tijdens het wachten in de muffe wachtkamer van de arts kan men geïnfecteerd worden met een nieuwe plaag. Preventieve gezondheidsprogramma's worden dwingend omwille van het 'algemeen belang'.

"Het hoogtepunt van de behandeling is de dodendans om de stervende patiënten. (...) In de bedden liggen patiënten die niet levend en niet dood zijn. De bezwevende dokter ziet zichzelf als een crisisleider. Op listige wijze arrangeert hij voor elke burger in zijn stervensuur een kennismaking met de verdovende maatschappijdroom van oneindige macht. Zoals elke crisisleider van een bank of een staat ontwerpt hij destructieve strategieën en laat hij hulptroepen aanrukken die, omdat ze zo nutteloos zijn, alleen maar een belachelijke indruk maken. Op het laatste moment belooft hij elke

140 Ivan Illich, o.c., p. 103.

patiënt dat recht op absolute voorrang waarvan de meeste mensen denken dat ze er veel te onbelangrijk voor zijn."¹⁴¹ De angst om te sterven zonder de aanwezigheid van een dokter illustreert de onderworpenheid aan de nieuwe religie. De mens gelooft zelf niet te kunnen sterven, hij wil zich door een specialist laten doen.¹⁴²

De arts zal nooit toegeven niets meer te kunnen doen: de kwakzalverij van weleer werd vervangen door het placebo.¹⁴³ *"Medische behandelingen worden zwarte magie als ze, in plaats van zijn zelfgenezingspotentieel te mobiliseren, van de zieke een willoze, niet begrijpende voyeur maken van zijn eigen behandeling. Medische behandelingen verkeren in een ziekenreligie als ze uitgeoefend worden als rituelen die de verwachting van de zieke geheel richten op de wetenschap en de dienaren ervan, in plaats van hem aan te moedigen een poëtische interpretatie te zoeken voor de moeilijke situatie waarin hij verkeert, of een bewonderenswaardig voorbeeld te vinden in een of andere persoon (...) die leerde te lijden. Medische behandelingen verergeren de ziekte door morele degradatie als ze de zieke in een professioneel milieu isoleren, in plaats van de gemeenschap te leren waarom zij veel meer sociaal begrip moet opbrengen voor zieke mensen. Magische verwoesting, religieus letsel en morele degradatie, veroorzaakt onder het voorwendsel van een biomedisch in-*

141 Ivan Illich, *o.c.*, p. 110-111.

142 Ivan Illich, *o.c.*, p. 116-117.

143 Ivan Illich, *o.c.*, p. 122.

*grijpen, zijn alle hoogst belangrijke mechanismen in de sociale iatrogenese. Ze worden door de medicalisering van de dood samengesmolten."*¹⁴⁴

Ivan Illich spreekt inzake de geneeskunde over het *"nieuwe priesterschap"* dat ontstond met de Franse Revolutie. Artsen vervangen de liefdadigheidswerkers en zij verdienen aan de zieken die louter technisch benaderd worden zoals te repareren uurwerken. De aandacht van de geneeskunde verschuift van de *zieke* naar de *ziekte* en het ziekenhuis wordt een waar museum van veelsoortige plagen en een plek voor onderwijs. Vandaag is *"de samenleving een kliniek geworden, alle burgers zijn patiënten geworden van wie de bloeddruk voortdurend in de gaten wordt gehouden en geregeld, om 'binnen' de normale begrenzing te vallen."*¹⁴⁵ De ziekte wordt tot een instrument van klasseoverheersing. *"De man met de universitaire studie en de bureaukraat worden op die manier, in de behandeling die hij verstrekt, hun dokters collega's, terwijl de arbeider gedwongen wordt de plaats in te nemen van een slaaf die de taal van zijn meester niet spreekt."*^{146 147}

144 Ivan Illich, *o.c.*, p. 129.

145 Ivan Illich, *o.c.*, p. 181.

146 Ivan Illich, *o.c.*, p. 187.

147 Tekst d.d. 9 april 2020.

30. Ivan Illich over Intensive Care: invaliderende afhankelijkheid is de moderne armoede

*"Het beeld van een natuurlijke dood", zo schrijft Ivan Illich, "een dood die komt onder medische zorg en ons in goede gezondheid en op hoge leeftijd treft, is een vrij recent ideaal. (...) De geschiedenis van de natuurlijke dood is de geschiedenis van de medicalisering van de strijd tegen de dood."*¹⁴⁸ In de vroege middeleeuwen dansten de (heidense) levenden op het kerkhof met de doden in het teken van de vreugde van de hernieuwing van het leven. Met Elckerlyc verzelfstandigt de dood als één van de vier 'uytersten van den mensch' (zijnde: de dood, het oordeel, de hel en de hemelse glorie). Dan komt de burgerlijke dood: wie rijk zijn, betalen om de dood op afstand te houden tot helemaal op het einde van een gezond en actief leven en in dezelfde beweging wordt bij de bourgeoisie het ideaal van de 'jeugd' in het leven geroepen en de vermaledijde 'oude snoeper' van weleer (de rijke oudere man met zijn jonge maîtresse) wordt voortaan benijd. Dan verandert de dood die eerst Gods roep was, dan een natuurlijke gebeurtenis, een natuurkracht en een ontijdige gebeurtenis, in *"het resultaat van specifieke ziekten die door de dokter werden vastgesteld."*¹⁴⁹ De mythe ontstaat dat de dokter macht heeft over de dood en dat bepaalt dan ook

148 Ivan Illich, *o.c.*, p. 191.

149 Ivan Illich, *o.c.*, p. 212.

zijn status. De plattelandsdokter van de middenklasse die hem goed kon betalen, stamt af van de vroegere legerarts: brute en door elkeen gewantrouwde heelmeeesters die *"dank zij hun reputatie onder veteranen van de napoleontische oorlogen, patiënten kregen."*¹⁵⁰ Dan kwam het recht op medische verzorging van de wieg tot het graf en was het (volledige gemedicaliseerde) ideaal de natuurlijke dood (in tegenstelling tot de abnormale dood ingevolge ziekte, geweld of allerlei stoornissen) een plicht van de samenleving tegenover elke burger. Om de natuurlijkheid van de dood te verzekeren moet er een dokter aan het sterfbed staan. Het recht werd een plicht: de dwang van 'iedereen levenslang patiënt'. Waar iemand voortijdig sterft, wordt een heksenjacht geopend naar *"iemand (...) die een medische ingreep op onverantwoordelijke wijze heeft uitgesteld of verhinderd."*¹⁵¹ En tenslotte is er *"de dood onder intensive care."* Onze maatschappij bant de dood en voert een kruistocht tegen al zijn verschijningsvormen maar in onze geïndustrialiseerde samenleving wordt de dood in het ziekenhuis geconsumeerd. Illich spreekt over een imperialistische inmenging en over een beroving van onze traditionele opvatting over wat de dood is. *"In plaats van de vaardigheid van de mensen om voor zichzelf te zorgen te ontwikkelen, prediken ze [de nieuwe verpleegsters en de dokter die denken dat ze het beter weten] de ideale ziekenhuisdood [die geconsumeerd wordt]."*¹⁵² *"Tegenwoordig is de man die*

150 Ivan Illich, *o.c.*, p. 212-213.

151 Ivan Illich, *o.c.*, p. 214-219.

152 Ivan Illich, *o.c.*, p. 222.

het best beschermd is tegen het feit dat hij zijn eigen sterven gaat regelen, de patiënt in een kritieke toestand. De samenleving beslist, door middel van het medisch systeem, wanneer en na welke vernederingen en verminkingen hij zal sterven. De medicalisering van de samenleving heeft een eind gemaakt aan het tijdperk van de natuurlijke dood. De westerse mens heeft het recht verloren om de leiding over zijn eigen sterven in de hand te houden. Gezondheid, of de autonome macht om z'n eigen boontjes te doppen, is totaal verbeurd verklaard. De technische dood heeft het van het sterven gewonnen. De mechanische dood heeft alle andere manieren van sterven overwonnen en vernietigd."¹⁵³

In een voetnoot geeft Ivan Illich nog een prachtige illustratie van het autonome sterven uit Brillat-Savarin, *Méditation XXVI, de la mort*, in *Physiologie du gout*:

"Brillat-Savarin verzorgde zijn 93 jaar oude tante toen ze stervende was. 'Ze was nog volkomen bij haar posities en men zou beslist niet gemerkt hebben dat haar einde naderde, als ze niet haar eetlust verloren had en zwakker was gaan spreken. "Ben je daar, neef?" "Ja, tante, ik ben tot uw dienst en het lijkt me een goed idee als u een glas van die heerlijke oude wijn drinkt." "Ja, graag, m'n vriend, een glas wijn gaat er altijd wel in!" Ik liet haar een half glas van mijn beste wijn drinken.

153 Toen Ivan Illich *Medical Nemesis* schreef, kende men euthanasie alleen nog maar als praktijk in primitieve culturen of als de 'genadedood' onder het nazisme terwijl het vandaag de nieuwste vorm van sterven wil worden.

Ze kikkerde onmiddellijk op, en terwijl ze haar eens zo mooie ogen op me richtte, zei ze: "Dank je voor die laatste gunst. Als je ooit zo oud wordt als ik, zal je zien dat de dood even noodzakelijk wordt als slaap." Dat waren haar laatste woorden. Een half uur later was ze voor altijd ingeslapen."^{154 155}

154 Ivan Illich, *o.c.*, p. 225, voetnoot 66.

155 Tekst d.d. 10 april 2020.

31. Dood en verrijzenis

Over het klassieke denken in termen van oorzakelijkheid schreef de grote Schotse filosoof David Hume dat causaliteit in feite te herleiden is tot de 'wet der gewoonte'. Als het regent, wordt de straat nat, zo hebben wij altijd al ervaren, en daaruit besluiten wij dat de regen het nat worden van de straat veroorzaakt. Wij zijn eraan gewend geraakt dat het tweede op het eerste volgt en daaruit besluiten wij dat het eerste, het tweede *veroorzaakt* terwijl het enige wat we ervan weten, is, dat het erop volgt. We redeneren primitief, we zoeken een (boze) geest achter een banaal feit, we induceren een 'oorzaak', we veralgemenen, we zondigen tegen de elementaire logica.

Wie geloven dat achter elk kwaad een kwaad opzet zit ofwel een dader, steunen daarbij op de eigen ervaring dat men aan anderen kwaad kan berokkenen, maar zij projecteren het morele op het natuurlijke, zoals ook de primitieven doen waar zij onweer, tegenslag, ziekte en dood toeschrijven aan boze geesten en aan goden. Alvast wie geloven in het bestaan van de vrije wil, beweren dat men inzake schade onderscheid moet maken tussen als zodanig door iemand bedoeld nadeel en schade ingevolge gebeurtenissen die op generlei wijze doelen kunnen stellen.

Of een epidemie of een pandemie het opzet koestert om de menselijke bevolking op aarde uit te dunnen, is

in dit licht een helemaal niet zo makkelijk te beantwoorden vraag. Als bijvoorbeeld de Chinezen, de Amerikanen of ISIS achter de pandemie zitten, is er, althans volgens de gelovers in de vrije wil, inderdaad kwaad opzet in het spel en zij veroordelen wie geloven dat hier bijvoorbeeld Gaia aan het werk is om de overbevolking te bestrijden of te bestraffen. Nochtans bestaat er zoiets als een onpersoonlijke bedoeling of althans geloven wij die in bepaalde gebeurtenissen te herkennen.

In levende organismen waarvan we niet kunnen zeggen dat ze een persoon zijn, is een homeostase werkzaam, een *streven* naar evenwicht. Over gassen, die toch ook geen personen zijn, zeggen wij dat zij ernaar *streven* om zich in de ruimte te verspreiden, water *zoekt* het diepste punt, licht *breekt* op die manier dat het zo weinig mogelijk hinder ervaart van het midden waar het doorheen moet, massa's *trekken elkaar aan*, eenparig bewegende lichamen *willen* hun beweging handhaven en virussen dringen in onze cellen naar binnen omdat ze zich *willen* voortplanten. Alle dingen lijken in staat te zijn om te willen maar David Hume indachtig moet men hier opmerken dat wijzelf het zijn die deze wil in de dingen leggen, zoals we ook oorzaken in gebeurtenissen projecteren. Maar wat dan gezegd van onze *eigen* wil?

Geldt wat wij over al het andere zeggen dan ook niet voor onszelf? Is ook onze eigen wil niet een illusie zoals sommige hedendaagse onderzoekers beweren op grond van de vaststelling dat wij reeds onbewust be-

slist hebben om een bepaalde beweging te maken op het ogenblik dat het in onze gedachten komt om dit te doen?

Een pandemie wil helemaal niets, het zijn wijzelf die aan de pandemie een wil toekennen. En toch kunnen wij niet ontkennen dat de pandemie een zekere richting uitgaat *alsof* zij een bedoeling had, net zoals de steen, het water en het levend organisme.

Als wij de bewering van David Hume ernstig nemen, dat er geen causaliteit bestaat doch slechts de wet der gewoonte, en daaruit volgend, dat ook de wil slechts een projectie is, dan blijkt elk verschil weg te vallen tussen de menselijke vrije wil en die van stenen, water, virussen of naar homeostase strevende organismen. Of andersom: als wij over onszelf alsnog beweren dat we iets kunnen willen, dan mogen wij dat ook zeggen over stenen, water en een virus. En dan mogen we ook zeggen dat een pandemie een wil heeft. Derhalve is de volgende vraag terecht: wat wil een pandemie?

Ongeveer een eeuw geleden ontstond een nu al geruime tijd op het achterplan geraakte wetenschap genaamd dieptepsychologie bij voornamelijk Jung, Adler en Freud. Meer bepaald Carl Gustav Jung ontdekte het zogenaamde collectief onbewuste met de archetypen, de legenden en de mythen die de ziel van een cultuur uitmaken en die in een heel bijzondere relatie staan tot onze zogenaamde rationele kennis. Ware het nu te ver gezocht indien men inzake het verloop van epidemies zou wijzen op de mogelijke betekenissen met betrek-

king tot de levenscyclus van legendarische vampieren in wie deze ziekten als het ware verpersoonlijkt worden? Hoe dan ook was het de ervaring van vele millennia welke vorm gaf aan de inhoud van de betrokken legenden terwijl wetenschap per definitie kennis is die uit de ervaring stamt, opgedaan doorheen de eeuwen in de echte wereld of, waar die niet voorhanden was, in de namaakwerelden van de laboratoria.

Het is niet helemaal exact wat we hier vertellen maar laten wij eens aannemen dat vampieren, net zoals virussen, ontstaan noch vergaan: zij staan daarentegen op geregelde tijdstippen op uit een schijndood om zich te vernieuwen, om zich voort te planten, wat zij doen door zich te bezatten aan het bloed van hun onvrijwillige gastheren op wie zij parasiteren. Een virus is altijd een gans legioen, nochtans onder het bevel van een enkele 'geest' die, zoals verpersoonlijkt in de bijen- of een mierenkoningin, de hele zwerm coördineert en die bepaalt wanneer het ogenblik gekomen is om toe te slaan of om zich weer terug te trekken. In de middeleeuwen werd het ophouden van de pest in Gent toegeschreven aan de heilig Macharius en of het daar om een wonder ging, is voor discussie vatbaar maar alvast bleek de pest zich in een mum van tijd teruggetrokken te hebben, even plotseling als ze verschenen was.

Tegen de aanval van een bacil of van een virus is geen kruid gewassen en waar men zich alsnog beschermt door deze boosdoeners om de tuin te leiden, vinden zij er alras iets op en dan zeggen wij dat zij resistent geworden zijn, dat zij zich gemuteerd hebben of dat zij

zich onderling tot nieuwe en krachtiger vormen hebben verbonden. Net zoals vampieren overbruggen virussen grote afstanden wereldwijd en in geen tijd; muren, gebergten of zeeën vormen geen obstakels voor hun zwerftochten en net zoals de mensen dat doen met hun vee, slachten zij hele bevolkingen af om zich te voeden en te vernieuwen tot de verzadiging is ingetreden en zij weer verdwijnen - voor een onbepaalde tijd. Meer weet men daar kennelijk nog niet over en vandaar weze het herhaald wat Ivan Illich er in 1975 over zegde:

"Een bestudering van de evolutie van ziektepatronen levert als bewijs op dat artsen in de laatste honderd jaar epidemieën niet sterker beïnvloed hebben dan priesters in vroeger tijden. Epidemieën kwamen en gingen, door beiden verwenst, maar door geen van beiden beïnvloed. Ze zijn even ongevoelig voor de rituelen die in medische klinieken uitgevoerd worden, als voor die welke bij religieuze altaren gebruikelijk waren. Het is wellicht nuttig een bespreking van de toekomst van de gezondheidszorg met de erkenning van dit feit te beginnen."^{156 157}

156 Ivan Illich, *Grenzen aan de geneeskunde. Het medisch bedrijf - een bedreiging voor de gezondheid?* Het Wereldvenster, Baarn 1978, p. 21. (Oorspronkelijke titel en uitgave: *Medical Nemesis - The Expropriation of Health*, Marion Boyars, Londen 1975).

157 Tekst d.d. Pasen 2020.

32. *Honger*

Zoals hoger gezegd, blijkt in weerwil van de oude personalistische opvattingen over de vrije wil, een onpersoonlijke wil alom werkzaam: gassen *willen* zich verspreiden, water *zoekt* de diepte, licht *breekt* zodanig dat zijn voortplanting minimaal gehinderd wordt, massa's *trekken elkaar aan*, de kompasnaald *zoekt* het noorden, lichamen *willen* hun traagheid handhaven, virussen contamineren cellen omdat ze zich *willen* voortplanten, levende organismen *streven* naar evenwicht en de soort *wil* overleven. En wat hiervan gedacht:

*"In voedselarme tijden baren vrouwen meer meisjes dan jongens (...). Het steunt de hypothese dat diersoorten, en dus de mens, het geslacht van hun jongen aanpassen aan de omstandigheden. Bij ondervoeding planten mannetjes zich minder makkelijk voort dan wijfjes, zodat een populatie er baat bij heeft vrouwelijk nageslacht te bevoordelen. Hoe dat gaat, is onbekend."*¹⁵⁸ En hiermee zijn we beland bij het volgende hoofdstuk in de geschiedenis van elke epidemie: de honger.

Van de bijna acht miljard aardbewoners lijden vandaag een miljard mensen honger en dagelijks sterven vierentwintigduizend mensen van honger waarvan 90 percent sterft door chronische ondervoeding en 10 percent door

¹⁵⁸ <https://www.standaard.be/cnt/h33ohd2h>

acut voedseltekort.¹⁵⁹ Op de wereldkaart is de hongersnood het grootst in het zuidelijke deel van de wereld en dan vooral in Afrika, In India en buurlanden maar ook nog in Jemen, Noord-Korea en Mongolië.¹⁶⁰ En uitgerekend dat zijn ook de gebieden waar het geboortecijfer het hoogste is.¹⁶¹ Maar daaruit besluiten dat de honger daar veroorzaakt wordt door overbevolking, is fout: honger is daar waar onrecht heerst en waar geen sociale zekerheid bestaat: het kroost verzekert er de oude dag.

In de jongste vijftig jaar werden naast Nood-Korea en Bihar in Indië vooral Afrikaanse landen getroffen door de honger: Biafra, de Sahel, Ethiopië en de Hoorn van Afrika, Somalië, Zuid-Soedan, Zimbabwe, Darfoer, Niger, Noordoost-Nigeria en Jemen. De laatste Russische hongersnood, in de Oekraïne, de 'holodomor' met zeven miljoen doden, dateert van 1933 en in China vielen in 1928-1929 nog tien miljoen hongerdoden. Maar ook West-Europa kende tijden van grote hongersnood.¹⁶²

In 1815 was er de grootste gekende vulkaanuitbarsting in de geschiedenis, meer bepaald op het eiland Soem-

159 <https://nl.wikipedia.org/wiki/Ondervoeding>

160

<https://www.welingelichtekringen.nl/samenleving/580659/kaart-waar-is-er-honger-in-de-wereld.html>

161

https://nl.wikipedia.org/wiki/Geboortecijfer#/media/Bestand:Birth_rate_figures_for_countries_2008.png

162 <https://nl.wikipedia.org/wiki/Hongersnood#Afrika>

bawa in Indonesië: de Tambora barstte uit met zo'n klap dat een derde van de 4200 meter hoge berg eraf ging, wat tot 2500 km ver te horen was.¹⁶³ De hemel verduisterde en het werd koud voor lange tijd: 1816 werd een jaar zonder zomer en de oogsten mislukten. Er kwamen misoogsten, voedseltekort, relletjes en plunderingen. Tweehonderdduizend Europeanen kwamen om. Velen emigreerden naar de VS.¹⁶⁴

In de 19de eeuw kende Europa nog twee keer hongersnood: in 1845-1849 mislukte de aardappeloogst in Ierland waar 1,5 miljoen mensen stierven en velen emigreerden naar de VS en in 1866-1868 kende Finland honger. In de 20ste eeuw sloeg de honger in Europa nog vier keer toe: de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) gaf aanleiding tot voedselrellen, in 1923-1924 was er honger in Duitsland, op het einde van de Tweede Wereldoorlog was er de hongerwinter van 1944-1945 in Nederland en na de oorlog de hongerwinter van 1946-1947 in Duitsland.¹⁶⁵

Maar ook in de eenentwintigste eeuw kent Europa honger, meer bepaald in zijn vierde wereld: bijvoorbeeld zowat de helft van de tachtigplussers die hetzij in ziekenhuizen verblijven hetzij in zorginstellingen kampen met ondervoeding (tegenover tien percent van de thuiswonende tachtigplussers).¹⁶⁶

163 [https://nl.wikipedia.org/wiki/Tambora_\(vulkaan\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Tambora_(vulkaan))

164 https://nl.wikipedia.org/wiki/Jaar_zonder_zomer

165 <https://nl.wikipedia.org/wiki/Ondervoeding>

166 <https://nl.wikipedia.org/wiki/Ondervoeding>

Wanneer naar aanleiding van de coronacrisis in een televisie-uitzending van 14 maart 2020 premier Wilmès vanuit de voedselvoorraadschuren aan de Belgische bevolking vertelt dat 'binnen twee maanden' alle voedsel op zal zijn, dan weten we vandaag met Pasen dat er nog welgeteld één maand te gaan is. Kennelijk realiseert ook de premier zich niet wat dat betekent (zij behoort tot een generatie die nooit honger heeft gehad) want anders had zij hierover beslist haar mond gehouden. Maar er leven nog Belgen buiten de tehuizen die ooit zelf honger hebben gehad en zij proberen alle anderen te waarschuwen dat het niet gaat om een abstract gegeven maar om een gedaante van de dood die in ons land niet een paar duizend slachtoffers zal maken zoals haar zus Corona maar een paar honderdduizend of zelfs meer. Dat net zoals de pandemie, de voedselschaarste wereldwijd zal toeslaan, is nu reeds een zekerheid en dat honger vergezeld gaat met rellen is een historisch gegeven. Wij hebben nog een maand te gaan. Een mens kan zowat vijftig dagen overleven zonder voedsel en drie dagen zonder water. Alleen een groot mirakel is nog in staat om de nachtmerrie af te wenden.¹⁶⁷

167 Tekst d.d. 13 april 2020.

33. Verblinding

"**Massahysterie** (...) is een fenomeen (...) waarbij collectieve denkbeelden of dreigingen, zowel echt als fictief, door een groep wordt gestuurd als resultaat van geruchten en angst. (...) In veel gevallen maakt aandacht van de media de hysterie erger.

Een vaak voorkomend type van massahysterie treedt op wanneer een groep mensen denkt te lijden aan dezelfde ziekte of aandoening zonder duidelijke reden. Voor de aandoening is geen medische verklaring te vinden. Normale gezonde mensen kunnen worden meegesleurd in deze denkbeelden door de groep. (...)

De echte paniek bij massahysterie ontstaat doordat een groep mensen het gevoel krijgt de controle over een situatie te verliezen. In de massasituatie is de individuele persoon lichtgeloviger en ook vatbaar voor propaganda en massapsychoses. Dat heeft tot gevolg dat de massa vaak blind achter een leider aanloopt. (...)"^{168 169}

168 <https://nl.wikipedia.org/wiki/Massahysterie>

169 Tekst d.d. 13 april 2020.

34. Corona en het casino

In 1927 publiceerde de Duitse natuurkundige Werner Heisenberg (1901-1976) een tekst over de natuurkunde van de kleine deeltjes waarin beschreven wordt dat er onvergelykbare paren van grootheden bestaan (grootheden die elk tot een heel andere wereld met eigen maatstaven behoren) waarbij, als men die grootheden onderling vergelijkt, blijkt dat naarmate men de ene exacter beschrijft, de andere steeds verder aan de greep ontsnapt en omgekeerd. In de natuurkunde zijn zulke paren bijvoorbeeld tijd en energie of plaats en impuls. Maar in een zeer brede interpretatie kan men dit principe uiteraard ook terugvinden in de werkelijkheid van alledag en in de filosofie. Zo zijn vorm en materie onderling onafscheidelijk omdat er geen vorm bestaat zonder materie en geen materie zonder vorm terwijl de twee toch elk tot een andere wereld behoren en derhalve onderling onvergelykbaar zijn: van een ding kan de massa gewogen worden maar de vorm niet. En misschien geldt ook dat lichaam en geest twee onvergelykbare grootheden zijn: in dat geval kan het ene niet uit het andere worden afgeleid en vertroebelt het ene naarmate men het andere duidelijker in beeld tracht te brengen. Het gaat hier in feite om een fundamenteel probleem in de filosofie, de subject-object-spanning: staart men zich blind op het (geestelijke) subject dan lijkt het (materiële) object gereduceerd te worden tot een loutere voorstelling ervan, een gedachte

of een geest; staart men zich daarentegen blind op het (materiële) object, dan neigt men ertoe om ook het (geestelijke) subject te beschrijven als een bijzonder object (het materiële brein) en uiteindelijk moet men besluiten dat de waarheid onbepaald blijft of tenminste onbekend, zoals reeds de filosoof Immanuel Kant wist.

Onbepaaldheid lijkt tenslotte het karakter te zijn van de werkelijkheid als zodanig. Maar in dat licht valt het dan uiteraard ook helemaal niet meer te bepalen of een toestand waarin de wereld verkeert, al dan niet 'echt' is. De geschiedenis is immers nooit ten einde totdat het einde zelf er is en daarom ook blijft de waarheidswaarde van uitspraken over de werkelijkheid noodzakelijk onbeslist. Een beschrijving van de dingen kan pas waarachtig zijn waar zij gebeurt in het licht van de Omega - welke zelf een onbekend streefdoel blijft totdat het bereikt werd - waarna het uiteraard verdwijnt.

(Massa)psychose is mogelijk precies omdat zekerheid onmogelijk is en zekerheid is ook niet wenselijk omdat zij stagnerend werkt en uiteindelijk leugenachtig is want in strijd met de levende (en derhalve altijd veranderende) realiteit. Omdat de werkelijkheid nooit simpel is, kan ook nooit definitief uitsluitel gegeven worden omtrent de werkelijkheidswaarde van verschijnselen, daden, gebeurtenissen, processen of theorieën. Op dit gegeven berust ook de macht van overtuigingen en religies: wat verkondigd wordt, bevat een onbekende factor, het houdt een belofte en een dreiging in, het is niet controleerbaar, het *zou* wel eens waar kunnen zijn maar

voor hetzelfde geld is het bedrog, het maakt vertrouwen noodzakelijk en tegelijk onmogelijk.

De corona-crisis is een onbekend proces en derhalve een zaak waarvan het einde niet in zicht is. Alles wat erover gezegd wordt, kan morgen al herroepen worden, vergissingen zijn per definitie schering en inslag, experts ter zake bestaan in feite niet en maatregelen kunnen goed bedoeld zijn maar tegelijk zouden die wel eens tegendoelmatig kunnen blijken, zodat elk handelen met betrekking tot ons lot in feite niets meer voorstelt dan gokken. De mensheid bevindt zich vandaag in een goktent en wordt verplicht te gaan spelen omdat de ganse wereld is getransformeerd tot een casino met alleen nog gokautomaten. Maar misschien is dat ook de ware gedaante van de wereld waarop tenslotte niemand minder dan Lucifer aanspraak maakte in het bijzijn van de Schepper zelf.^{170 171}

170 Zie: *Mattheüs* 4:8-10.

171 Tekst d.d. 14 april 2020.

35. Coronaconditionering: minachting en slavernij (Een interview met Omsk Van Togenbirger)

Conditioneren doet men door de band met dieren, niet met mensen, tenzij daar heel goede redenen voor zijn, zoals gezondheid. Maar wat wanneer blijkt dat gezondheid een drogredenen is? We liepen geheel onverwacht Omsk Van Togenbirger tegen het lijf.

- Omsk Van Togenbirger, we bevinden ons bij deze toevallige ontmoeting als buren in de lange en kennelijk sprakeloze wachtrij voor het voedingswarenhuis. We zijn nu een paar weken verder en in deze coronacrisis doet zich een bijzonder probleem voor, een probleem van geloofwaardigheid: steeds meer mensen haken af en de autoriteiten reageren met het uitschrijven van fikse boetes, werk- en gevangenisstraffen, dwangmaatregelen dus. Wat is er aan de hand?

OVT: De situatie is niet onherkenbaar: een halve eeuw geleden zag men dit ook: een massa mensen die zich gedragen zoals een kudde schapen. Hebt u ooit nog gehoord van de zondagsmis?

- Toch wel, ja...

OVT: Ja, maar ik bedoel: de verplichte zondagsmis?

- Verplicht?

OVT: Wel, vandaag liggen de kerken er al een tijdje verlaten bij maar ooit was dat heel anders. De mensen woonden in massa de mis bij, net alsof zij allemaal geloofden in dat enige ware geloof uit Rome.

- *Geloofden zij dan niet?*

OVT: Niet het geloof was de reden waarom zij elke zondag de mis bijwoonden: de echte reden was dat zij hun goede naam riskeerden als zij afhaakten, of zelfs hun job.

- *Zij deden alsof zij geloofden?*

OVT: Uiteraard. U weet toch wat men verwachtte van de gelovigen? De geloofspunten waren ronduit absurd. U hebt toch nog gehoord van de onbevleete ontvangenis, de hemelvaart, de afdaling ter helle, de verrijzenis, de nederdaling van de heilige geest? Denkt u dat een zinnig mens dit kan geloven? Men deed inderdaad alsof want er stond heel wat op het spel natuurlijk!

- *Werden de mensen dan gedwongen om naar de mis te gaan?*

OVT: Zij werden geconditioneerd! Niemand kan gedwongen worden om onzin te geloven maar de mensen kunnen uiteraard wel gedwongen worden om een geloof te *belijden* en dat is iets heel anders. Men *beweert* dan dat men gelooft en men gaat naar de mis, men groet de pastoor, men laat zijn kinderen dopen en men doet dit alles omdat men denkt dat het toch niet veel kwaad kan terwijl het wel rampzalige gevolgen had om voor zijn mening uit te komen en om te zeggen dat

men het allemaal onzin vindt. Maar hypocrisie is kortzichtig opportunisme en dat is uiteindelijk nog veel rampzaliger!

- *Hoezo?*

OVT: Als iedereen doet alsof, gaat een leugen beslag leggen op de maatschappelijke werkelijkheid en het is bij de gratie van die leugen dat enkelingen regeren. Eenmaal de leugen door iedereen beleden wordt, ook als elkeen voor zichzelf beseft dat het om een leugen gaat, verwerft zij als het ware rechten.

- *De leugen verwerft rechten?*

OVT: Inderdaad. En dat betekent dat de rechtspraak voortaan geschiedt op grond van leugens en door leugenaars. Wie durfde te beweren dat de paus van Rome een leugenaar was, werd door het instituut dat de leugens in stand hield, gestraft. Men kreeg een blaam, men werd uitgescholden voor 'ketter', men werd sociaal uitgesloten, men verloor zijn job en in vroeger tijden was er ook nog de boekverbranding, er was de index en menigeen belandde op de brandstapel. Vandaag schrijf men fikse boetes uit, met hetzelfde effect.

- *Men wordt geconditioneerd om de leugen in stand te houden?*

OVT: De leugen en mét de leugen het gezag van de leugenaars. De mensen worden gestraft wanneer ze de rede volgden. Niets nieuws onder de zon.

- *Maar conditionering is uiteraard bijzonder beledigend voor mensen...*

OVT: Ja, dat getuigt van minachting. Conditioneren doet men met circusdieren. Probeert men mensen te conditioneren dan gaat men ervan uit dat zij niet in staat zijn tot begrip, men houdt hun met andere woorden voor apen.

- *Tenzij zeer belangrijke zaken op het spel staan, zoals gezondheid?*

OVT: Wel, dat is hier nu eenmaal niét het geval en dat begint men ook te zien: dit virus maakt niet meer doden dan de gewone jaarlijkse griep en de aanpak is op elk vlak bijzonder lamentabel, zowel specialisten als politici maken zich nu ronduit belachelijk. Maar het ergste is dat dit wereldwijde carnavaal met mondmaskers al heel binnenkort bijzonder rampzalige gevolgen zal hebben. Wij staan nu in de rij voor voedsel maar er zijn al gebieden waar het voedsel schaars is en waar warenhuizen geplunderd worden door een hongerige massa. Eerst warenhuizen, dan huizen en mensen. Dat wil zeggen een burgeroorlog, morgen al. En dan: staat van beleg en dictatuur met alles erop en eraan. En de conditionering zal dan absoluut zijn.

- *Maar werd dit alles dan bewust op touw gezet?*

OVT: Dat vertel ik u een volgende keer, maar neem nu snel uw gedesinfecteerde karretje, het is uw beurt! En niet ademen!

- *Tot kijk!*¹⁷²

¹⁷² Tekst d.d. 17 april 2020.

36. De zombiefabriek (Een interview met Omsk Van Togenbirger)

- Wie we daar hebben, Omsk Van Togenbirger en met de fiets! Dat komt goed uit want ons gesprek van aan het warenhuis was nog niet ten einde: kom gauw binnen!

OVT: Dat zal moeilijk zijn, ik heb namelijk geen constanten op zak en ze rijden rond... tienduizend frank is een smak geld...

- Laten we dan hier op straat... daar staat een bank, misschien kunnen we daar even gaan zitten?

OVT: Ook verboden, mijn beste! De nieuwe wetten... enfin wetten... het zijn regels, een soort noodregels... al kunnen die intussen al weer veranderd zijn...

- Zou dat lukken, wandelen en praten?

OVT: Beslist, als u tenminste geen bezwaar hebt dat de mensen in de buurt meeluisteren...

- Wat we vertellen mag toch gehoord worden?

OVT: Wel, zo heel zeker ben ik daar nu niet meer van, het kon immers geïnterpreteerd worden als genocide wanneer wij bijvoorbeeld onze ongerustheid omtrent die regels in ons gesprek tot uiting zouden brengen... Het gaat om de volksgezondheid, herinner u: de klinieken liggen vol, de mensen vallen zoals de vliegen en

wat zijn de nieuwe kleren van de keizer mooi! Wie de zin van de nieuwe regels betwisten of wie ze verkeerd interpreteren...

- *Maar ze kunnen ons toch niet verbieden om te praten?*

OVT: Dat lijkt mij nog zo zeker niet, mijn beste: een dokter vertelde mij onlangs dat bij het praten speekseldeeltjes tot drie meter ver in het rond vliegen en mondmaskers voor iedereen zijn na vier maanden coronapest nog steeds niet voorradig! Kijk, toen ik hier zopas de straat indraaide, botste ik bijna tegen een *drone* aan, ik vertraagde om een bananenschil te ontwijken en hoorde vanuit het tuig een stem roepen: "Doorrijden in coronatijden! Met anderhalve meter wordt het leven beter! Bezint voor ge aan de rit begint!"

- *Warempel: god ziet u, hier vloekt men niet...*

OVT: Het doet mij een beetje denken aan de kloosterregel van weleer: *numquam duo seper tres*: men mag zich nooit met z'n tweeën ophouden, men moet altijd in het bijzijn van een derde zijn! Dit is het einde van de privacy. Het lijkt wel alsof de wereld veranderd is in een reusachtig klooster. Maar waar waren we met ons gesprek beland?

- *Bij de vraag of het allemaal opgezet spel is.*

OVT: Juist, ja. Wel, ik las deze morgen in de plasticen gazet dat we in de zomer dan toch naar zee mogen... of eigenlijk... moeten we naar zee... want tenslotte moet elk zijn bijdrage leveren aan de economie en ook aan

de toeristische sector want de eigenaars van hotels, restaurants en cafés worden wel heel erg getroffen. We moeten solidair blijven...

- *Maar is dat allemaal opgezet spel?*

OVT: Wel, het gaat om een griep zoals een andere maar het virus wordt opgeblazen, er wordt een psychose gefabriceerd en de massa gehoorzaamt de autoriteiten, ook als zij onzin vertellen en dan geeft men nog veel-
eer gehoor aan de onzin dan aan redelijke zaken want over redelijke zaken valt te redetwisten, over onzin helemaal niet meer. Maar als het *slechts* onzin was, dan kwamen we er nog goedkoop van af!

- *Is het dan erger dan onzin?*

OVT: Wel, oordeel zelf maar: in de kranten staat te lezen dat de uitbaters aan de kust medelijden gekregen hebben met 'de mensen'. 'De mensen' willen komen genieten aan het strand, jodium opdoen en dies meer, zo staat het er, en "*wij willen hun dat geven*", zo zeggen het de plaatselijke politici, begrijpt u? Als wij mogen gaan wandelen in het witte zand van de grote zee, dan zullen wij dat te danken hebben aan onze politici! En laten we hier even bij stilstaan om onze dank te uiten: dank u, beste politici! Dank u voor de *sun up in the sky*! Dank u voor de wereldzeeën en voor de mooie bloemen! Dank u, beste politici voor die prachtige natuur! Hoe gul zijn jullie toch! En wij die dachten, nu god dood is, dat wij geen dank meer konden zeggen! Applaus, dames en heren, voor onze politici!

- *Maar er staat nog iets bij, ik las ook dat onze politici eraan toe voegden: "Houdt uw manieren!" En is dat niet vreemd? Want wat bedoelen ze dan wel?*

OVT: Houdt afstand, natuurlijk! En koester vooral geen geheimen! Als u wat te zeggen hebt, bazuin het dan luidkeels rond zodat iedereen het horen kan, dan toont u meteen dat u helemaal niets te verbergen hebt voor de overheid, begrijpt u?

- *Het doet mij denken aan de preutse protestantse Nederlanders die toentertijd des avonds de gordijnen voor hun ramen moesten open laten om zich bij de goegemeente buiten verdenking te kunnen stellen.*

OVT: Wel, maar deze keer wordt het kennelijk nog erger!

- *Hoe zou het dan nog erger kunnen!?*

OVT: Hand in hand op het strand? Vergeet het! Dat wordt romantiek op anderhalve meter, coronaromantiek zullen we maar zeggen, romantiek waar iedereen kan van meegenieten en is dat niet solidair? We wisten al dat geheime liefdesbrieven niet meer mogelijk zijn, het briefgeheim bestaat alleen nog op papier nu wij per e-mail corresponderen, maar iemand dingen in het oor fluisteren is voortaan een peperdure zaak! En dan hebben we het er nog niet over gehad wat mensen moeten gaan doen die geen centen hebben om te trouwen, om een huis te kopen en zich daarin officieel te gaan vestigen, want dat zijn als ik mij niet vergis de stilzwijgende voorwaarden geworden waarop men met iemand

onder hetzelfde dak kan schuilgaan; in alle andere gevallen kan men verwachten dat een gloednieuwe Gestapo met de deur in huis valt met arrestatiebevelen, ik vraag mij af of ze de mensen nu ook meenemen naar de werkkampen... Werkstraffen, zo heet dat nu, of vergis ik me daarin?

- Nu jij het zegt... Maar wie heeft dat uitgevonden? Mensen die niet goed snik zijn? Kwaadaardig? Ofwel de twee?

OVT: Ze weten heel goed wat ze doen, mijn beste, en ik zal u ook uitleggen waarom. Weet ge, in de ouderwetse psychologie geloofde men nog in het bestaan van een ziel, het was de tijd van het essentialisme, een onverstand vanjewelste. Er was dus de ziel, binnenin onszelf, en dan waren er ook de zogenaamde uitingen van de ziel, de expressies. Een vreugdevolle ziel zet aan tot dansen, een droeve ziel doet het lichaam wenen, ziet u?

- Maar zo is het niet?

OVT: Uiteraard niet, dat is lang voorbijgestreefd. Men wendde een gelijkaardig verhaaltje voor inzake het geweten: mensen hebben binnenin een door god gegeven geweten dat zij moeten volgen en het is vanuit dat geweten dat het besef van goed en kwaad voortkomt, het geweten zegt ons wat wij moeten doen.

- Onzin?

OVT: Het is de wet die voorschrijft wat wij moeten doen, de wet! de natuurwet schrijft de dieren voor wat

te doen, tenzij ze gedomesticeerd zijn. De maatschappelijke wetten bepalen het menselijk gedrag. En wat wij het geweten noemen, zijn de geïnterioriseerde wetten! Wij doen wat de wetten voorschrijven omdat wij dan beloond worden voor ons gedrag en wij onthouden ons van door de wetten verboden handelingen omdat die bestraft worden, punt uit. Als de wetten veranderen, verandert ons geweten mee!

- *Een voorbeeld?*

OVT: Vroeger zette de pastoor zijn parochianen ertoe aan om veel kinderen te kopen: gaat en vermenigvuldigt u! Overigens een misinterpretatie van die evangelische woorden want het gaat daar om de vermenigvuldiging der christenen. Maar goed, het was goed om veel kinderen te kopen en kinderloze paren werden een beetje scheef bekeken. Maar vandaag zegt de paus dat mensen niet moeten kweken zoals konijnen. Ja, dat zijn letterlijk zijn woorden en ze zijn hooguit een paar jaar oud. Nu worden mensen bijna voor misdadigers gehouden als ze tien kinderen hebben. Er zijn overigens ook moraalfilosofen die willen dat mensen met grote gezinnen beboet worden!

- *Het geweten is dus een constructie?*

OVT: Voor een groot stuk, inderdaad. En ook de ziel is dat. Er is dus niet een ziel met haar expressies. Er is niet eerst de blijheid en dan de dans die deze blijheid uitdrukt, al kan dat voor een deel wel zo zijn. Maar in de regel gaat de dans aan de blijheid vooraf, zo weet men nu: dansen maakt blij. En de uitleg is bijzonder

simpel: dansen is bewegen, beweging wekt het lichaam op en als men dan het begeleidende gevoel de ziel noemt, is het duidelijk dat het dansen niet de uitdrukking is van de blijheid maar de oorzaak! De blijheid is het resultaat van het dansen. Dansen maakt blij.

- *Maar wat wilt u daarmee zeggen?*

OVT: Heel eenvoudig, dat het aan banden leggen van de expressies van een mens, zijn ziel onderdrukt en uiteindelijk doodt.

- *Is dat dan zo?*

OVT: Dat staat wetenschappelijk vast! En wat doet men nu met die nieuwe wetten?

- *Men maakt een nieuw geweten?*

OVT: Men onderdrukt de expressies van *alle* mensen, wereldwijd! Weet u wat dat betekent? Men transformeert het mensdom tot een kolonie van zombies!

- *En dat is nu aan de gang?*

OVT: Maar kijk dat eens aan, hier staat het, lees dit een keer! Heb ik het niet gezegd! Ja, lees maar luidop voor!

- *"Een nieuw wetenschappelijk onderzoek bewijst dat spreken het coronavirus doet verspreiden..."*

OVT: Kijk dat eens aan: een nieuw wetenschappelijk onderzoek! En niet aan de eerste de beste universiteit!

- *Ssst!*

OVT: Hemeltje, drones! Een hele zwerm!¹⁷³

¹⁷³ Tekst d.d. 18 april 2020.

37. *Het coronaspel en het spel van de wereld*

De aard van de oorspronkelijke werkelijkheid is chaos of leegte, een toestand zonder enig houvast, noch iets noch niets. Die toestand is onhoudbaar en smeekt om orde. In alle mythologieën ontstaat uit de chaos, orde doordat uit het Ene de tegenstellingen geboren worden: er komt licht en daardoor de tegenstelling licht en duisternis. Of in het begin is er het Woord waaruit alles voortkomt: het bevel of het gebod, de wet die goed van kwaad onderscheidt en die de regels bepaalt van het spel waarin de chaos getransformeerd wordt. De werkelijkheid is in wezen een spel. In zijn *Homo ludens* uit 1938¹⁷⁴ schrijft Johan Huizinga:

"Het is al een oude gedachte die getuigt, dat bij door-denken tot den bodem van ons kennen alle menscheijk handelen slechts een spelen schijnt. Wie aan deze metaphysische conclusie genoeg heeft, moet dit boek niet lezen. Mij schijnt zij geen reden, om de onderscheiding van het spel als een eigen factor in al wat in de wereld is, te laten varen. Sinds langen tijd ben ik steeds stilliger tot de overtuiging gekomen, dat men-

174 Eigenlijk sinds 1903 en vooral in zijn oratio uit 1933: *"Over de grenzen van spel en ernst in de cultuur"* (Haarlem, Tjeenk Willink, 1933. [Verzamelde werken V, p. 3 vg.]).

schelijke beschaving opkomt en zich ontplooit in spel, als spel."¹⁷⁵

En over de aard en betekenis van het spel als cultuurverschijnsel schrijft Huizinga verder:

"Men kan bijna al het abstracte loochenen: recht, schoonheid, waarheid, goedheid, geest, God. Men kan den ernst loochenen. Het spel niet. Maar met het spel erkent men, of men wil of niet, den geest, (...). Het doorbreekt, reeds in de dierenwereld, de grenzen van het fysisch bestaande. Het is ten opzichte van een gedetermineerd gedachte wereld van louter krachtwerkingen in den volsten zin des woords een superabundans, een overtolligheid. (...) Het bestaan van het spel bevestigt voortdurend, en in den hoogsten zin, het supralogisch karakter van onze situatie in den kosmos. (...) Wij spelen, en weten, dat wij spelen, dus wij zijn meer dan enkel redelijke wezens, want het spel is onredelijk."¹⁷⁶

Deze tijd is onmiskenbaar een kantelpunt in de geschiedenis van de wereldcultuur. Tot op heden is de religie van cruciaal belang geweest voor de beschaving: zij was het toonaangevende spel. Maar sinds enige tijd lijkt het geloof te hebben afgedaan. De kerken lopen leeg als een van de resultaten van een lange strijd. Een

175 Johan Huizinga, *Homo ludens. Proeve eener bepaling van het spel-element der cultuur*, pp. 26. [In: Johan Huizinga, *Verzamelde werken V. Cultuurgeschiedenis III* (ed. L. Brummel et al.). H.D. Tjeenk Willink & Zoon N.V., Haarlem 1950, p. 26-246.]

176 Johan Huizinga, *o.c.*, pp. 31.

strijd waarin beslecht wordt wat het spel van de nieuwe wereld zal worden. De wetenschappen, ooit zozeer bevochten door de kerk, werden pas heilig verklaard toen de kerk hun waarde niet langer kon loochenen. Aanvankelijk werden zij nog ondergebracht binnen de kerk, zij het ondergeschikt aan de theologie als hoogste vorm van kennis. Nog een geruime tijd werd het geloof door de sciëntisten geduld maar vandaag hebben zij zich radicaal tegen de religie gekeerd: zij verwerpen de spelregels van Rome - zij verbieden ze. De mensen vrezen niet langer de hel en hebben de hemel van het hiernamaals ingeruild tegen een aards-paradijs in het hiernumaals. Het spel van de mysteriegodsdiensten blijkt immers niet in staat om de honger te lenigen en de pijn te verlichten. En de vermommingen, eigen aan elk spel, wekken de lachlust: mijters en kazuïfels, het onverstaanbare Kerklatijn, de groteske gebaren en de exuberante wonderverhalen blijken leugens die het niet langer doen in deze tijd. Een nieuw spel dringt zich op aan het toneel van de wereld en de spelers strooien met klinkende munt en met tastbare bewijzen het ontgoochelde publiek van weleer nieuw zand in de ogen. Politici, economen, fysici, fysiologen: zij steken de bischoppen van weleer naar de kroon en creëren een nieuw theater. Niet langer de pastoor staat aan de wieg en aan het graf doch de dokter met zijn inenting en verklaringen, de staat met haar paperassen en haar rechten en de banken met hun leuze van 'je bent wat je hebt'. Niemand kan er nog omheen hoe in deze coronapsychose de wereldbevolking massaal gehoorzaamheid biedt aan de *WHO*, de Wereld Gezondheids Organisa-

tie, die het mensdom met haar inenting en zal beschermen tegen de hel van de pandemieën, terwijl met het Hoogfeest van Pasen de belangrijkste dag van het kerkelijk jaar zonder meer van tafel wordt geveegd, genegeerd wordt, ja, de viering wordt zowaar voor het eerst sinds haar tweeduizendjarig bestaan verboden en niet langer het altaar van de heilige mis staat centraal doch dat van het panel der virologen en politici. En dat op grond van een nieuw geloofspunt dat gammel blijkt omdat ook virologen niet in staat blijken om een pandemie een halt toe te roepen. Hun dagelijkse bezweringen van het nieuwe kwaad dat het hiernumaals bedreigt, hypnotiseren de massa's voor de televisieschermen niet langer want de mensen worden de loze beloften moe, zij vermoeden een bedrog, nog goedkoper en nog omvangrijker dan het godsdienstcarrousel van destijds, met nieuwe systemen van heropvoeding en conditionering, regeltjes die samenscholing moeten sanctioneren, communicatie aan banden moeten leggen en met harde straffen het nieuwe geweten van de wereld moeten vormen, dat alleen luistert naar de wetten van het gouden kalf. Nu reeds hoort men op de achtergrond het geruzie over patenten en remedies die al fel worden gegeerd door een hysterische wereldbevolking, men heeft het gewis over een gigantische miljardenbusiness. En op spelbrekerij staat derhalve zonder enige twijfel de doodstraf. Huizinga schrijft:

"Ieder spel heeft zijn regels. Zij bepalen, wat er binnen de tijdelijke wereld, die het heeft afgebakend, gelden zal. De regels van een spel zijn volstrekt bindend en onbetwifelbaar. Paul Valéry heeft het terloops eens

gezegd, en het is een gedachte van ongemeen verre strekking: ten opzichte van de regels van een spel is geen scepticisme mogelijk. (...) De speler, die zich tegen de regels verzet, of zich eraan onttrekt, is spelbreker. (...) De spelbreker is heel iets anders dan de valsche speler. Deze laatste (...) blijft den tooverkring van het spel in schijn erkennen. De gemeenschap van het spel vergeeft hem zijn zonde lichter dan den spelbreker, want deze laatste breekt hun wereld zelf. (...) Hij ontleent aan het spel de illusie, inlusio, letterlijk 'inspeling', woord zwaar van beteekenis. Daarom moet hij vernietigd worden, want hij bedreigt het bestaan der spelgemeenschap. (...) De spelbreker breekt hun tooverwereld, daarom is hij laf en wordt uitgestooten. Ook in de wereld van den hoogen ernst hebben de valsche spelers, de huichelaars en bedriegers, het altijd gemakkelijker gehad dan de spelbrekers (...) De club hoort bij het spel als de hoed bij het hoofd. (...) De uitzonderlijkheid en afzonderlijkheid van het spel neemt haar treffendsten vorm aan in het geheim, waarmee het zich gaarne omringt. Reeds kleine kinderen verhoogen de bekoring van hun spel door er een 'geheimpje' van te maken. (...) Het anders-zijn en het geheim van het spel zijn samen zichtbaar uitgedrukt in de vermomming. Hierin wordt de 'ongewoonheid' van het spel volkomen. De vermomde of gemaskerde 'speelt' een ander wezen. Hij 'is' een ander wezen! Kinderlijke schrik, uitgelaten vermaak, heilige ritus en mystische

*verbeelding gaan in alles wat masker en vermomming
is onoplosbaar dooreen.*"^{177 178}

177 Johan Huizinga, o.c., pp. 40-41.

178 Tekst d.d. 19 april 2020.

38. *Sadisten gemaskeerd als weldoeners.* *Over de pest en het pesten*

"Ik ken een naamgenoot van mij, die aan zijn jonge vrouw eenige valsche edelgesteenten ten geschenke gaf en haar door zijn welbespraaktheid - want hij was niet op zijn mondje gevallen - wist te overtuigen, dat zij niet alleen echt en natuurlijk waren, maar ook een on-schatbare waarde bezaten. Wat, bid ik u, maakte het voor haar voor verschil, dat ze haar oogen zoowel als haar hart aan die stukjes glas ophaalde en die prullen als kostbaren schat zorgvuldig opborg?"¹⁷⁹

Met deze woorden uit het jaar 1509 eert Erasmus de Zotheid in zijn *Moriae Encomium*. Een kinderhand is gauw gevuld, zoals men in de volksmond zegt en met betrekking tot de massa spreekt men over volksverlakerij of populisme. Maar deze handelwijzen zijn niet zo onschuldig als ze lijken. Het Evangelie koppelt onwetendheid aan onschuld maar belaaft wie kennis voorwenden met schuld en verantwoordelijkheid. En het voorwenden van kennis die men niet eens bezit, en dan nog met betrekking tot zaken van levensbelang en bovendien teneinde met die leugen gehoor te vinden bij het volk (al te vaak met de bedoeling daar winst uit te

179 Desiderius Erasmus, *De lof der zotheid* (ed. A.H. Kan) (vert. Johannes Benedictus Kan). Met illustraties van Hans Holbein de Jonge. Wereld-Bibliotheek, Amsterdam / Antwerpen 1949 (12de druk), p. 90.

slaan), is ronduit moorddadig. Maar nog meer pret beleven sommigen door medemensen niet alleen het goede te onthouden maar door hen bovendien te kwellen met pijn of vernederingen.

Sadisme vindt men niet toevallig in overdadige mate terug bij lieden aan wie het aan niets ontbreekt omdat het hier gaat om pogingen van mensen die blasé zijn (ongevoelig geworden door overdadig genot) om alsnog hun genietingen op te vijzelen. Waar het aan zichzelf bezorgen van genot het natuurlijke plafond heeft bereikt, kan dit immers alsnog met een psychologisch extraatje versterkt worden en dat bestaat erin anderen fysiek of psychisch te kwellen. Niet te verwarren met het sadomasochisme dat een seksueel spel is waarmee alle deelnemers vrijwillig instemmen maar veeleer verwant met het vandaag veelbesproken pestgedrag (dat dikwijls ontstaat vanuit frustratie), blijkt uit het werk van Markies De Sade dat sadisten meestal maatschappelijk hooggeplaatsten zijn die zichzelf verlichte libertijnen achten en die hun medemensen minachten en een pervers plezier beleven aan het misbruiken van hun macht, wat zij overigens geloven te kunnen rechtvaardigen vanuit de opvatting dat de verdringing van verborgen drijfveren en instincten, een hypocrisie is waarvan zijzelf dan gevrijwaard zouden blijven.¹⁸⁰

180 Zie: *Tisallemaiet* d.d. 4 april 2019: <http://www.bloggen.be/tisallemaiet/archief.php?ID=3153009> : *Het narrenschip. Een bedenking n.a.v. de verkiezingen in België in mei 2019. Aflevering 2: Het tijdperk van het sadisme.*

Naar aanleiding van de verkiezingen in mei 2019 maakten we reeds een verwijzing naar de relatie tussen onze concurrentiële economie en het sadisme die hier opnieuw heel letterlijk van toepassing is.¹⁸¹ In het in 1997 verschenen werk *Das Böse oder Das Drama der Freiheit* verhaalt de Duitse wijsgeer Rüdiger Safranski¹⁸² over het kwaad dat onvermijdelijk want als prijs van de vrijheid in de wereld kwam. De poging tot een terugkeer naar de (eerlijk geachte) natuur die de (als hypocriet bestempelde) cultuur achter zich meent te kunnen laten, werd aangedreven door een streven naar het vermeerderen van de lust. Edoch, de lustmaximalisatie is een in wezen mateloos streven en waar dit zijn grenzen bereikt, tracht het zichzelf alsnog te overtreffen door aan de eigen lust het leed toe te voegen dat men aan derden berokkent. *La maladie du voisin reconforte, même guérit*, maar het leed van de buur maakt niet alleen gezond: het zorgt omzeggens voor een overmaat aan gezondheid in die zin dat het lust verschaft. In zijn bespreking van Markies De Sade, schrijft Safranski: *"De lust is tiranniek. Hij wil geen genoegen schenken, maar zichzelf een genoegen verschaffen. En hij kan dat genoegen intensiveren door de*

181 Zie: *Tisallemaiet* d.d. 4 april 2019:

<http://www.bloggen.be/tisallemaiet/archief.php?ID=3153009> : *Het narrenschip. Een bedenking n.a.v. de verkiezingen in België in mei 2019. Aflevering 2: Het tijdperk van het sadisme.*

182 Rüdiger Safranski, *Das Böse oder Das Drama der Freiheit*, Carl Hanser Verlag, München, Wenen. Nederlandse vertaling van Mark Wildschut: *Het kwaad, Atlas en Olympus*, Amstel Uitgevers BV, 1998.

ander kwaad te doen, door hem pijn te laten lijden."¹⁸³

De kwellingen waaraan men de ander onderwerpt, veroorzaken een heel bijzondere kitteling van de lust en inzake de lust is mateloosheid een principe: "*Alles is goed als het maar mateloos is*".¹⁸⁴ De wellust van het moorden wordt opgedreven door de moord te herhalen in de massamoord. Maar dat delirium, aldus De Sade, slaat uiteindelijk om in monotonie en daarom wil de lust een (tegenstribbelend) publiek, ontheiliging en schandaal. Het kwaad is een mogelijkheid van de vrijheid en de politieke beweging van het liberalisme lijkt derhalve bijna gedoemd om, ook daar waar het niet ontspoot in het libertinisme, tot het kwaad te verworpen. Het principe van de concurrentie is in wezen sadistisch omdat in de roes van het winnen, het genot dat voortkomt uit de nederlaag van de verliezer, niet te versmaden blijkt: de winnaar beklimt het podium en kijkt neer op de verliezer; hij verwerft in één klap allerlei voorrechten en het gelijkheidsbeginsel wordt als vanzelfsprekend opgeschort; het bedrieglijke gezegde dat niet de overwinning maar de deelname belangrijk is, is de enig resterende troostprijs voor de loser van wie men het normaal vindt dat hij de facto ook heel wat rechten kwijtspeelt: in economische termen staat winst gelijk met geld en geld zijn rechten omdat rechten zijn verworpen tot marktproducten die immers gekocht en verkocht worden.¹⁸⁵

183 R. Safranski, *Het kwaad*, Olympus, 2011, p. 164.

184 R. Safranski, o.c., pag. 165.

185 Zie: *Tisallemaiet* d.d. 4 april 2019:

<http://www.bloggen.be/tisallemaiet/archief.php?ID=3153009> :

Aan de top van de huidige concurrentiële wereldeconomie hebben de rijkste mensen ter wereld het voor het zeggen en zoals dat nu eenmaal met de hebzucht het geval is, wordt deze allerm minst verzadigd door bezit: naarmate het bezit toeneemt, wordt de hebzucht alleen maar groter. Gefinancierd door de gigantische kapitalen van de grootste olieproducenten ter wereld, volstaat zelfs een eerste plaats in de absolute wereldtop niet om de machthonger van de producenten van computer hard- en software te bevredigen: zij hebben de ganse wereldbevolking gehypnotiseerd aan het pc-scherm weten te binden maar slechts dromend van 'nog meer' willen ze elke wereldburger 24 uur op 24, zeven dagen per week en het liefst nog voor eeuwig en drie dagen aan het plastic schermpje kluisteren in de waanzinnige hoop dat hij alleen nog pc-spullen consumeert. Een epidemie die mensen verhindert om het huis nog te verlaten en die hen veroordeelt tot een leven achter het pc-scherm is voor die lui dan ook een geschenk uit de hemel en als het daar niet vanzelf uit nederdaalt, dan zorgt gespecialiseerde software er wel voor dat de complete wereldbevolking *gelooft* dat dit het geval is.

In de huidige toestand van de wereld kwelt een absolute minderheid van sadisten ongestraft een absolute meerderheid van slachtoffers met als reeds onafwendbare uitkomst de absolute afgrond die zo kentekenend

Het narrenschip. Een bedenking n.a.v. de verkiezingen in België in mei 2019. Aflevering 2: Het tijdperk van het sadisme.

is voor verslaafden en waarin zij alles en allen waarmee zij in aanraking komen meeslepen.¹⁸⁶

186 Tekst d.d. 23 april 2020.

39. Onderwerping

Er wordt gezegd dat de pandemie of wat daarvoor moet doorgaan door sommigen te baat genomen wordt om de massa weer in het gareel te krijgen nadat allerlei emancipaties de greep op het volk onmogelijk hadden gemaakt. Maar hoe kan men ook weten dat dit inderdaad het geval is? Hoe kan men weten dat de stoute beweringsen over een aan de gang zijnde machtsgreep (gepleegd door een zekere elite op 'het volk') ook waar zijn?

Iedereen zal het er over eens zijn dat wie mensen aan zich wil onderwerpen, het bevel moet voeren en er moet voor zorgen dat hij gehoorzaamd wordt. Iedereen weet ook dat de enige garantie voor dat laatste erin bestaat te tonen dat men de sterkere is. Maar wat is dan precies het verschil tussen een normale democratische regering en een dictatuur? Want beide bevelen ze en willen ze gehoorzaamd worden. Het antwoord is onthutsend.

In een democratie en in een rechtsstaat worden de verordeningen uiteraard door het volk zelf beslist of tenminste dan toch door de vertegenwoordigers van het volk in het parlement en het bestaan van een van de politiek onafhankelijke instantie - het gerecht - garandeert ook dat die regels afdwingbaar zijn. Maar de grond van deze constellatie is dat democratische wetten in principe *redelijk* zijn, wat wil zeggen dat zij tot

stand komen door *openbaar overleg* met redelijke argumenten waarbij erover gewaakt wordt dat genomen beslissingen het *algemeen welzijn* dienen. Zo bijvoorbeeld wordt beslist om de maximum snelheid in de bebouwde kom te bepalen op 50 km per uur nadat men overeengekomen is op grond van openbaar gemaakt onderzoek dat dit daar inderdaad de veiligste manier is om zich te verplaatsen. Uitgerekend de (principeel controleerbare) juistheid en de betrouwbaarheid van die bepaling maken dat ieder weldenkend mens zich ook zonder tegenpruttelen aan die regel zal houden. Niemand kan die regel onredelijk noemen; niemand kan op een geloofwaardige manier de stelling verdedigen dat die regel dictatoriaal is of dat hij onterecht de vrijheid van de burger zou beperken - andermaal: omdat men eerst heeft ingezien dat deze algemene vrijheidsbeperking *noodzakelijk* is voor de algemene veiligheid. Het gaat om een redelijk overleg onder het volk inzake het nemen van een beslissing over de kosten en de baten van welbepaalde in te voeren wetten. En nogmaals: het tot stand komen van democratische wetten gebeurt via algemeen overleg en met redelijke argumenten. Het enige minpunt bestaat erin dat een stemming (een kwantificering van aanvankelijk louter kwalitatieve argumenten) helaas onvermijdelijk is; het ware immers beter indien iederéén het eens kon worden over wat te doen in functie van het algemeen belang en indien er dus geen enkele tegenstem was maar politieke rationaliteit is nu eenmaal geen wiskunde.

Bij een niet-democratische besluitvorming komt er uiteraard geen parlement kijken en bestaat geen (norma-

le) rechtspraak maar dikwijls wordt via allerlei procedures verdoezeld dat een schijnparlement de plaats van het parlement heeft ingenomen of dat men te maken krijgt met schijnrechtspraak. In geval van nood is het soms niet anders mogelijk dan dat een noodregering gevormd wordt en dat noodregels ingevoerd worden: waar totaal onverwacht de algemene veiligheid op het spel komt te staan, zal even onverwacht de vrijheid aan banden moeten worden gelegd en omdat gezondheid in de eerste plaats een zaak is van veiligheid, kan men bij een pandemie niet anders verwachten dan dat de vrijheid ook drastisch wordt ingeperkt. Maar de vraag weze nu herhaald: hoe verzekert men zich ervan dat de stoute beweringen over een aan de gang zijnde machts-greep waar zijn? En het antwoord op die prangende vraag wordt pas kenbaar als men de onderliggende verantwoording voor de betrokken handelwijzen als zodanig belicht.

Zoals gezegd bestaat de basis voor de democratische wetten in hun redelijkheid en hun openbaarheid: principieel kan iedereen nagaan hoe de wetten tot stand kwamen, of iedereen daarin zijn zegje heeft gehad en of alles in redelijkheid is verlopen. En in een dictatuur is dat pertinent *niet* zo. Een dictator kan het er wel doen op lijken dat de beslissingen door het volk genomen worden, dat ze redelijk zijn en noodzakelijk, maar geen enkele dictator kan verbergen dat zijn wetten onredelijk zijn als ze dat inderdaad zijn omdat geen enkele mens, en derhalve ook geen dictator, boven de rede staat. En nu komt het onthutsende van de hele zaak.

Dictators doen als puntje bij paaltje komt ook geen moeite om te verbergen dat wat zij eisen, onredelijk is: zij eisen een bepaald gedrag en durft iemand het aan om te vragen naar de reden, dan vertikken zij het om zich te verantwoorden; hun antwoord bestaat uit een boete of een andere straf die zich herhaalt totdat de betrokkene ophoudt naar de verantwoording te vragen.

Elke dictatuur overleeft bij de gratie van de onderwerping. Van onderwerping is sprake waar mensen bevelen uitvoeren, verbodsbepalingen aanvaarden of belijdenissen afleggen die indruisen tegen de redelijkheid. En precies aan het feit dat mensen redeloze regels volgen, *weet* een dictator ook dat hij hen onderworpen heeft. Hij zou dit niet weten wanneer de regels redelijk waren omdat in dat geval de twijfel bestond dat de regels gevolgd werden omwille van hun redelijkheid. Maar waar de regels helemaal geen redelijke grondslag hebben, zullen alleen diegenen ze volgen die zich er (blind) aan onderwerpen - mensen die daarentegen het recht en de rede hoogachten, zullen ertegen in opstand komen.

De mens is een complex wezen: enerzijds zijn wij geneigd om te geloven dat het volstrekt onmogelijk is om tegen beter weten in te handelen maar anderzijds doen wij dat wel voortdurend terwijl wij dat onbewust beschouwen als een soort van noodzakelijk kwaad. Zoals wij kunnen liegen terwijl wij de waarheid kennen (en de kennis van de waarheid is een noodzaak voor de mogelijkheid van het liegen), zo ook kunnen wij een geloof belijden terwijl wij heel goed weten dat de ge-

loofspunten in kwestie je reinste onzin zijn. In de beide gevallen handelen wij tegen beter weten in omdat wij nu eenmaal moeten overleven terwijl op de achtergrond het vers uit de Driestuiversopera van Bertolt Brecht weerklinkt: *Erst kommt das Fressen, dann kommt die Moral.*

Een aan een religie onderworpen volk (en 'religie' betekent ook 'overgave') belijdt in de zondagsmis te geloven in de hemel, het vagevuur, de hel, alle heiligen, duivelen en engelen en het systeem van de aflaten, maar geen zinnig mens in de hele kerk gelooft dat ook werkelijk en de kerkleiding *weet* dat ook. Maar de kerkleiding verlangt zelfs niet dat het volk gelooft wat zij het voorhouden; het enige wat zij verlangen is dat het volk zich *gedraagt* overeenkomstig dat geloof. Als de kerk predikt dat men een aflaat (een strafvermindering in het vagevuur na de dood) kan bekomen middels een gift aan de kerk, dan is het de kerk eender of diegene die deze aflaat effectief betaalt, ook gelooft in de werking ervan; dat er betaald wordt en dat de kerk het geld ontvangt, is het enige wat zij kan controleren maar tegelijk is dat ook het enige wat voor haar van tel is. Met andere woorden is het de kerk erom te doen dat het volk betaalt en of het dat doet vanuit een echt of een voorgewend geloof, is dan allang geen punt meer.

Het dictatoriale van de hele kwestie schuilt hierin dat dit handeltje in één enkele richting gaat: voor de kerk volstaat het niet dat iemand echt spijt heeft van zijn zonden, zij vergeeft ze aan de biechteling van zodra deze zijn geloof belijdt door met echt geld te betalen;

de biechteling van zijn kant heeft zich daarentegen helemaal geen vragen te stellen over het feit of zijn zonden dan wel echt vergeven zijn: hij dient dit te geloven zonder meer. De kerk eist garanties van de gelovige terwijl de gelovige geen garanties kan eisen van de kerk: de machthebber wantrouwt de onderworpenen maar eist tegelijk zijn vertrouwen. **Waar iemand een ander blind vertrouwt zonder hetzelfde van de tegenpartij te verlangen, is zonder enige twijfel sprake van onderwerping.**

De hele kwestie moet nu duidelijk zijn: de vraag of de huidige al dan niet vermeende pandemie door sommigen wordt aangegrepen voor een machtsgreep, kan bevestigend beantwoord worden van zodra men kan waarnemen dat regels en wetten worden gesteld die geen redelijke grondslag hebben. En dat is nu bij uitstek het geval waar het regels betreft op grond van *voorgewende* kennis. Van voorgewende kennis is zonder enige twijfel sprake waar de stellingnamen tegenover de realiteit welke de gedragsregels zou moeten verantwoorden, divers zijn en elkaar tegenspreken. Bondiger uitgedrukt: inconsistenties binnen de perceptie van de realiteit, maakt deze perceptie vals en ontkracht uiteraard de betekenis of de zin van de gedragsregels die op grond daarvan worden uitgevaardigd.

Om het met een simpel concreet voorbeeld te zeggen: waar sommige medici beweren dat het dragen van mondmaskers tegen covid-19-besmetting zinloos is terwijl andere medici beweren dat mondmaskers meer kwaad doen dan goed en waar men alsnog besluit tot

een wet die het dragen van mondmaskers verplicht, ontbreekt elke redelijke grondslag voor die wet en zal het afdwingen ervan niet anders interpreteerbaar zijn dan als de manifestatie van een dictatuur.

En nu is het inderdaad zo dat de standpunten van de verantwoordelijke beleidsmakers én van de wetenschappers omtrent de al dan niet vermeende pandemie op velerlei vlak onderling zeer grondig uiteen lopen: het geldt voor de zin van het dragen van mondmaskers maar ook voor de zin van *social distancing* waarvan zelfs niemand weet of deze regel zelfs niet geheel tegendoelmatig is; het geldt voor zowat alles wat over het virus gezegd wordt omdat de kennis ontbreekt zodat het volk zich moet onderwerpen aan regels zonder gronden, wat erop neerkomt dat wij zomaar moeten aanvaarden het proefkonijn te zijn van wetenschappers en beleidsmakers wiens onderling tegenstrijdige en derhalve onmogelijk correcte meningen slechts getuigen van twee zaken: ten eerste is dat een volstrekte onbekwaamheid en ten tweede een volstrekte immoraliteit. Wat betreft dat laatste, weze het verduidelijkt dat de immoraliteit hier bestaat in het voorwenden van kennis of dus in het kennelijke onvermogen om publiekelijk toe te geven dat men omtrent zaken van levensbelang *onwetend* is. Vandaar volgt hier voor de derde keer in deze artikelenreeks eenzelfde citaat uit het werk van Ivan Illich met een uitspraak over deze kwestie:

"Een bestudering van de evolutie van ziektepatronen levert als bewijs op dat artsen in de laatste honderd jaar epidemieën niet sterker beïnvloed hebben dan

priesters in vroeger tijden. Epidemieën kwamen en gingen, door beiden verwenst, maar door geen van beiden beïnvloed. Ze zijn even ongevoelig voor de rituelen die in medische klinieken uitgevoerd worden, als voor die welke bij religieuze altaren gebruikelijk waren. Het is wellicht nuttig een bespreking van de toekomst van de gezondheidszorg met de erkenning van dit feit te beginnen."¹⁸⁷ ¹⁸⁸

187 Ivan Illich, *Grenzen aan de geneeskunde. Het medisch bedrijf - een bedreiging voor de gezondheid?* Het Wereldvenster, Baarn 1978. (Oorspronkelijke titel en uitgave: *Medical Nemesis - The Expropriation of Health*, Marion Boyars, Londen 1975), p. 21.

188 Tekst d.d. 26 april 2020.

40. Coronagolven

In een toestand van evenwicht vindt geen verandering plaats.¹⁸⁹ Wordt het evenwicht verstoord, dan kan die verstoring zich voortplanten in de ruimte als een golf of als een trilling.^{190 191} Dit kan betrekking hebben op maatschappelijk, psychologisch, economisch, natuurkundig of scheikundig vlak.¹⁹²

De zevenentachtigjarige Franse viroloog Luc Montagnier, gewezen professor aan het Parijse Pasteurinstituut waar hij van 1972 tot 2000 het virale kankeronderzoek leidde, gewezen directeur van het nationaal centrum voor wetenschappelijk onderzoek en gewezen professor aan de Universiteit van New York, die voor zijn ontdekking van het aidsvirus in 2008 de Nobelprijs voor de Geneeskunde ontving, verklaarde in een televisie-interview van 16 april 2020 op de Franse zender *CNews* dat *SARS-CoV-2* of het virus dat covid-19 veroorzaakt, niet natuurlijk is maar van menselijke make-lij: het virus zou afkomstig zijn uit een laboratorium in Wuhan en het zou stukjes bevatten van het *HIV* dat *aids* veroorzaakt.¹⁹³

189 <https://nl.wikipedia.org/wiki/Evenwicht>

190 [https://nl.wikipedia.org/wiki/Golf_\(natuurkunde\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Golf_(natuurkunde))

191 <https://nl.wikipedia.org/wiki/Trilling>

192 <https://nl.wikipedia.org/wiki/Evenwicht>

193 <https://www.cnews.fr/france/2020-04-18/tout-savoir-sur-le-professeur-luc-montagnier-dont-les-propos-sur-le-coronavirus>

Professor Montagnier veroorzaakte al vaker controverse en zette ook kwaad bloed bij het medisch corps, vooral voor zijn verdediging in 1988 van de these van Jacques Benveniste dat water een geheugen zou hebben - een these die de waarde moest aantonen van homeopathie die zoals bekend door het gros der academici voor kwakzalverij wordt gehouden. Bovendien is Montagnier ook tegenstander van verplichte vaccinaties omdat die volgens zijn onderzoek de toekomstige generaties beetje bij beetje zouden vergiftigen.¹⁹⁴ In het televisie-interview van 16 april 2020 bracht de Nobelprijswinnaar Geneeskunde de uitbraak van covid-19 tevens in verband met de activiteit van elektromagnetische golven.¹⁹⁵

Er bestaat momenteel een forse tegenkanting vanwege een deel van de wetenschappelijke wereld tegen de invoer van het mobiele netwerk van de vijfde generatie ('5G') dat een veel krachtiger straling produceert dan de huidige draadloze communicatienetwerken terwijl onbewezen blijft dat die stralingsdosis vrij is van gezondheidsrisico's. Een groep van meer dan 180 wetenschappers uit 35 landen hebben in september 2017 de Europese commissie gewaarschuwd voor de mogelijke gevaren van 5G voor de volksgezondheid.¹⁹⁶ Sommi-

194 <https://www.cnews.fr/france/2020-04-18/tout-savoir-sur-le-professeur-luc-montagnier-dont-les-propos-sur-le-coronavirus>

195 Het bewuste interview van 16 april aan *CNEWS* heeft gedurende enkele dagen gecirculeerd op *Youtube* maar werd verwijderd.

196 <https://www.trouw.nl/nieuws/5g-hoe-gevaarlijk-is-die->

gen gaan nog verder en suggereren een verband tussen 5G en de corona-epidemie waarbij het vermoeden wordt geuit dat de hoge stralingsdosis het menselijke immuunsysteem tilt doet slaan met als gevolg een (wereldwijde) dodelijke ziekte waarvan de ware oorsprong om economische redenen verborgen moet blijven en derhalve valselijk wordt toegeschreven aan een virus: de corona-pandemie bestaat niet maar is een verkapting van een nieuwe stralingsziekte veroorzaakt door 5G.

Waar het evenwicht verstoord wordt, kan een golf ontstaan of een trilling maar ook het omgekeerde bestaat: een golf of een trilling kunnen een evenwichtstoestand verstoren en dit zou wel eens het geval kunnen zijn met de werking van de sterke elektromagnetische golven van 5G op ons immuunsysteem, op de activiteit van virussen in ons immuunsysteem of nog anderszins. En het probleem dat zich nu stelt is het volgende.

Terwijl de voorzichtigheid gebiedt om handelingen niet te stellen totdat bewezen is dat zij *ongevaarlijk* zijn, perverteert de ongeremde zucht naar geld en macht van sommigen dit principe tot het bijzonder gevaarlijke principe dat handelingen toelaatbaar zijn zolang hun *gevaar* onbewezen is. Het ligt voor de hand dat men de straat niet mag oversteken zolang men zich er niet van verzekerd heeft dat er geen auto komt aangereden maar in hun pervers winstbejag willen figuren zoals Elon Musk en aanverwante mega-economen de straat oversteken zolang het onbewezen blijft dat er wel een auto

straling-nou-precies~bb0b804f/

komt aangereden. Of beter: zij willen dat *wij* de straat oversteken van zodra *zij* beweren dat de onveiligheid daarvan onbewezen is.

Of de elektromagnetische golven van de nieuwe 5G-netwerken de nieuwe coronaziekte veroorzaken, blijft een open vraag maar dat een of andere 'klap' een maatschappelijke golf en zelfs een tsunami veroorzaakt heeft, staat intussen buiten kijf: de hele wereld is in de ban van een pandemie en van een angstvallige dagelijkse telling van het aantal doden en geen mens blijkt nog in staat om de veroorzaakte deining te doen ophouden. De situatie doet denken aan de algemene en rampzalige paniek die uitbreekt in een cinemazaal nadat iemand heeft geroepen dat het brandt: er ontstaat een chaos die niet te stoppen is, de redelijkheid maakt plaats voor doodsangst, geruchten worden voor waar gehouden, kortom: de rust van het evenwicht is verstoord en een onrust die zichzelf in stand lijkt te houden richt alom vernielingen aan waarvan het einde maar niet in zicht komt.¹⁹⁷

197 Tekst d.d. 28 april 2020.

41. Corona of Corolla

Een goede commercant is een zeer verstandig man, al kan het ook een vrouw zijn, en die zegt: wie een product wil slijten, moet ervoor zorgen dat er een behoefte aan is. Hij moet dus eerst de behoefte creëren en pas daarna krijgt hij zijn product verkocht. Intussen weten wij ook dat onze economie draait dankzij gecreëerde behoeften die dan ook nog eens voor het overgrote deel overbodig zijn. Maar de behoeftebevrediging is dat dikwijls niet - ja, zo complex wordt het wel op den duur. Neem nu de auto.

De auto is een vervoermiddel waarmee in korte tijd grote afstanden kunnen worden overbrugd. Maar wie auto's wil verkopen, moet ervoor zorgen dat hij eerst afstanden schept, of beter nog: hij moet mensen in tijdnood brengen. Doet hij dat niet, dan krijgt hij zijn auto's niet aan de straatstenen verkocht: mensen die tijd zat hebben, lopen te voet. Alleen de haastigen onder ons geloven dat zij gebaat zijn met de aanschaf van een gemotoriseerd voertuig. Maar zelfs dat is een illusie. Vijftig jaar geleden berekende Ivan Illich dat een auto aan Jan Modaal meer tijd kost dan dat hij hem tijd bespaart. Maar dat allemaal tussen haakjes want het zijn zaken die ons veel te ver van huis brengen.

Vandaag kopen wij instrumenten waarvan de levensduur de wettelijke garantietermijn (en in België is dat twee jaar) nauwelijks overschrijdt: slijtage is een in de

marktproducten ingebouwde behoefte aan vervanging of vernieuwing van het product. Men koopt producten die door het feit dat zij binnen de twee jaar versleten zijn, de behoefte creëren om ze opnieuw te kopen. Met het product koopt men tevens de behoefte aan een tweede, een derde en zo voort.

Toen vijfentwintig jaar geleden de eerste computers op de markt kwamen en het internet werd ontwikkeld, bestonden er geen computervirussen. En op een dag waren ze er, plotseling, als uit het niets. Het leek wel alsof ergens op niet te achterhalen locaties criminelen aan het werk waren met de bedoeling het internetverkeer te verstoren.

Onzin uiteraard want ook criminelen werken niet gratis - *bij uitstek* criminelen werken niet gratis. Dat is wat de student ons vertelde die het eerste antivirusprogramma op onze PC kwam installeren en voor de slechte verstaander, zo voegde hij eraan toe: vanzelfsprekend zijn het de producenten van antivirusprogramma's die de virussen maken en verspreiden want alleen zij hebben daar baat bij. Zij zijn gewiekste commerçanten, zij creëren de behoefte aan veiligheid, met andere woorden: zij creëren het gevaar. De slotenmaker is de boef, de leerkracht maakt onwetend en de pastoor zelf fabriceert de duivel.

En ik herinnerde mij een verhaal dat nu honderd jaar oud moet zijn, een verhaal van mijn grootvader zaliger die tandpijn had en naar de tandarts wilde. Maar zijn vader gaf hem de goede raad: jongen, doe dat niet,

want tandartsen zijn rijkelui en eerlijke mensen worden niet rijk: als ge gaat, zal hij eerst uw goede tanden trekken en ge zult nog een keer moeten gaan voor uw slechte! Had ik maar naar mijn vader geluisterd! - zo vertelde mij mijn grootvader zaliger en hij ging met zijn vingers in zijn mond en haalde het eruit en toonde het mij: zijn vals gebit. Daarop zegde hij nog iets, uiteraard geheel onverstaanbaar, en wij moesten erom lachen maar het is niet om te lachen als ze u zo bij den bok zetten, zoals ze dat in vroeger tijden zegden, toen de mensen nog wisten hoezeer een bok kon stinken.

Wie vertrouwt nog zijn garagist? Een motor is een ingewikkeld ding en niet iedereen heeft daar verstand van. En vertrouwen is een heel mooi woord. Edoch: *Erst kommt das Fressen und dann kommt die Moral.* Ook de garagist is een welvarend man. De auto, de koersfiets, de diepvriezer, de stofzuiger, de wasmachine, de computer. En wat zegde Ivan Illich over de geneeskunde? De man schreef een boek met als titel: *Medical Nemesis. The expropriation of health.* Vrij vertaald: *De geneeskunde als rivaal. Over de ontvreemding van onze gezondheid.* Anders uitgedrukt: *De ziekmakende werking van de geneeskunde.* En men ziet het al aankomen: de producenten van vaccins en de fabrikanten van de virussen zijn ook hier agenten van een en dezelfde commerce.

Jawel, de zevenentachtigjarige Nobelprijswinnaar Geneeskunde, de man die het aidsvirus ontdekte - men moet het maar doen! -, de onderzoeker die borg staat voor zijn bevindingen, ook als anderen die associëren

met kwakzalverij - hij heeft wellicht gelijk wanneer hij beweert dat het nieuwe coronavirus een menselijk fabricaat is. Hij kan het weten, hij was levenslang getrouwd met virussen, zij waren zijn gasten, zijn leermeesters, zijn gezellen, een lang leven lang.

En de man vertelde tijdens het interview van 16 april hoe groot die druk wel is die uitgaat van alle mogelijke belanghebbenden. De druk om de waarheid ongezegd te laten want alleen een 'judas' spreekt de waarheid in die hoge kringen van beroepsbedriegers en van mensenfoppers. Edoch, gedenk dit: de hoge ouderdom is een zegen voor wie de waarheid willen zeggen. Kijk, de farmaceutische industrie wrijft zich al in de handen, zij hebben het over miljarden en wie zal hen tegenspreken, ze hebben nu het ganse mensdom bij de lurven.

Luc Montagnier steekt andermaal zijn nek uit. Ik geloof dat wat hij zegt - die man die niets meer te verliezen heeft en alles reeds gewonnen - de waarheid is en niets dan de waarheid. *SARS-CoV-2* of het virus dat covid-19 veroorzaakt, is een maaksel van de farmaceutische industrie. De behoefte aan een vaccin is er bij al wie besmet zijn of het kunnen worden, en uitgerekend geen mens op aarde is niet in dat geval! Bovendien, alsof dit nog niet volstond: de houdbaarheidstermijn van het vaccin, zo liet men het ons reeds doorschemeren, zal niet veel meer bedragen dan een zestal maanden. Dan keert het gevaar terug, met andere woorden: de behoefte aan veiligheid, welke een nieuwe vaccinatie onvermijdelijk maakt. En van die kostelijke grap zal het mensdom zo te horen nog de eerste jaren niet ver-

lost zijn. Ja, een goede commerçant is een zeer gewiekst man. Een man die niet tevreden is met een Toyota Corolla.¹⁹⁸

¹⁹⁸ Tekst d.d. 28 april 2020.

42. Ziekenzorg en ziekten-industrie

De uitdrukking dat men zijn ogen niet kan geloven, moet helaas dikwijls heel letterlijk genomen worden: mensen reageren vaak zeer furieus op wantoestanden maar rampen kunnen ook echt te groot zijn voor het menselijke bevattingsvermogen en in die gevallen blijven reacties vreemd genoeg gewoon uit.

Tot de dingen die het voorstellingsvermogen te boven gaan, behoren feitelijke genociden, gepleegd door de superrijken: het weigeren van de toegang tot Europa aan miljoenen oorlogsvluchtelingen en het onderbrengen ervan in concentratiekampen in Turkije. De moord op dertigduizend mensen, meestal kinderen, met het wapen van de honger - wel te verstaan: elke dag opnieuw dertigduizend. De massamoord op ongeboren kinderen welke vandaag alom wordt beschouwd als een mensenrecht.

Geheel onvoorstelbaar voor velen is het feit dat de top van de gezondheidszorg - alom ter wereld de caritatieve instelling bij uitstek - gedomineerd blijkt door een industrie die vooral bekommerd blijkt om het eigen gewin. In plaats van zorg te dragen voor de aan hen toevertrouwde psychiatrische patiënten, werkte onder de nazi's in Vlaanderen het medische corps zonder protest mee aan hun massale uitroeiing en dit gebeurde mid-

dels de verkapte en feilloze moordmethode van het vetloze dieet.¹⁹⁹

De gezondheidszorg wordt gedomineerd door de farmaceutische industrie die in de top van de meest winstgevende bedrijven van het land op de allereerste plaats staat. Ziekenzorg werd sinds jaar en dag verdrongen door klantenwerving en als puntje bij paaltje komt, blijkt het van geen belang of de pillen genezen of ziek maken, zoals bijvoorbeeld blijkt uit de softenonhistorie.

Op 7 augustus 2015 overleed op de leeftijd van 101 jaar de Canadese fysicus Frances Oldham Kelsey die werkzaam was voor de Amerikaanse FDA en die bekend werd omdat zij verhinderde dat het kalmeermiddel Thalidomide, met als bekendste merknaam Softenon, in Amerika slachtoffers zou kunnen maken: zij bewees de schadelijkheid ervan in 1961. Wereldwijd zijn er vele duizenden Softenonkinderen of kinderen die geboren werden met misvormde ledematen (focomelie) als gevolg van de toediening van dit medicijn aan hun moeder tijdens de zwangerschap. **Het eerste slachtoffer - een kind dat geboren werd zonder oren - viel op 25 december 1956 maar het middel bleef op de markt tot eind 1961.** De producent van Softenon, Chemie Grünenthal, probeerde de waarheid te verdoezelen maar onderzoeksjournalist Morton Mintz van *The Washington Post* bracht alles naar buiten in 1962.

199 Thys, Erik, *Psychogenocide. Psychiatrie, kunst en massamoord onder de nazi's*, Epo, Berchem 2015, pp. 231-267.

Pas in 2012 excuseerde Chemie Grünenthal zich voor de aangerichte schade, nadat het medicijn opnieuw op de markt kwam, onder meer als middel tegen kanker.²⁰⁰

Dat een economie die winst als hoogste goed in het vaandel draagt, gespeend is van ethiek, spreekt vanzelf maar bij het inbedden van de gezondheidszorg binnen een dergelijke economie, is het onvermijdelijk dat de zorgethiek door het winstbejag geheel wordt opgeslorpt en geperverteerd: de zogenaamde gezondheidsindustrie maakt massaal mensen ziek om hen daarop geneesmiddelen te kunnen verkopen en daar grove winsten uit te slaan. Of dat ook met het coronavirus het geval is, zal nog moeten blijken maar alvast is het zo dat farmareuzen zich reeds in de handen wrijven.

Het is hoe dan ook een feit dat in fel contrast met de kloosterzusters van amper enkele decennia geleden die onbezoldigd en vaak ten koste van de eigen gezondheid in hospitalen werkzaam waren en van wie de huidige verzorgers en verplegers met hun slopende job en met hun minimumloontje nauwelijks verschillen, een industrie bloeit die op de kap van zieken én verzorgers gigantische winsten boekt. De greep van deze industrie op dokters, verplegers en andere ziekenverzorgers kan tegengehouden worden door gewetensvolle ziekenverzorgers aan de top zoals toentertijd Frances Oldham Kelsey maar de geschiedenis toont helaas ook gevallen van het omgekeerde en de intussen courant geworden moorden op de klokkenluiders maken de strijd tegen

200 Dit is ons artikel d.d. 10 augustus 2015: zie:
<http://bloggen.be/tisallemaiet/archief.php?ID=2752254>

dit kwaad er niet gemakkelijker op. Wellicht kan alleen de inplanting van een heel andere economie een oplossing brengen maar voor het aan banden leggen van de hebzucht zal meer nodig zijn dan alleen maar een vrijblijvende ethiek.^{201 202}

201 Verdere verwijzingen:

<https://en.wikipedia.org/wiki/Thalidomide>

https://nl.wikipedia.org/wiki/Frances_Oldham_Kelsey

https://en.wikipedia.org/wiki/Morton_Mintz

202 Tekst d.d. 30 april 2020.

43. *Hoe corona het catholicisme op de helling zet*

In tijden van coronagekte leest men in de kranten over de uit de *States* overgewaaide drive-ins: drive-in cinema's, drive-in supermarkten en nu ook drive-in biechtstoelen. In verre landen weliswaar maar in feite is het echt niet om mee te lachen want als die *social distancing* of eender wat de biecht onmogelijk maakt, verliest de katholieke kerk haar reden van bestaan en kan om het even welke belastingbetaler van een land dat aan die kerk subsidies toekent, eisen dat die financiële aderlating ophoudt.

Velen van de jongste generaties zullen bij het vernemen van die aankondiging de wenkbrauwen fronsen omdat de kennis ook op dat vlak achterwege blijft maar de bestaansreden van de kerk ligt in het feit dat zij als staatsgodsdienst of dan toch als door de staat erkende godsdienst een soort van verzekeringsmaatschappij vormt voor het postpensioen van de burger.

Het postpensioen is de termijn die na ('post') het pensioen komt, de tijdspanne die volgt op die van het pensioen en omdat het pensioen loopt tot de dood van de gepensioneerde, betreft het hier de eeuwigheid en dat is gewis niet niks.

Hoezo? - zouden de niet langer ingewijden vragen. Welnu, het katholieke geloof leert, in het kort, dat de

mens geschapen is als een onsterfelijk wezen dat door eigen zonde sterfelijk werd en dat derhalve de tussenkomst van een redder nodig heeft om alsnog de eeuwigheid terug te kunnen winnen. Die redder kwam 2020 jaar geleden op aarde als Jezus van Nazareth die zich de zoon van God liet noemen, om die zonde van de mens die veel te groot was voor vergeving, uit te boeten in zijn plaats en zo zijn onsterfelijkheid te herstellen. Dit goddelijke offer ligt overigens aan de basis van de grootste kunstwerken aller tijden zoals de passies van Johann Sebastian Bach.

Een voorwaarde is wel dat wie aldus gered willen worden van de eeuwige dood, ook echt geloven, wat inhoudt dat zij gehoorzaam zijn aan zekere geboden zoals door de kerk geopenbaard. Een onmogelijke opgave weliswaar omdat geen mens zonder zonde is en precies daarom heeft Christus zijn macht om zonden kwijt te schelden overgedragen aan zijn apostelen en in de eerste plaats aan zijn plaatsvervanger Petrus, de eerste paus, die deze macht, die nota bene de sleutel is tot het koninkrijk der hemelen, delegeerde aan de bisschoppen en aan de hele clerus. Wie zondigen, verliezen het recht op eeuwig leven maar door hun zonde te belijden in het sacrament van de biecht, kunnen zij absolutie krijgen en dat recht terugwinnen en dit zo dikwijls als zij dat nodig achten.

En zo zijn er voorbeelden bij de vleet van historische figuren die een leven lang hebben gemoord en gebrand om dan op hun sterfbed na het opbiechten van al die gruwel, van een priester absolutie te ontvangen en 'zo

recht als een sikkels' ten hemel te varen. Of dat is alvast wat de katholieke kerk voorhoudt te geloven - een verzekeringspolis die kan tellen.

Omdat onwetendheid omtrent de zaken des geloof zich heeft verspreid zoals een ware pandemie, dient hierbij ook nog verduidelijkt te worden dat het sacrament van de biecht traditioneel plaatsheeft in een biechtstoel: een vaak met fraai beeldhouwwerk in hout omkaderd meubel waarin men kan gaan zitten of knielen en waarin zich de biechteling en de priester elk in een andere ruimte bevinden, half verduisterd omwille van de onherkenbaarheid, en gescheiden door een houten plaat met kleine gaatjes om de overdracht van de stemgeluiden maar helaas ook die van het coronavirus mogelijk te maken.

Het kon weliswaar veel eenvoudiger dan met een drive-in, als men maar gedacht had aan de nieuwe technologie van de telefonie en de elektronische spraakoverdracht, zo zullen mensen van deze tijd opmerken. Edoch, dan hebben zij helemaal geen rekening gehouden met de voorwaarde van de geheimhouding die essentieel is voor de biecht omdat het daar in wezen een gesprek betreft tussen de zondaar en zijn redder - Christus zelf, wiens plaats door het bestaan van dit heilig sacrament kan ingenomen worden door de priester. In de dialoog tussen het schepsel en zijn Schepper is luistervinken uitgesloten en de zaak is nu dat de hoogtechnologische spullen waarvan sprake zeer vatbaar zijn voor corruptie zodat geheimhouding niet langer kan verzekerd worden of gezien de toestand van de

wereld zelfs helemaal uitgesloten is, waardoor de biecht zijn geldigheid verliest. En, eens te meer, de kerk haar reden van bestaan.

Dat hete hangijzer hangt de machtigste religie aller tijden overigens al langer boven het hoofd want sinds het schandaal van het kindermisbruik is de staat van de kerk gaan eisen dat zij dergelijke aan haar opgebiechte misdaden voortaan op haar beurt moet gaan 'opbiechten' en wel bij het gerecht. Maar als zij dat doet, erkent zij uiteraard meteen dat de wereld niet bestuurd wordt door de Schepper van hemel en aarde (of althans door zijn *délégues*) maar door de wereldheerser die het in het evangelie op een hoge berg zonder enige tegenspraak van zijn broer Christus had over zijn rijk dat hij Hem in ruil voor een simpele kniebuiging schenken zou. Nog ter verduidelijking: iedereen weet dat in het Oudtestamentische boek *Job*, Satan wordt genoemd als een van de zonen van God.²⁰³

203 Tekst d.d. 4 mei 2020.

44. De strijd tegen het Kwaad

Niets nieuws onder de zon: de maatregelen tegen het nieuwe coronavirus zijn een van de talloze vormen van strijd tegen datgene wat wij 'het kwaad' noemen en in wezen onderscheidt zich de strijd tegen dit virus in niets van onder meer de strijd tegen het vuilnis (wat de job is van schoonmakers), de strijd tegen de onwetendheid (de job van leraren), de strijd tegen de honger (gevoerd door landbouwers maar bijvoorbeeld ook door economen en politici), de strijd tegen de tijdnood en die tegen de dood. Al die gevechten maar dan expliciet het laatst genoemde worden gestreden door al wat leeft en daarom gaat het telkenmale over de strijd van het leven tegen het levenseinde of de dood - het kwaad dat, zoals onmiskenbaar blijkt, inherent is aan het leven - dat uiteraard als het goede wordt beschouwd.

Vanzelfsprekend, zo zou men geneigd zijn te zeggen maar tegelijkertijd is het dan toch ook een beetje ongemakkelijk als men uiteindelijk niet meer anders kan doen dan toegeven dat er geen leven is zonder levens-einde en derhalve geen goed zonder kwaad, zodat zich het paradoxale probleem voordoet dat het kwaad voortkomt uit het goede om de heel eenvoudige reden dat het goede nooit kan blijven duren, dat het altijd en overal begrensd is en dat die grens het kwaad zelf is. Wij willen leven en altijd blijven verder leven, ofschoon wij aldus onvermijdelijk immer dichterbij de dood waarvoor wij wegvlugten als voor de pest.

Geheel onvermijdelijk rent alles wat leeft, zijn dood in de armen en tegelijk kan niemand ontkennen dat leven in feite altijd een gevecht is tegen de dood. Wat leeft, wil bewegen maar wat beweegt, wordt moe en wat moe wordt, wil rusten maar wat in totale rust verkeert, is al dood.

Iedereen wil oud worden maar niemand wil het zijn. Het verlangen van al wat leeft, bestaat in het bevredigen van het levensverlangen zelf; het uitvoeren van de levenswil die, zonder het zelf te weten, de wil is om te sterven en die daarom blind is: de levenden geloven het leven zelf tegemoet te lopen maar het leven als zodanig houdt wie leven voor de gek en schenkt hen exact datgene wat zij tot elke prijs willen vermijden. Het goede brengt zonder het zelf te willen maar ook zonder het te weten, de dood voort en zo is het leven de moeder van de dood, het goede de vader van het kwaad - het kwaad en de dood zijn de kinderen van het goede leven.

De paradox is zo oud als het mensdom zelf of althans bestaat hij wellicht zo lang als er culturen bestaan, als hij niet al de kern zelf uitmaakt van de cultuur - wat ongetwijfeld het geval is met betrekking tot de Helleense cultuur waarvan wordt aangenomen dat die de bakermat is van onze huidige beschaving. Samen met het Christendom dan, dat deze paradox miskent of tenminste: het Christendom wijt het bestaan van deze vreemde draai in al het bestaande aan een zonde van de mens en houdt ons voor dat er oorspronkelijk helemaal geen dood was en geen kwaad, wat voor ons, mensen,

die nochtans kennelijk geheel onwetend ons eigen einde tegemoet rennen, volstrekt onbegrijpelijk is. En met dit laatste is dan een nieuwe paradox geboren die deze van de kennis is: wij handelen tegen beter weten in maar wij weten helemaal niet wat dit weten inhoudt: is het de kennis van de onvermijdelijke eindigheid der dingen of is het daarentegen het besef van een verloren eeuwigheid, een verloren paradijs?

Hoe dan ook willen zowel diegenen die zweren bij de Griekse tragedie en bij de wetenschap die hand in hand daarmee geboren werd, als diegenen die zich christenen achten, dat paradijs herstellen: de laatst genoemden middels allerlei toverformules (offers en gebeden), de eerst genoemden via de wetenschappen en dat zijn dan met betrekking tot corona vooral de geneeskunde, de epidemiologie en de virologie.

En zo zien wij hoe uit de strijd van het leven tegen de dood, een nieuwe strijd ontstaat die een strijd is om het strijdmiddel: blijft ons de kerk van Rome leren hoe wij onvermurwbaar paternosters moeten blijven bidden of trekken de geleerden die destijds op brandstapels belandden, heden aan het langste eind?

Maar het verbod op religieuze samenkomsten dat uit het contactverbod volgt, is een groter probleem dan vandaag wordt erkend omdat religie in wezen contact is en ons ook voorhoudt dat contact de essentie en het doel is van het leven, terwijl de medici die aan het andere eind van het zeel trekken, contact afzweren als een mogelijke verwekker van de dood, die immers

dreigt van zodra het contact dat voor het leven zorgt, mét het virus ook de dreiging van het absolute kwaad van de dood in het levende lijf naar binnen brengt. De maatregelen tegen corona doen zich voor als tijdelijk en voorlopig, alsof zij helemaal geen kwaad kunnen betekenen voor het leven zelf, terwijl zij in feite de ultieme rituelen zijn waarmee een volstrekt nieuw geloof of, eerder nog, een gloednieuwe god wordt ingevoerd en ook aanbeden, die de god van het hiernumaals is, de god die (ofschoon hij voor zichzelf een uitzondering maakt) de eeuwigheid heeft afgezworen en een leven voorstelt dat men alleen maar rekken kan, waarna het onherroepelijk wordt beëindigd.

De nieuwe god voor wie het pad reeds werd geëffend door de mammon die met het persoonlijke bezit de eerste stap gezet heeft naar de vernietiging van het samenzijn in de deconstructie ervan in individuele compartimenten en die aldus reeds een serieuze slag toebracht aan de eenheid van de mensheid welke de essentie van religie is - die nieuwe god dreigt mét het samenzijn de mens zelf te vernielen en dit alles geschiedt onder het voorwendsel van een - bedrieglijk voorlopige - levensreddende verandering van het gedrag, de normen en de waarden. Terwijl met het principe van het persoonlijke bezit of dus met de invoer van het geld, de leden van het mensdom reeds geestelijk werden verdeeld, zal de fysieke scheiding van alle mensen onderling voor de dood zelf van de mensheid zorgen. Geen contact zal nog mogelijk zijn dan via de gloednieuwe dictatuur: zij zal het nieuwe kwaad zijn dat elke vereniging in de weg zal staan, het blijvende obstakel voor communica-

tie of buiten-zichzelf-treding, verheffing, exaltatie of extase. Uitgerekend zij die zich naar voren heeft geschoven om de dreiging van het kwaad te gaan bestrijden, blijkt het allermeeft te vrezen virus dat de mensheid aantast. Dit virus infecteert het brein van elke cel van de mensheid - en dat wil zeggen: elke mens - om in hem haar eigen software in te planten zodat hij zich niet langer op de mensheid richt maar voortaan enkel blindelings doet wat de dictator van hem eist die gehoorzaamheid beloont met een lang en pijnloos maar ook geheel ontzield want contactloos bestaan en die ongehoorzaamheid bestraft met boetes, virusziekten en de dood. Gehoorzaamheid is instemming met het offer van de inenting aan deze nieuwe god in ruil waarvoor althans zeer tijdelijk de toegang tot de wereld wordt gekocht. Ongehoorzaamheid is volharding in de wetenschap dat het leven heilig is, niet te koop en onontvreemdbaar.

En is de strijd tegen het kwaad die dan gestreden wordt, dan niet de eigenlijke strijd: de strijd van het Leven tegen de Dood?^{204 205}

204 Tekst d.d. 6 mei 2020.

205 Zie ook: <http://www.bloggen.be/tiktak/>

ofwel de PDF:

<http://blogimages.bloggen.be/tiktak/attach/557.pdf>

45. *Exorcisme en Corona*

Als een vrouw moeder wordt, dan houdt de katholieke kerk haar voor dat haar kind helemaal niet oké is: uw kind, mevrouw, is van de duivel, zo zegt de kerk. Meer bepaald is het door uw eigen zonde met het kwaad besmet. U kunt het niet zien maar wij, ingewijden, zien het des te beter: de ziel van uw kind is zo zwart als roet en als u niets onderneemt, wacht uw kind de eeuwige dood in het vuur van de hel. En dat is warempel uw verantwoordelijkheid. Maar er is een remedie: u moet uw kind zo spoedig mogelijk laten dopen. Het doopsel maakt de ziel weer gaaf; het doopsel grift een onuitwisbaar merkteken in de ziel. Voor wie het nog niet wisten: het doopsel is een duiveluitdrijving.

Spoedt zich de moeder met haar pasgeborene naar de kerk alwaar een exorcist haar opwacht om aldaar in het plechtige bijzijn van getuigen in het wit de rituelen uit te voeren en de Latijnse formules uit te spreken welke de Satan (in de Bijbel geïdentificeerd met een giftige slang) verjagen zullen en pas dan is het kind veilig, wat wil zeggen dat het gerust kan sterven: na zijn dood zal het immers niet langer aan de duivel toebehoren, het is gewis gered!

En de moeder doet wat de kerk van haar verlangt, zij is immers gewetensvol en denkt: met zijn kind kan men maar beter zeker spelen en baat het niet, dan schaadt het ook niet. En de vader sluit zich braafjes bij de moe-

der aan: zij meent het goed, zo sust hij, het is gewoon traditie en wat water kan geen kwaad.

Maar intussen werden zij gelovigen, uiteraard omwille van het kind, en gaan zij naar de mis, belijden zij een kannibalistische mysteriegodsdiens en gehoorzamen zij aan het gezag van een stokoude, gemijterde en gekazuifelde paus die vanuit het mysterieuze, ontoegankelijke en schatrijke Vaticaan in Rome al tweeduizend jaar lang de wereldpolitiek naar zijn wit gehandschoende hand zet. Intussen zijn zij radertjes geworden van een blindelings gehoorzamende en perfect geordende massa die op bevel bidt en zingt maar voor hetzelfde geld naar het front trekt, in oorlogen die enkel lafaards schuwen, gesteund door de god van het enige ware geloof. Wie nota bene deze feiten miskennen, loochenen de wereldgeschiedenis van de jongste tweeduizend jaar.

Maar het geloof is nu verouderd, de mensen krijgen er lucht van dat heren onder hoge, glinsterende hoeden hen dingen op de mouw hebben gespeld om met hun centen aan de haal te kunnen gaan. Het geloof dient nu vervangen, de hoge burgerij zendt haar telgen niet langer naar de seminaries, voortaan moeten zij zich onderscheiden aan gerenommeerde universiteiten. De titel van Eerwaarde klinkt niet langer eerbaar, men moet nu Dokter, Doctor of Professor op zijn naambord hebben staan om nog ontzag te kunnen inboezemen, uit te kunnen pakken met zijn goocheltrucs en inkomgeld te kunnen vragen. De heilig hostie, product van het verbond tussen hemel en aarde, conglomeraat van alle kosmi-

sche krachten en concentraat van levenselixir, bewaard in de sacristie - de apotheek van god - om genuttigd te worden door de zondevrije en gelouterde belijder, doet het godbetert niet meer: zij werd vervangen door de pil waarbij men zich de woorden van de honderdman herinnert: "...en ik zal weer gezond worden". De pil, zij krijgt warempel alle ziektekiemen klein en overwint de dood, precies zoals de heilige hostie placht te doen in vroegere tijden.

Wordt vandaag een vrouw moeder, dan houdt de medische wetenschap haar voor: uw kind, mevrouw, is ter dood veroordeeld. En dat is een gevolg van de ongehoorzaamheid van de mensen aan de opgelegde reglementen voor de volksgezondheid: uw kind is door uw eigen fouten met het kwaad besmet. U kunt het niet zien maar wij, ingewijden, zien het des te beter: de kernen van de cellen van uw kind zijn gecorrumpeerd met gif ('gif' in het Latijn is 'virus') en als u niets onderneemt, zal uw kind ziek worden, helse pijnen lijden en al heel gauw zult u uw oogappel verliezen. En dat is warempel uw eigenste verantwoordelijkheid. Maar klaag niet want wij hebben een remedie: u moet uw kind zo spoedig mogelijk laten inenten. De vaccinatie maakt de lichaamscellen gaaf; het vaccin grift een onuitwisbaar merkteken in het lijf. En voor wie het nog niet wisten: de vaccinatie is een virusuitdrijving.

Spoedt zich de moeder met haar boorling naar de kliniek alwaar een gehandschoende arts haar opwacht om aldaar de rituelen uit te voeren volgens de formules van de farmacie welke de ziekte gaan verjagen en pas

dan is het kind veilig: het zal niet sterven aan het virus, het is gered!

En de moeder doet wat de dokter van haar vraagt, zij is immers gewetensvol en denkt: met zijn kind kan men maar beter zeker spelen en baat het niet, dan schaadt het ook niet. En de vader sluit zich braafjes bij de moeder aan: zij meent het goed, zo sust hij, het is gewoon traditie en een spuitje met wat water kan geen kwaad.

Edoch, intussen werden zij gelovigen, uiteraard omwille van het kind, en lopen zij met de regelmaat van de klok bij de huisarts binnen, zij laten zich soigneren in klinieken, zij onderwerpen zich aan handelingen van topdokters die zij niet verstaan en die nog onbegrijpelijk worden door al het Latijn in de nomenclatuur en zij gehoorzamen aan het gezag van ingewijden in witte uniformen die statige klinieken bevolken en hoge titels voeren, die mensenlijven opensnijden, organen transplanteren en ziekenkassen pluimen welke ad infinitum gespijzigd worden door massa's anonieme arme drommels die dagelijks om half vijf in de ochtendmist staan te wachten op hun boemeltreintje naar het werk totdat zij zevenenzestig zijn. Ja, die bijwerkingen nemen wij er zonder protesteren bij.

Zo hoort het eigenlijk in de krant te staan:

Het leven is niet langer gratis. Vanaf vandaag is het lichaam van alle mensen die geboren worden, ingevolge virus of gif corrupt. Reeds na een korte wijle sterft men een gewisse dood. Precies zoals de planten die niet bespoten worden met het vergif van Monsanto. Inder-

daad, vanaf vandaag moet men zijn leven kopen. Een prikje vrijwaart een mens voor zeven maanden tegen een gewisse dood en uiteraard kost een vaccin veel geld, het leven immers was altijd al onbetaalbaar; of wat had u gedacht? Maar in dat perspectief is heel veel geld een prikje. Telkens na zeven maanden kunt u verlengen met de betaalkaart. Doen! - zo bent u weer voor een hele tijd gerust.²⁰⁶

206 Tekst d.d. 7 mei 2020.

46. Complotten rond corona

Soms betekent het maken van een tekst het zalven en bedekken van lelijk ontstoken wonden en soms is dat het openrijten ervan maar zijn bestaan wordt althans met betrekking tot de onderhavige kwesties enkel gerechtvaardigd door de mate waarin hij waarheid aan het licht brengt en zeker hier is dat geen sinecure. Er wordt namelijk gezegd dat omtrent de uitbraak van het nieuwe coronavirus heel wat complottheorieën de ronde doen: covid-19 wordt ervaren als een kwaad en bij het zoeken of het gissen naar de oorsprong van dat kwaad, zouden sommigen daar (kwade) bedoelingen achter zien of zelfs samenzweringen veeleer dan een natuurlijke noodlottigheid. Soms, zo zegt men, bestaat het kwaad in de ontkenning van het geopperde kwaad en de waarschuwing voor een gevaar mist dan haar doel en dit ongeacht het al dan niet bestaan van dat gevaar. In vroegere tijden werden ongelovigen die de hel een verzinsel noemden, afgestraft terwijl vandaag steeds vaker de betrokken theologie wegens indoctrinatie en manipulatie van de massa wordt terecht gewezen. Het is geen eeuwigheid geleden dat de ketters ervan beschuldigd werden samen te zweren en vandaag is dat de clerus maar of de hel inderdaad een realiteit is, blijft voor velen een open vraag. Daarom ook wordt elk al dan niet vermeend complot vergezeld van zijn 'tegencomplot' en kent elk complotdenken een 'tegencomplotdenken', wat de volstrekte zinledigheid van het

denken in die termen aan het licht brengt. Iemand ervan beschuldigen een complotdenker te zijn, voegt maar weinig toe aan het verwijt dat hij ongelijk heeft en heel wat terechte kritiek wordt met de dooddoener 'complottheorie' terzijde geschoven: het is een louter welles-nietesspel.

Doet de ketter aan complotdenken waar hij een complot van de kerk tegen haar gelovigen meent te ontwaren in de theorie van de zondeval die verhaalt over een complot van de duivel tegen de mens of ligt het complot inderdaad bij de theologen? Moet men complotdenker zijn om te vrezen dat achter de hedendaagse bedelarij in onze grootsteden georganiseerde misdaad schuilgaat of smeden zij die dit ontkennen een complot tegen het establishment of, nog een stapje verder: is het establishment dan geen samenzwering? Is men paranoïde als men vermoedt of zelfs weet dat menselijke motieven en drijfveren vaak diametraal tegenover elkaar staan en dat aldus politici die beweren zich te engageren voor de samenleving steeds vaker slechts het eigen gewin beogen? Is de vrees voor de vervalsing van onderzoeksresultaten onterecht als men weet dat zij tot stand komen middels sponsoring door belanghebbenden of complotteren zij die dermate achterdochtig zijn dat zij dit durven te veronderstellen tegen de vrije samenleving?

Edoch, de cruciale vraag is niet deze naar het bestaan van slechte bedoelingen of van samenzweringen want als die inderdaad bestaan, zijn ze sowieso onkenbaar omdat ze zich verschuilen - de kwestie die ertoe doet,

is deze van de principiële *openheid* van het handelen, wat betekent dat men moet kunnen verantwoorden wat men doet en waarom.

Het kan geen punt zijn dat iemands ware motieven zouden *kunnen* verschillen van de door hem opgegeven beweegredenen zolang zijn argumentatie maar consistent blijft: contradicties brengen bedrog sowieso aan het licht en daarom ook moet in de eerste plaats de *transparantie* van het handelen gerespecteerd worden. Het kunnen vermoeden van kwade bedoelingen, samenzweringen of verborgen strategieën is allerm minst verboden, het is daarentegen voorzichtig en derhalve wenselijk zolang dat vermoeden maar niet verwisseld wordt met de zekerheid - terwijl daar waar keuzevrijheid bestaat, men best het zekere voor het onzekere neemt, al zijn hier gebeurlijk ook nog delicate kwesties in het geding zoals die van het mogelijk beschamen van bestaand vertrouwen. Bedreigende situaties moeten vermeden worden, ook al zijn de angst voor het gevaar en het gevaar zelf even verschillend als de dag en de nacht. Angst is een slechte leermeester, wat wil zeggen dat geloof en kennis verschillende zaken zijn maar omdat de kennis nooit volkomen is, blijft de deur best op een kier staan voor het geval men zich vergist, zodat men zich te allen tijde kan redden uit het zinkende schip van een universum dat plotseling blijkt te drijven op een leugen of een vergissing. Zo kan het definitief uitsluiten van de gedachte aan een mogelijk complot, hoe 'ondenkbaar' ook, aan mensen het leven kosten of zelf aan ganse volkeren: de laatste getuigen van de holocaust konden zich niet indenken dat het de bedoeling

was dat zij nooit meer terug zouden keren; alleen zij die het 'ondenkbare' durfden te denken, deden een ontsappingspoging die soms ook lukte en waren aldus in staat om ons deze vreemdsoortige waarheid te openbaren: soms is de waarheid ondenkbaar en wat men voor vanzelfsprekend houdt, volstrekt onmogelijk en het bezit van dit vreemde weten is dan even kostbaar als het leven zelf. Maar terwijl over kennis dikwijls wordt gezegd dat zij makkelijk is om te dragen, is dit vreemde weten wel een zware last.

Een kritische benadering van de realiteit is altijd verkieslijker dan een naïeve kijk maar dikwijls ook moeilijker omdat sluwe propaganda zich niet slechts beperkt tot het aanprijzen van zekere producten: zij probeert ook om degenen die zich niet bereid tonen om de al te zoete koek te slikken, te demoniseren. De stigmatisering van de kritische consument tot 'complotdenker' behoort tot het register van steeds driester wordende afstraffingen van wie zich nog durven te verzetten tegen het geweld van het kapitaal dat van haar slachtoffers nog slechts de onderwerping en de verslaving duldt. Het is unfair om een nomenclatuur uit de psychiatrie als methode van afschrikking aan te wenden binnen een domein dat met gezondheidszorg geen uitstaans heeft maar wel alles met de binding van kwetsbare klanten, met platte commerce, winstbejag en verschalking. Als ik een goed produceer dan mag ik de bedoeling hebben om het ook in mijn eigen voordeel aan te wenden door er winst mee te maken maar heel anders liggen de kaarten als ik met het oog op gewin een goed aan anderen onthoud want dat is chantage.

De kritische benadering van het maatschappelijke instrumentarium door Ivan Illich sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw, werpt licht op een hoger goed dan datgene wat zich tot nog toe als het beste presenteerde en dat is ook wat elk eerlijk product doet op een open markt met ruimte voor bevraging. Illich wijst niet op een complot achter de auto-industrie die immobiel maakt, het onderwijs dat onwetend maakt of de verziende gezondheidszorg want geen van alle hebben ze de *bedoeling* om ons immobiel, dom of ziek te maken ofschoon ze dat wel degelijk doen. Als er al sprake moet zijn van een samenzwering dan geschiedt die al-lerminst tussen mensen maar gaat het veeleer om een feitelijk doch onbedoeld conglomeraat van wetenschap, techniek en kapitaal zoals reeds door Herbert Marcuse aangegeven. En uiteraard spelen binnen dit bestel van abstracte instituties, menselijke of dierlijke drijfveren zoals hebzucht, angst en overmoed onvermijdelijk een niet altijd even duidelijke of wenselijke rol maar zij worden niet nagestreefd, zij zijn veeleer 'bijwerkingen'.

Evenzo zit er wellicht helemaal geen complot achter het uitbreken van een epidemie noch achter het navenante opduiken van opportunisten van allerlei slag die in hun sluwheid de hysterie van de massa, ontstaan uit het onverwachte van de situatie, aanwenden om onder de dekmantel van hulp en zorg hun slag te kunnen slaan. Toch blijft het raadzaam om de mogelijkheid van bedrog niet zomaar uit te sluiten omdat de geschiedenis aantoonst dat ondanks het weinig benijdenswaardige lot dat elk bedrog sowieso te wachten staat, het zich desal-

niettemin even hardnekkig lijkt te blijven reproduceren als de onwetendheid die het bij haar slachtoffers te weegbrengt.

Het complotdenken heeft iets primitief omdat het verwant is met het religieuze denken dat immers voor elk voorval veeleer naar een begrijpelijke reden zoekt of naar een bewuste verwekker dan naar een toevallige oorzaak of een natuurlijke bron; het is niet in staat om gebeurtenissen als toevalligheden te beschouwen omdat het redeneert in termen van offer en verdienste, schuld en boete, goed en kwaad. Het is immers niet makkelijk om aan te nemen dat er geen goede reden bestaat voor wat tenslotte wordt ervaren als een straf omdat dit meebrengt dat men het onrecht moet beaamen, dat men zich moet neerleggen bij tegenslag en dat men derhalve ook het goede niet altijd verdienen kan want aldus onttrekt ons eigenste lot zich aan bijna alles wat wij maar kunnen wensen en willen. Het complotdenken is daarom een zich tegen beter weten in onderdompelen in een werkelijkheid die weliswaar aantrekkelijk oogt maar die uiteindelijk geen poot heeft om op te staan. Minder aantrekkelijk doch verstandiger maar vooral ook eerlijker is het om de realiteit onder ogen te willen zien en dat is tenslotte ook de grondslag van elk denken dat veeleer wetenschappelijk is dan vroom. Edoch, de macht over de natuur welke wij nastreven omdat wij daartoe door het zelfbehoud gedreven worden, verkrijgen wij nimmer zonder eerst die kniebuiing te maken voor de wetten die haar dirigeren omdat die 'macht' niets anders is dan een volgzzaamheid aan deze wetten. Op die manier ook kan een 'overwinning'

op het nieuwe virus slechts betekenen dat wij het bestaan van dit ding ten volle accepteren, dat wij er als het ware gaan mee tafelen zoals wij dat met een partner doen en dat wij gehoor geven aan de eisen die het 'wezen' (in feite: de natuur) stelt, precies zoals mensen dat doen in de oudste verhalen waarin zij onderhandelen met vampieren zoals zij ook onderhandelen met de goden aan wie zij vele offers brengen.

Omdat natuurwetten helemaal geen mededogen kennen, zich *jenseits von Gut und Böse* situeren of volslaan blind zijn voor ethiek, zijn de gedragsregels door virologen voorgesteld en door politici voorgeschreven om het nieuwe coronavirus in de tang te nemen, dat ook. Permissiviteit jegens hen die geloven deze regels niet te moeten respecteren, betekent daarom principieel niets minder dan het verlenen van toegang tot het leven aan de dood. Maar het probleem dat zich bij de gelegenheid van de coronacrisis voordoet, heeft maar voor een stuk te maken met dit inzicht: ingevolge de welig tierende corruptie, de vriendjespolitiek met de navolgende aanwezigheid van ambitieuze en opportunistische drommen van onbekwame lui op de grootverdienerspostjes, gekoppeld aan de straffeloosheid jegens al dat machtsmisbruik, staat een allang aanslepende en door de beleidsmakers sterk onderschatte *vertrouwenscrisis* de goede gang van zaken heden in de weg terwijl het volk dat daarvan de dupe is, daarvoor niet één keer maar drie keer wordt gestraft: een eerste keer door het wanbeleid van de politici; een tweede keer door de epidemie zelf en een derde keer door de hoge boetes die men terecht niet zozeer aanvoelt als een bestraffing

voor gevaarlijk gedrag maar als een onheuse terechtwijzing van een volstrekt gerechtvaardigd wantrouwen in de huidige politici. Onze politici dienen te beseffen dat zij hun vertrouwen hebben verspeeld; dat dit geen kleinigheid is, mag blijken uit de ernst van de gevolgen daarvan die zich in de huidige crisis tonen in de vorm van niet meer te tellen mensenlevens en de arrogantie van sommige gezagsdragers is dermate absurd dat zij hun gesneuvelden niet zozeer blijken te zien als een last die drukt op hun geweten maar als een pluim op hun hoed.

Andermaal: het volk wordt gestraft door de hoge boetes die men terecht niet zozeer aanvoelt als een bestrafing voor gevaarlijk gedrag maar als een onheuse terechtwijzing van een volstrekt gerechtvaardigd wantrouwen in de huidige politici en om die reden ruiken die boetes inderdaad naar achterbaks fascisme. Als dan op de koop toe het panel van de nieuwe prelaten van op hun televisimonopoliekansel verkondigen dat 'de mensen' enkel nog mogen luisteren naar het officiële nieuws, leggen zij de basis voor niets minder dan een burgeroorlog die, van zodra de bodem van de voedselvoorraadschuren in zicht komt, over de hele wereld woeden zal.²⁰⁷

207 Tekst d.d. 14 mei 2020.

47. *Zo werkt extreemrechts*

Definities van extreemrechts zijn er bij de vleet maar dikwijls kenmerken zij zich door een opsomming van eigenschappen terwijl zij de kern onaangeraakt laten. Nu zal elk grondig onderzoek uitwijzen dat de ziel van extreemrechts een streven is naar het verwerven en het behoud van voorrechten: mensen die getypeerd worden als extreemrechts zijn mensen met een superioriteitsgevoel en dat gevoel moet dan hun oordeel verantwoorden dat zij voorrang verdienen op alle anderen.

Uiteraard doet zich onmiddellijk het probleem voor dat het hier inzake die superioriteit allerm minst gaat om een realiteit maar wel om een *gevoel*: nergens blinkt men boven anderen uit maar desalniettemin is er dat gevoel dat men dat wel doet en uit die ongerijmdheid komen dan ook al die irrationele argumenten voort welke slechts één doel dienen: staven dat met het gevoel van superioriteit een werkelijkheid overeenkomt. De ongerijmdheid moet met andere woorden worden toegedeckt.

De argumenten van extreemrechts zijn irrationeel en houden daarom verband met afkomst, heldendaden van verre voorouders, uitverkorenheid van het volk waar toe men behoort, adeldom, rijkdom, vermeende intellectuele of artistieke superioriteit, vermeende superieure fysieke eigenschappen en noem maar op. Het staven van louter vermeende superioriteit is onmogelijk en daarom zoekt men zijn toevlucht tot leugens, verdraai-

ingen van de feiten, geschiedenisvervalsing en ontkenning van de feiten.

Een beroemd maar niet altijd even goed gekend voorbeeld van rechtsextremisme - een eerste keer geheel apert en een tweede keer verdoken - betreft de onheuse behandeling van de zwarte Amerikaanse atleet Jesse Owens naar aanleiding van zijn vier gouden medailles op de Olympische Spelen van Berlijn in 1936.²⁰⁸ Het Olympisch Comité verzocht Adolf Hitler, die enkel de Duitse atleten feliciteerde, om ofwel iedereen ofwel niemand nog de hand te schudden, waarna Hitler voor het laatste koos. Edoch, in een interview zei Owens: *"Although I wasn't invited to shake hands with Hitler, I wasn't invited to the White House to shake hands with the President either."* De Amerikaanse presidentsverkiezingen kwamen eraan en kennelijk wilde Owens' eigen president de stemmen van de Amerikaanse racisten niet verliezen.²⁰⁹

Adolf Hitler was tot zijn eigen schande een openlijke racist maar als Franklin Roosevelt inderdaad uit opportunistische overwegingen handelde, dan had hij voor hetzelfde geld het antiracisme gesteund - waarmee al-

208 https://nl.wikipedia.org/wiki/Jesse_Owens

209

<https://web.archive.org/web/20160322041157/http://www.sportgeschiedenis.nl/2016/02/18/zelfs-jesse-owens-geloofde-in-de-mythe-van-jesse-owens.aspx> . Owens' medailles werden overigens gestolen nadat het Amerikaanse Olympisch Comité ze van hem had ontleend voor een tentoonstelling en het waren niet de Amerikanen maar de Duitsers die hem later replica verschaften.

leen maar gezegd wil zijn dat opportunisme zo mogelijk nog meer te schuwen is dan racisme. En hier komt de essentie inzake de werkwijze van extreemrechts aan het oppervlak: zoals alle leugenachtige bewegingen wordt ook extreemrechts gekenmerkt door het feit dat het zijn activiteiten ontplooit 'in den duik'. Openheid en transparantie zijn de aartsvijanden van de misdaad. De paradox bestaat erin dat het pas echt ongezellig wordt waar extremisten - althans met een deel van hun beweging - in de openbaarheid treden en met geweld mensen *doen zwijgen* die over de nieuwe kleren van de keizer durven te zeggen dat zij die niet kunnen zien. Waar dat het geval is, sleuren zij op straffe van stokslagen ('fascies') de massa in de leugen mee: fascisme. Wie weigeren om mee te liegen, worden beboet, van hun vrijheid beroofd of vermoord.

En zo ontstaat een maatschappij waaraan iedereen meedoet terwijl niemand ze wil. Het gedrag van de burgers is dan niet langer hun eigen gedrag: zij spelen toneel uit angst voor hun leven. Het vreemde spel dat zij ten tonele voeren is in feite een scherm tegen de dood. Alom waar mensen vreemde rituelen uitvoeren, kennelijk in alle ernst, - zoals daar waar zij een leider aanbidden of een godheid maar ook daar waar zij dingen doen die aan de waanzin grenzen - moet men goed beseffen dat het niet de waanzin is die zij ernstig nemen maar wel het eigen leven. En daar gaat de hedendaagse wereldwijde maskerade stilaan op gelijken.²¹⁰

210 Tekst d.d. 15 mei 2020.

48. Intermezzo: Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie - Neonazi's vandaag: zo werkt extreemrechts

Extreemrechts zijn in wezen wie voorrechten nastreven vanuit een waan van superioriteit en dit met navenante irrationele argumenten. Tot die drogredenen behoren in de eerste plaats gezagsargumenten en dan nog wel verwijzingen naar het opperste gezag: het woord van god of wat daarvoor moet doorgaan. De redenering klinkt dan zo: *als wij ons ervan onthouden om te doden, dan handelen wij zo omdat god zelf het ons verbiedt, hij zegt namelijk in de bijbel die zijn woord is: "Gij zult niet doden!"*

Edoch, voor hetzelfde geld stond er in de bijbel: "Gij zult doden!" en de kers op de taart is nu dat menig goddelijk bevel ook aldus luidt.

Om te beginnen verwachtte Jahweh van alle voorvaders van Abraham dat zij hun oudste zoon de keel zouden oversnijden om hem daarna op een brandstapel aan hem te offeren ten teken van liefde en trouw. En voor wie dachten dat die waanzin behoort tot lang vervlogen tijden moet hier worden aan toegevoegd dat ook hedendaagse theologen het naar hun mening betreurenswaardige lot van de moderne mens wijten aan het feit "dat hij niets meer heeft om voor te sterven". Van moord op goddelijk bevel was eveneens sprake in het *Requerimiento* waarmee paus Adrianus VI in 1513 de

Indianen gebood zich aan zijn goddelijk gezag te onderwerpen op straffe van verslaving of genocide.²¹¹ En ook met het islamfundamentalisme heeft de wereld in de afgelopen decennia uitgebreid kennis kunnen maken.

Het Vaticaanse document van 2 februari 2019 getiteld *Male and female He created them* van de hand van kardinaal Versaldi en aartsbisschop Zani van de Congregatie voor de katholieke opvoeding, waarin wordt verwezen naar de bijbel met het oog op de ontkenning van de moderne wetenschappelijke inzichten inzake genderdysforie, doet uiteraard denken aan de middeleeuwse standpunten van de kerk inzake de wetenschap van de kosmologie.²¹² Sterrenkundigen werden veroordeeld of belandden op de brandstapel, zoals dat het geval was met Giordano Bruno in het jaar 1600. Maar ook vandaag heeft de absurde houding van de kerk verstrekkende gevolgen: het genoemde document dat een aanval is op de moderne gender-theorie vanuit het Bijbelse vers "man en vrouw schiep Hij hen", wil dat het katholieke onderwijs vandaag aan haar opvoedelingen voorhoudt dat zij de wetenschappelijke inzichten ter zake naast zich neerlegt en voortaan alleen nog bij de bijbel zweert.

211

https://en.wikipedia.org/wiki/Spanish_Requirement_of_1513

212 <https://www.kerknet.be/kerknet-redactie/artikel/congregatie-katholiek-onderwijs-wil-dialog-over-gender>

Bijzonder verontrustend is dat ook het hoofd van de katholieke psychiatrische instellingen, René Stockman, deze mening is toegedaan²¹³, terwijl het tevens wetenschappelijk vaststaat dat discriminatie van holebi's en transgenders in de puberteit, depressie en andere geestesziekten uitlokt en vaker ook zelfmoord.

Vanuit haar superioriteitsgevoel kan extreemrechts hier ongestraft de misdaden herhalen waarvoor destijds het nazisme werd veroordeeld doordat dit 'in den duik' gebeurt: er zijn geen andere wapens mee gemoeid dan macht en woorden en van de concentratiekampen waarin mensen - kinderen nog - opgesloten worden, kunnen buitenstaanders niet eens het bestaan vermoeden: wanneer vandaag gezegd wordt dat mensen met hun identiteit 'uit de kast komen', dan wordt gezinspeeld op het afschuwelijke isolement waarin homofiele kinderen destijds belandden nadat zij vanuit katholiek medisch-pedagogische hoek te horen kregen dat hun enige heil erin bestaan kon zich voor de rest van de wereld levenslang onzichtbaar te maken.

De door wetenschapslui als 'waanzinnig' bestempelde standpunten van psychiatriehoofd René Stockman worden vandaag veroordeeld in het wettelijke verbod op de levens verwoestende en traumatiserende zogenaamde conversietherapieën in Malta, Spanje, Zwitserland en

213 <https://www.hln.be/nieuws/binnenland/-waanzin-decaan-urgent-haalt-uit-naar-generale-overste-broeders-van-liefde-die-gender-gevaarlijke-dwaling-noemt~a141310e/>

nu ook in België.²¹⁴ 17 mei is de Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie.²¹⁵

214 <https://www.demorgen.be/nieuws/cd-v-wil-verbod-op-conversiepraktijken-voor-holebi-s~bb3c1dc5/>

215 Tekst d.d. 16 mei 2020.

49. *Divide et impera: zo werkt extreemrechts*

Waar zijn de miljoenen betogers wereldwijd tegen de klimaatverloedering gebleven? De spijbelende kinderen in het zog van Greta Thunberg? Waar zijn de gele hesjes en de opstanden in Parijs, Londen en in andere metropolen? Wat is er gebeurd met de burgeroorlogen, de opstanden die tot voor kort de hele wereld in de fik staken? Waar is plotseling het verzet tegen de dictaturen? Het impact van de zogenaamde coronacrisis is dermate groot dat iedereen ineens vergeten blijkt wat eraan voorafging maar het effect is overduidelijk. En dat effect is kennelijk ook gewild.

Het begon niet toevallig in China want het sprookje over de nieuwe kleren van de keizer dat wij in het westen toeschrijven aan de Deense schrijver Hans Christian Andersen, moet zijn bronnen veel vroeger en ook veel verder gaan zoeken: in het middeleeuwse Spanje was er een versie van, met wortels bij de fabels van de Oud-Griekse dichter Aesopus maar ook de Perzen en de Indiërs hadden eigen oudere versies en de allereerste bron zou wel eens een sprookje over de kleren van een Chinese keizer kunnen zijn.

Het verhaal gaat onder meer over massahysterie, over de hype, de collectieve zinsbegoocheling waarvan de geschiedenis talloze voorbeelden geeft: de verschijningen van Christus onmiddellijk na zijn dood aan ten-

minste vijfhonderd ooggetuigen en het zonnewonder van Fatima in 1917 met vele duizenden toeschouwers behoren tot de beroemdste voorbeelden maar de psychologie verhaalt ook over een vorm van massahysterie waarbij een grote groep mensen ervan overtuigd zijn dat zij aan eenzelfde ziekte lijden en zij blijken inderdaad ziek terwijl een puur medische verklaring blijft ontbreken.

Het begon niet toevallig in het land waaruit het sprookje over de nieuwe kleren van de keizer stamt omdat daar op het ogenblik van de corona-uitbraak een dictator aan de macht is die volgens de grote China-kenners de mythische leider Mao Zedong naar de kroon steekt terwijl hij moet vrezen voor opstanden onder zijn eigenste volk. De machtige filantroop en verdediger van de open society, George Soros (György Schwartz), vermeldt niet toevallig in zijn meest recente brief dat hij sympathiseert met het Chinese volk omdat het gebukt gaat onder een dictatuur waarvan het zich nu wil bevrijden. Het internet wordt in China aan banden gelegd omdat gevreesd wordt dat zoals voorheen gebeurde in de Noord-Afrikaanse contreien, het ook daar tot revoluties zou kunnen leiden en tot de val van Xi Jinping. En zo lang als er dictaturen bestaan, zo lang weten ook de dictators wat zij moeten doen om de macht te kunnen behouden: van de Romeinse Julius Caesar hebben wij het devies onthouden dat stamt van Philippus II van Macedonië: *divide et impera* of: *verdeel en heers*. En hoe verdeelt men het best een volk?

Precies, men dwingt een samenscholingsverbod af, op het internet maar ook elders. En hoe verhindert men het best dat mensen samenscholen? Men zorgt ervoor dat zij met elkaar niet meer kunnen spreken. De omerta en de zwijgplicht in de kloosters en de regel *raro solus nunquam duo semper tres* bestaan al eeuwen maar pas de mondmaskers en de *social distancing* doen de dictators in spe likkebaarden: men blijkt erin geslaagd om mensen angst aan te jagen voor elkaar van zodra zij communiceren. Geeft gij gehoor aan wie u iets vertellen, dan riskeert gij uw eigen leven, alleen al door het speeksel waarmee gij onvermijdelijk gezegend wordt: andermans zever herleidt u binnen de kortste keren tot stof en as. De televisiebeelden van de overvolle hospitalen en de beelden van de bergen lijkkisten die aan de verslagen over de veertiende-eeuwse pest doen denken, muilkorven ook hen voor wie mondmaskers falen. Voortaan zijn wij elkanders vijanden, de verdeeldheid is compleet, de dictatuur heeft nu vrij spel.

Het bestond al in duizend vormen, in Ruanda was er de genocide naar aanleiding van de door de Nederlandse socioloog Abram De Swaan verklaarde hysterie over het Hutu- en het Tutsi-zijn; religies delen sinds oudsher de wereld op in gelovigen en ongelovigen; het nationalisme doet hetzelfde met naties - allemaal ficties waarvoor massa's mensen hun leven veil hebben.

De Chinese dictatuur is erin geslaagd zich te handhaven middels de hype en niet het griepvirus dat tot nog toe wereldwijd aan 300.000 mensen het leven kostte (terwijl de seizoensgriep jaarlijks tussen de 300.000 en

de 1.000.000 slachtoffers maakt) maar de hype heeft ook de rest van de wereld besmet. En uitgerekend die besmetting wordt in stand gehouden door wie garen spinnen bij het plotselinge stilzwijgen van het volk en bij de tot ieders verbazing nog steeds ongehoorde volgzzaamheid en braafheid van de miljarden aardbewoners. De dieren weten warempel niet meer waar ze het hebben.

Ja, het is feit, niemand kan het nog ontkennen: niet alleen het vliegverkeer is opgeruimd: alle mensen zijn nu stil en reeds zingen zij een toontje lager en van protesten, opstanden of betogingen tegen wie of wat dan ook, is nergens nog een spoor. Op deze internationale zondag voor gelijke rechten voor drommen mensen die nog wereldwijd worden vervolgd en vermoord, speelt hier en daar alleen nog de wind naar willekeur met enkele losse vlaggen.²¹⁶

216 Tekst d.d. 17 mei 2020.

De Overname - een verhaal tot slot

Ze kwamen naar binnen wandelen, hier, in de huiskamer, alsof het de meest normale zaak van de wereld was, ja, alsof ze hier ook woonden en thuis waren: insecten, zo groot als schildpadden, en welhaast even traag en houterig als deze laatsten, verplaatsten ze zich. Ze begaven zich naar de keuken en beklommen het aanrecht, op zoek naar iets om te eten.

Je kon niet kwaad op hen zijn en je had ook niet de neiging om ze te doden: niet omdat ze enorme bloedvlekken zouden achterlaten op het parket, maar omdat ze bij je een soort van medelijden opwekten, vooral dan door hun bewegingen die iets hadden van de manier waarop ouderlingen zich voortbewegen. Als je naar hen toe stapte, van plan om hen te pletten met de schoenzool, bedacht je je meteen: ze keken immers op, ze keken je aan, recht in de ogen, zoals katten dat kunnen, en het leek alsof ze vol vertrouwen waren, en dat vertrouwen wilde je op de een of andere manier niet beschamen, en daarom zag je af van je aanvankelijke neiging, en liet je hen begaan. Je deed een stap terug, en je keek alleen maar toe hoe ze naar binnen wandelden en zich doorheen de woonplaats werkten, over de harige tapijten waaraan de uiteinden van hun poten veelvuldig bleven haken, of welhaast even moeizaam over het gladde parket waarop de uitrusting van hun ledematen duidelijk niet voorzien was. Ja, heel even kwam het in je op dat je hen beter wat helpen zou, bij-

voorbeeld door krantenbladen uit te spreiden over de vloer ten einde hen de moeizame verplaatsing gemakkelijker te maken, want het leed geen twijfel dat ze er al een heel lange tocht hadden opzitten.

Ze waren ongetwijfeld meegekomen met de helse winden die nu overal woedden, ze waren een product van het natte, klamme weer, van het veranderde klimaat, om zo te zeggen, want of ze alleen maar exotisch waren ofwel geheel nieuw, dat had geen mens kunnen uitmaken. Je had hen alvast nooit eerder gezien, je wist niet hoe ze heetten, of ze denken konden... niets wist je over hen. Spinnen boezemen angst in, padden afkeer, katten verwekken gevoelens van zorg, maar deze dieren, op de hun eigen manier, verwekten... medelijden.

Met velen waren ze: er liepen er al zeker dertig in de kamer rond toen je bemerkte dat ze er waren, maar ze bleven binnenkomen, met ganse colonnes, traag doch gestaag, en toen je door het raam naar buiten keek, zag je dat de voortuin er helemaal zwart van zag en, verderop, ook de straat, de velden.

Overal gingen ze de huizen binnen, en klaarblijkelijk liet elkeen hen begaan, omdat ze bij elkeen dezelfde wrange gevoelens van compassie verwekten: voorbijgangers bleven staan en keken de beesten na met open mond. Kinderen gingen hurken en negen zich met het gezicht tot bij de koppen van de beesten, die hen dan aankeken, recht in de ogen, en de kinderen dropen af en trachtten zich, voorzichtig, een weg terug te banen,

naar huis, waar ze ook waren. Ze waren overal, ze beklommen muren, struiken, bomen, lantaarnpalen, daken...

En toen begonnen ze te eten, uiteraard, en nog meer medelijden kreeg je met hen, omdat je zag dat ze echt honger hadden, en je haalde alles uit de kast om ze te voeren: eerst hondenbrokken van de hond die nergens meer te bespeuren was, of het voeder voor de kat die evenmin nog was te zien, en dan opende je een blik sardienen, een doos melk, een blokje kaas. Ten slotte zette je de deur van de koelkast gewoon open, en die van de kelder, waar het fruit lag en de aardappelen...

In geen tijd was alles verorberd en, zoals je had gevreesd, begonnen ze nu ook te knagen aan je voeten.

Lomp waren ze niet: ze kwamen tot vlak voor je zitten, hieven de kop, en keken je aan, recht in de ogen, en wat kon je dan nog doen?! Wat kon je nog beginnen, als je hun getormenteerde blikken zag, zo vol van verdriet?! Zeg mij eens: wat viel hier tegen te beginnen?!

Een slijmerig vocht scheidden ze eerst af, dat ze op je schoenen lieten druipen en dat door het leer heen drong, waarna je het gewaar werd: je voeten werden geheel ongevoelig. Ze keken je weer aan, recht in de ogen, als om te vragen: “Werkt het al?”; “Werkt de verdoving al?”; “Ben je klaar?” “Mag ik beginnen bijten?” En wat kon je dan nog antwoorden? Wat anders kon je antwoorden dan: “Bijt maar, beestje, ga je gang en bijt maar, want je hebt ongetwijfeld honger nu, en elkeen moet leven in deze wereld, en het is tenslotte geen aar-

digheid dat de ene de andere opeet. Tast dus maar flink toe, en laat het je smaken!”

Pijn deden ze je niet, en het verdovend slijm gaf je zelfs een allerzalist gevoel, het maakte je slaperig zonder dat je er meteen ook van in slaap viel, want je kon het gebeuren helemaal volgen tot op het eind.

Toen ze aan je ogen gekomen waren, keken ze je een allerlaatste keer aan, recht in de ogen, en dan wachtten ze geduldig nog een poos, als om je de gelegenheid te geven om nog eens rond te kijken, een allerlaatste keer. Kijken naar de wereld die ineens niet meer de onze was, want het was allemaal voorbij, en zij – zij waren nu de nieuwe mens.²¹⁷

217 Tekst d.d. 16 mei 2007.

